ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

19. 10. 1984 ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV ● 40 ДИН

БРОЈ 1712

Душко Радовић је рекао: *„Лепо је бити млад, али није мали успех ни остарити”.* То важи и за Београд.

Веровали или не!

КУПАЊЕ У ГАЛА УНИФОРМИ

МАРШАЛ ДЕ КАСТЕЛАН
(1788–1866)
ГУВЕРНЕР ЛИОНА, (ФРАНЦУСКА) ИМАО ЈЕ 3 УНИФОРМЕ И 3 КОМПЛЕТА ОРДЕЊА – ЈЕДНУ ЗА ДАН, ЈЕДНУ ЗА НОЋ И ЈЕДНУ ЗА КУПАЊЕ.

ЗЕМЉАНИ ЋУПОВИ

са урезаним добрим жељама употребљавани су у старом Китају као новогодишње честитке.

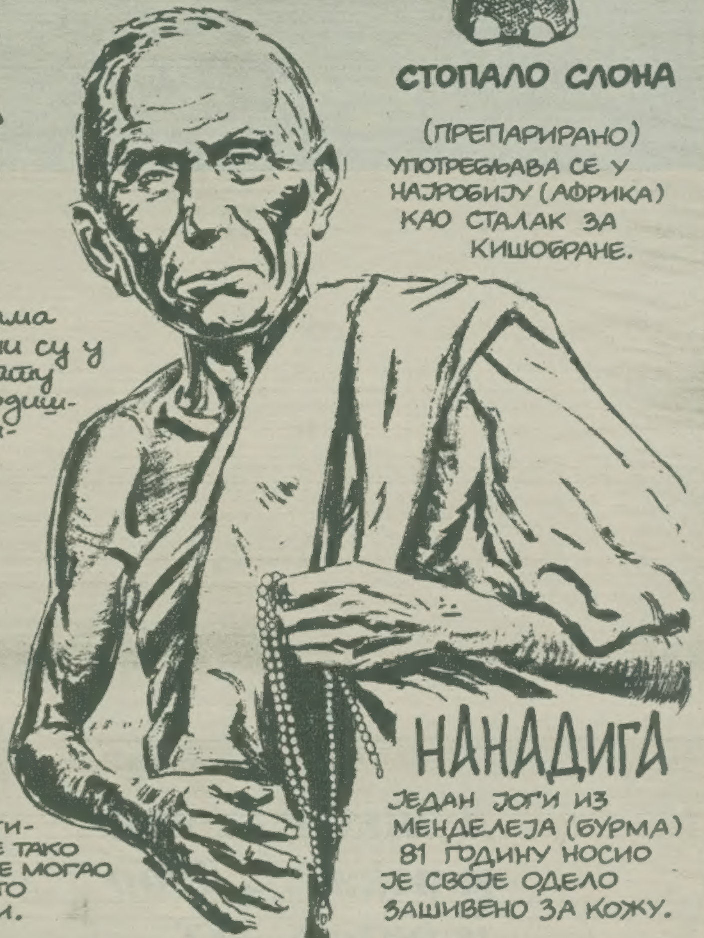
ЗЛАТНИ И СРЕБРНИ НОВАЦ

КОВАН У АРГЕНТИНИ 1867. БИО ЈЕ ТАКО ПРАВЉЕН ДА СЕ МОГАО НОСИТИ УМЕСТО ДУГМАДИ.

СТОПАЛО СЛОНА

(ПРЕПАРИРАНО)
УПОТРЕБЉАВА СЕ У НАЈРОБИЈУ (АФРИКА) КАО СТАЛАК ЗА КИШОБРАНЕ.

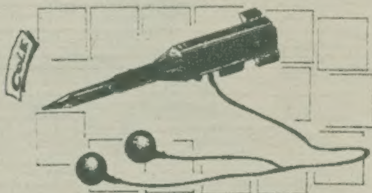

НАНАДИГА

ЈЕДАН ЈОГИ ИЗ МЕНДЕЛЕЈА (БУРМА) 81 ГОДИНУ НОСИО ЈЕ СВОЈЕ ОДЕЛО ЗАШИВЕНО ЗА КОЖУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● јапанска фирма пустила је у продају хемијску оловку са малим слушалицама у коју је уграђен радио-пријемник. Пријемник се напаја батеријом на живу чија је енергија довољна за 40 часова рада. Оловка с

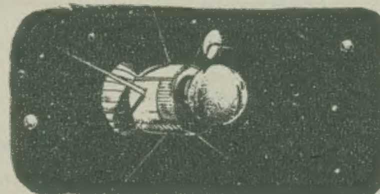
пријемником је погодна – оно што се оловци каже, може том оловком и да се запише. Врло је употребљива при учењу страних језика.

● ● ● њујоршки пензионер Венеро Пагано недавно је на лутрији извукао невероватан згодитак – двадесет милиона долара. Овај шездесеттрогодишњи срећник има петоро деце. Новац ће добијати у ратама и то у размаку од двадесет година. Прву рату од 761.904 долара добио је пре кратког времена.

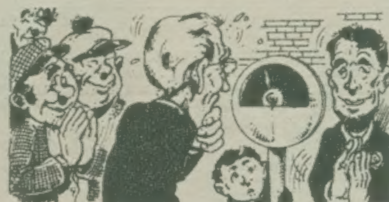

● ● ● париски посластичар Жан Сефреј дошао је на идеју да од сладоледа прави мале кипове познатих политичара. Тако се у његовој радњи могу полизати и појести Митеран од ванилле, Жискар од чоколаде, Реган од лимуна, итд. Ови специјалитети су прилично скупи, али муштерије ипак опседају Жанову посластичарницу.

● ● ● после више од две године проведене у свемиру совјетска орбитална станица „Саљут 7" претворила се у малу планету која има своју атмосферу. Чине је издувни гасови ракета коришћених за исправљање путања. Овај „облак" који окружује „Саљут" отежава истраживање. Иначе, станица је у Земљиној орбити од априла 1982. године и на њој се досад сменило шест посада.

● ● ● када се мењају општинске власти у енглеском градићу Хај Викому, обичај је да градски оци који напуштају већницу стану на вагу. Ако су задржали стару тежину или чак мало ос-

лабили, чека их буран аплауз. Ако су се случајно удебљали, суграђани ће их извиждати што су о трошку града набацили килограме.

● ● ● стручњаци из Лос Анђелеса дали су списак од 14 биљака, међу њима су бршљан и рузмарин, које не горе. Они тврде да ове биљке, наизменично засађене у шуми, спречавају ширење пожара. У додиру с ватром само поцрне, или не преносе пламен.

● ● ● индијски археолог професор Мохабеи недавно је изнео претпоставку која објашњава изумирање диносауруса. На-

учник сматра да је љуска јајета ове животиње временом постала толико танка да се разбијала чим би га женка снела.

● ● ● детроитска полиција је недавно направила занимљив опит. Два возача добила су задатак да одређеним улицама превале раздаљину од дванаест километара. Један возач јурно је недозвољеном брзином и свесно правио разноразне саобраћајне прекршаје док је други возио полако и пажљиво. Занимљиво је да је „спори" на циљ стигао чак три минута пре свог „брзог" колеге.

ПРАДЕДА И ПРАУНУКА

МЕЂУ ЊИМА БЕОГРАД

ЗА ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ДВА ЖИВОТОПИСА ИЗ ПОРОДИЦЕ АНЂЕЛКОВИЋ – ЈЕДАН ЈЕ ДУГ 99 А ДРУГИ 12 ГОДИНА

„Лепо је бити млад, али није мали успех ни остарити"

(Душан Радовић: **„Београде, добро јутро"**)

У Београду, у Улици Марка Орешковића 5, живи Илија Анђелковић. Његово име и адресу добили смо у Електронском центру Градског завода за статистику. Програмер је од рачунара затражио списак Београђана рођених између 1870. и 1885. године. Машина је поред осталих имена исписала: Анђелковић Милчете Илија, Марка Орешковића 5, Београд, 1205885710004 (матични број).

Унапред смо замолили женски глас који се одазвао на Илијин телефон да нам опрости ако их узнемиравамо.

– Жив је и здрав Илија. Само му вид попушта. Навратите сутра – позвала нас је, кад смо телефонирали, Нада, најмлађа Илијина кћерка која се стара о оцу.

Илија Анђелковић је један од најстаријих становника Београда. Рођен је 12. маја 1885. године у селу Брод код Црне Траве. Стота му је година.

Већ у деветој окусио је печалбарски хлеб. На југу Србије дечаци су у тим годинама почињали да уче занат. Прво на кућама у родном и околним селима, а кад очврсну и њихове руке загосподаре мистријом и виском, полазили су у свет. Тамо где се зидају многе велике куће, Црнотравци су од давнина чувени дунђери, зидари, тесари...

Илија Анђелковић је први пут дошао у Београд 1907. Две године је служио војску у Четвртом коњичком пуку у Мањежу код Лондона, где је данас парк. Сећа се Илија да се онда зидао хотел „Москва". Ту је сретао своје земљаке, печалбаре и чудио се дубоким и широким темељима какве дотад није видео. Дунав и Сава били су граница. До Земуна се стизало лађом. Тамо у Аустро-Угарској могле су да се купе ципеле а у Београду само опанци... Али, и у Београду је Илија видео многа чуда. Велику гвоздену кутију пуну народа која иде сама по шинама окачена о некакву жицу, а зову је трамвај. У граду је било пуно кафана и два биоскопа, памти Илија.

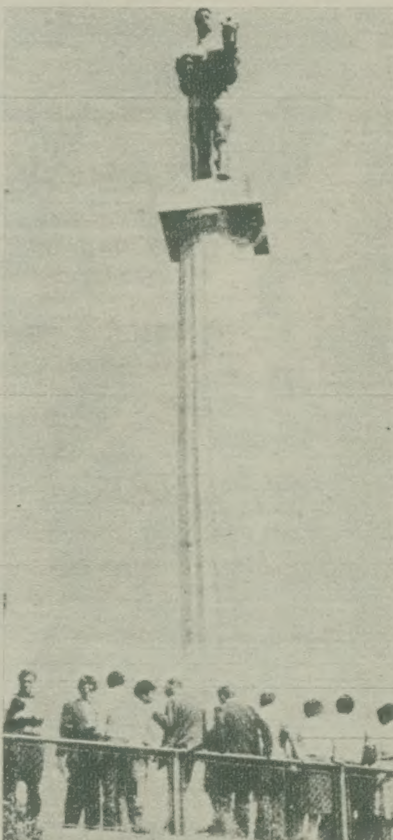
Онда су дошла два балканска, па први светски рат. Илија се борио у чувеној церској бици.

Илија долази у опустошени Београд у коме је било пуно посла за људе његовог заната. Зидао је кланицу у Београду, седам стамбених зграда изнад Новог гробља у данашњем Северном булевару по наруџбини општине, за чиновнике, неколико кућа у Улици Мајке Јевросиме... Илија Анђелковић постаје грађевински предузимач. Није имао диплому за вишеспратне зграде али их је подизао под туђим именом.

– Београд ондак још беше варош. Улице на периферију несу имале калдрму него кад падне киша у њи' кал до колена. Мало која кућа је имала струју и воду унутра. У скоро сваку улицу бејав чесме. Ми печалбари спавасмо у плевње, подруми, на тавани.

Свратиште и берза печалбара биле су кафане „Чубура" и „Куманово", затим „Каменовић", „Домовина", „Орашац"...

На Ђурићевој пољани, где је данас пијаца „Ђерам", уочи последњег рата Илија је направио троспратну кућу са девет једнособних станова. У једном од тих станова данас живи.

– Премишљао сам се да си купим плац ниже, куде је сад Улица Димитрија Туцовића. Али тамо беше поток, шевар неки, крш...

Шестоаприлско јутро 1941. године Илија је преживео у Београду. Пред бомбама је пошао у Топчидер и некако се угурао у воз за Ниш. Испод Авале воз се зауставио јер су га авиони непрестано надлетали. Илија је до свог Брода стигао пешице. Ослобођење је дочекао у родном селу где је после рата биран за судију, прича кћерка Нада.

Илија се враћа у Београд 1945. године и ради на рашчишћавању поново разореног града. Касније је радио у Градском зеленилу, подизао паркове, игралиште за мини-голф у Кошутњаку...

Године 1974. престаје да ради. Пензионер Илија Анђелковић, деведесетогодишњак, редовно одлази на пијацу у набавку...

– Једном је био у позоришту, пре рата. Ми, његова деца, унуци, волимо да га изведемо на вечеру. Али он није навикао да после девет остане у граду. Сећам се, пре неколико година, кренемо на „Калемегданску терасу". Идемо на тролејбуску станицу, а он заостаје. Каже, децо, ево вам паре, ја вас частим, али пустите ме да се вратим кући, да спавам – вели Нада, Илијина ћерка.

Са женом Драгом која је умрла 1970. године Илија има четири сина и две кћери. Има четрнаесторо унучади и за сада исто толико праунука. Најстарија кћерка Даринка рођена је 1907. године а најмлађа праунука Марија рођена у Нишу има једанаест месеци.

На Чубури у Улици Милутина Благојевића живи Тијана Анђелковић, кћи Момчила, Илијиног унука. Праунука Тијана рођена је 4. априла 1972. године. Често посећује прадеду Илију.

– Имам неколико другарица и другова из разреда којима су живи прадеда или прабаба, али мој деда Ика је убедљиво најстарији.

Тијана је ученица седмог разреда основне школе „Сава Ковачевић", учи да свира клавир у музичкој школи „Јосип Славенски". Има другарице које станују у солитерима у Новом Београду где је прадеда Илија некад секао трску у мочварама, на Лабудовом брду... Неколико пута је посматрала Београд са врха Београђанке и није могла да га сагледа. Тијани је вожња авионом обична ствар. И летовање у Дубровнику. Воли Београд али Дубровник јој је мамлчице дражи. Рођена је у Дубровнику јер је у пролеће 1972. године Београду претила епидемија великих богиња. Илија Анђелковић је први пут видео море у својој деведесетој години.

Тијана Анђелковић волела би да покаже прадеди Илији Сава-центар где је недавно гледала „Флешденс". Тијана се као и већина њених вршњака игра у стану. Црта, сецка и лепи. Каже да би волела кад порасте да се бави модом. Да буде модни креатор. Најсрећнија је кад са родитељима оде на Аду Циганлију где може до бескраја да вози ролшуе или бицикл.

Ускоро ће Тијана добити кућни компјутер и имаће у свом стану видео-игре. То јој је двапут обећао отац Момчило. Неће се сасвим предати овим играма. Јер, каже:

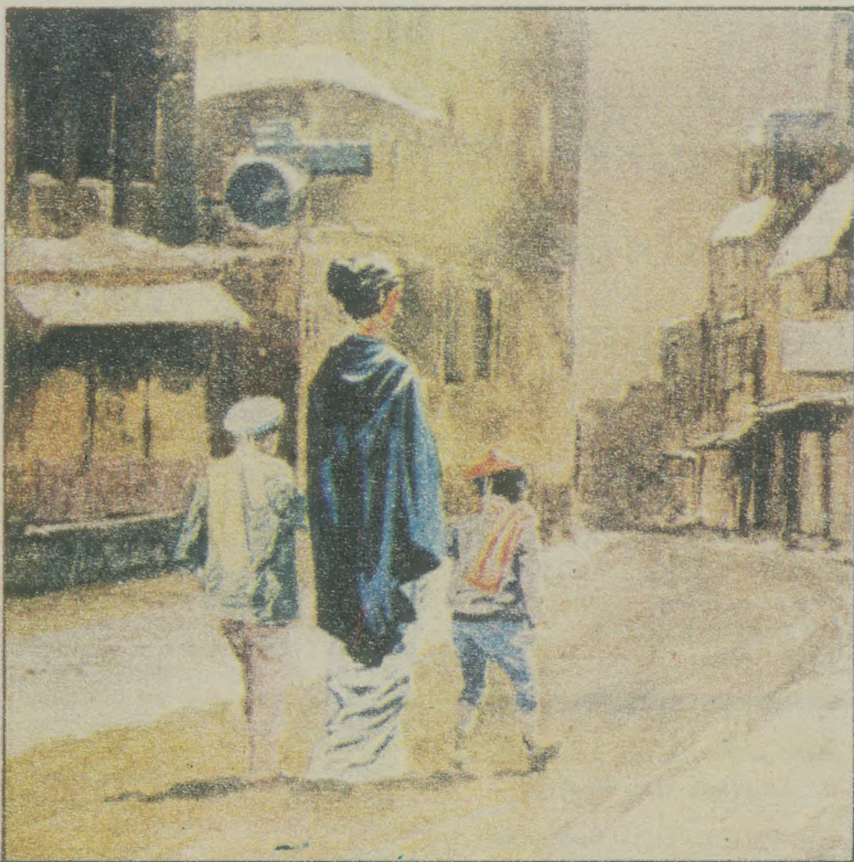
– Чула сам да у Јапану деца не играју лопте, већ су им најбољи другари компјутери. Ја тако нећу.

Д. Чварковић

ЧАРЛИ ЧАПЛИН,

1. Чарлијевој мајци су се те вечери сви смејали. До тада позната играчица и певачица по мјузик-холовима, у позоришту Алдершот она, усред песме, губи глас. Петогодишњем Чарлију је јасно да нешто мора да уради. Истрчава на позорницу. Публика га прима са одушевљењем. Па тај мали зна и да пева, а уз то прави и гегове. Ситниш пљушти са свих страна. Те паре су брзо потрошене. За Чарлија Чаплина (рођеног 16. априла 1889. у предграђу Лондона Валворту), његовог старијег брата Сиднија и мајку почињу дани крајње беде. Она више не може на позорницу. Отац, такође забављач, напустио их је. Кад Сидни оде до позоришта Олд Вик у чијој близини деле храну сиротињи, Чарли остаје код куће. Њих двојица имају само један пар ципела.

2. Сидни продаје новине да заради који новчић. Мајка почиње да шије, али не задуго. Немају више ни за хлеб. Једино решење било је – сместити се у сиротињски дом. Те дане немаштине Чарли никада неће заборавити. Много касније, чак и кад је 1977. произведен у лорда и постао сер, знаће да каже: „И поред све љубави и богатства које ме окружује, осећам се тако усамљен!"

3. Сиднија и Чарлија одузимају од мајке. Она је душевно оболела. Дали су их државној школи за сиромашну и напуштену децу. Школа није много боља од затвора. Све се решава батином и насиљем. Грехе ђака записују, а петком их бичују. чарли ће добро запамтити тог наставника који их туче у сласт. Неправде из младости, тугу и јад преточиће касније у своје филмове.

ОБОЖАВАНА СКИТНИЦА

4. Долазе боља времена. У тринаестој години Чарли је већ у путујућим позориштима. Придружује се трупи Фреда Карноа. Полако стиче славу. Кад је с трупом 1906. стигао у Њујорк, зарађивао је 50 долара недељно. После три године пристаје да игра у кратким комичним филмовима Мака Сенета али тек кад му је обећао да ће добити троструко већу плату.

5. Чарли Чаплин одлази у Холивуд. Тамо ствара лик скитнице-џентлмена, вечитог сањара и усамљеника који изазива смех пун туге. С неизбежним полуцилиндром, широким панталонама и штапом Шарло у својим три броја већим ципелама, гегајући се, улази „под кожу" гледаоцима. Сваки његов филмски бисер (а створио их је око 80) изазива одушевљење. Процењује се да је сваку Чарлијеву бурлеску видело 400 милиона људи.

6. Универзални уџбеник филмске комедије (како се карактеришу Чаплинови филмови) почиње комедијом „Малишан" (The Kid). Следе „Парижанка", „Златна грозница" (са антологијском сценом у којој Чарли једе ципелу са ексерима), „Циркус". Један од најбољих је „Светла велеграда" са Чарлијем као скитницом који помаже слепој девојци. Кад је почела ера звучног филма, сви говоре о Чаплиновој пропасти. Он се не осврће на предвиђања и снима „Модерна времена" и „Великог диктатора".

7. Толико вољени скитница на крају ипак попушта пред налетом звука на филму и тихо, као што је и почео, гаси се. Чаплин ствара неке нове филмове („Господин Верду", „Краљ у Њујорку") али га по њима свет неће памтити. Вечити луталица и у приватном животу (скрасио се тек поред Уне О'Нил) већи део живота проводи у Швајцарској. Вечити Шарло одлази са животне позорнице 25. децембра 1977. Збогом, Шарло! Никоме се нисмо тако слатко смејали!

Ту сам увек лепо посматрао, Ратне Бродове,
Аероплане, Хидроплане, Дирижабле, Аутомобиле,
Топове, Митраљезе, Бомбе, Рефлекторе, Ракетле
Шлемове, Маске, Ранце и друге војничке спреме.
Све ме је то куражило, али и ако се
радујем и једва чекам час кад ћу поћи корак
напред ка-кући; Опет се кожа јежи од зорта
јер чинији се према наоружању садањем, да имам
77 глава, последњу бих изгубио при Заузећу Београда.

Када је 1976. умро осамдесетчетворогодишњи Гвозден Радосављевић из села Велико Крчмаре код Крагујевца, остао је у његовом дрвеном војничком сандуку ратни дневник писан од половине 1913. до пролећа 1919. године. Те забелешке својеврсно су сведочанство о српском војнику – сељаку у балканским ратовима и „европско-светском рату 1914 – 1918", како је написао аутор.

Објављујемо одломке из овог дневника, без икаквих измена, онако како га је каплар Гвозден Радосављевић, тобџија војводе Живојина Мишића, писао пре седамдесет година.

13. јул 1914. Објави се Аустриска Мобилизација; оправисмо хитро депеше за све кадровце који су на боловању и одсуству да хитро се упуте у своје команде.

21. септембар 1914. Назад за положај Сенковић, Босна, и ту огорчена борба два дана. Ту сам имао прилике да гледам како моји другови наоружани бомбама јуре и туку Швабе као вуци овце; у тој сам борби био увек **присебан.**

24. октобар. Код Овчара и Каблара. Кренемо напред кроз лешеве наших војника и још више непријатељских, и ту сам могао видети где је непријатељ пењао своје митраљезе на Капеле у Гробљу; гледао сам по 400–500 мртвих по Гробљу где су се веселници склањали од пушчаних зрна све иза плоча и крстача, па тако и изгинули...

13. јул 1915, положај Стари Брод, село Капетановић, Дрина, Босна. Чујем да су ми умрли стриц Трифун и стрина Станија. А за брата Рајка већ сам пребринуо, јер је у овоме рату комордија са нашим коњем Цветком, те је тако мало удаљен од борбе.

Куршуми као киша

1. октобар 1915. Бугари – опет рат. Ударе Бугари на целом фронту, и ми кренемо за положај Криву Феју где стигнемо 2. увече и отворимо топовску борбу; 3. опет у зору велика борба, и непријатељски топ који је уперен на наше топове потрефи и један метак удари у топовски штит и експлодира, па потрефи све нас на дејствовању брзе паљбе на њихове пешаке који извршују јуриш на наше ровове. Мене као нишанџију контузује (обезнани), а мога помоћника каплара Антонија Антонијевића смртно убије, и додавача Милоја Филиповића. Кад сам се освестио после 2–3 минута видим где код топа нема никога, сем кости и мозгови њихови на моме шињелу.

26. октобра 1915. Напред ка непријатељу да би им спречили даље напредовање, док наша војска одступи са Дунава, Саве и Дрине. Тако смо кроз шуму наишли на непријатељску војску која се ту скрила и отворила паљбу на нас на даљини од 200–300 метара. Ту смо много страдали, и војници и коњи, јер је куршум сипао као киша, а војници падали као снопље. Живот је о концу стајао. Једнога момента пушчано зрно удари у моју нишанску справу и изломи је, а уби мога пуниоца Тихомира Ђорђевића, срез Гружански, и то у моменту када је понео зрно у цев. После његове погибије од топа сви војници избегоше под изговором да иду за муницију, али се више не вратише. На топу смо даље дејствовали брзом паљбом нас тројица.

Тада је Командант 4. пешадијског кадровског пука потпуковник Јеврем Михаиловић био иза нас и наредио да нас тројицу артиљераца одликују, а нарочито мене, Карађорђевом Звездом и унапређењем које будем тражио.

27. октобра. Даље крећемо за Приштину. У путу права Катастрофа; војска бега, народ бега – Србија пропада.

11. децембра 1915. Стигнемо у варош Подгорицу. Ту је такође рђаво. Крећемо за Скадар. У путу како је – то ће Историја говорити.

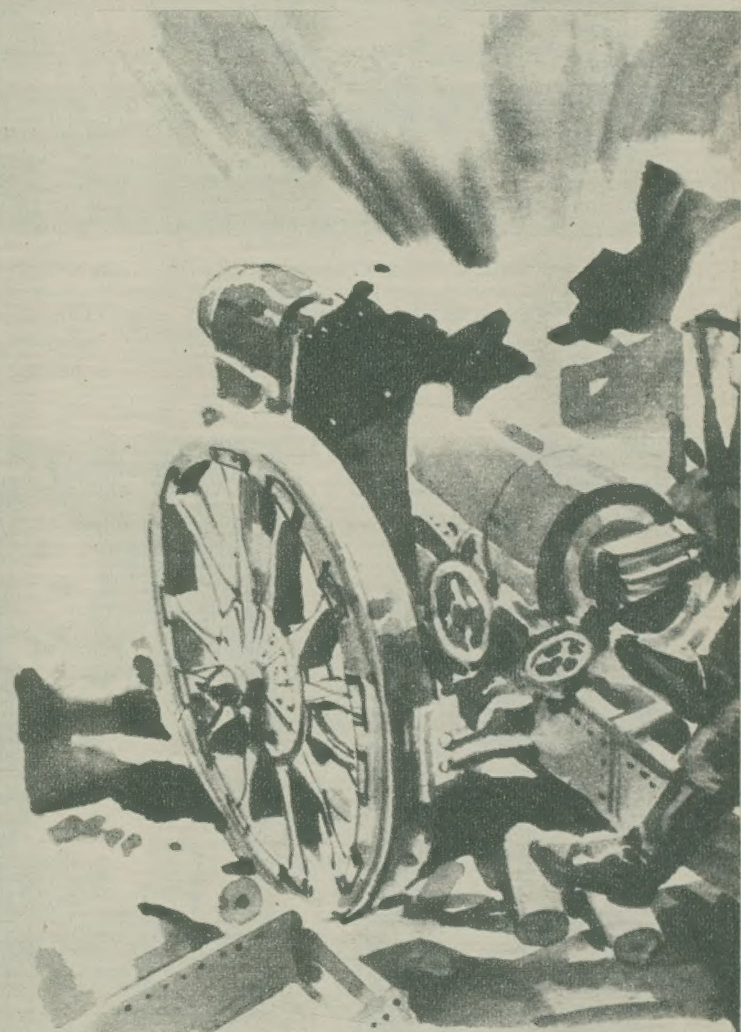
19. децембра крећемо из Скадра и 23. стигнемо у Сан Ђовани и ту нађем Власту и Тихомира, и Божић сам провео без икаквог следовања, а поједини су војници **пасли.**

1. јануар 1916. Стигли у Шијак. Аустриски Аероплани бацају плакате и позивају на предају!

1. фебруара 1916. Стигнемо на Острво Крф. У путу на Лађи врло лепо, на Острву још лепше, само се брине за нашом Србијом и кућом. Из вароши Крфа писао сам прво кући. У вароши Крфу видео сам дете које налични на моју Кају те сам се ражалио.

10. фебруара у Солуну. Ту сам лепо посматрао Ратне Бродове, Аероплане, Хидроплане, Дирижабле, Аутомобиле, Топове, Митраљезе, Бомбе, Рефлекторе, Ракетле, Шлемове, Маске, Ранце и друге војничке спреме.

Све ме је то куражило, али и ако се радујем и једва чекам час кад ћу поћи корак напред ка кући, опет се кожа јежи од зорта јер чини ми се према наоружању садањем, да имам **77 глава, последњу бих изгубио при Заузећу Београда.** (Гвозден Радосављевић никад није стигао у Београду).

Бомбоне

11. август 1916. Интересантно сам проводио дане у Солуну. Кад који наш дође са положаја прича како је наша војска сада спремно наоружана и како Бугари и даље врше своје луде нападе, а како их наша Артиљерија, Митраљези и бомбе покосе, **све лесу за лесом.** И тако они нас развеселе да нам није било тешко замислити да ће се више него сигурно пробити фронт и да ћемо отићи у своју Отаџбину.

30. септембра. Опет се поврати Грозница. Одем

ГВОЗДЕН СА 77 ГЛАВА

„У ПУТУ КАКО ЈЕ – ТО ЋЕ ИСТОРИЈА ГОВОРИТИ". „ТО ТРИ ГОДИНЕ ЖЕЉНО ОЧЕКИВАНО НАРЕЂЕЊЕ: НАПРЕД!"

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

за Лекарску помоћ и Доктор ме упути у Болницу и то у 38. Енглеску Болницу Микра. То ми је први пут да униђем у болницу као болесник. И збиља имао сам се зачудити Чистоћи, Неговању и Лечењу тих племенитих Енглеза. **Болничарке сестре чине негу болесницима онако како човечији ум није у стању замислити, а камоли описати!** После сваког Кинина Сестре дају по коју **Бомбону.**

20. октобра. Лекари Енглески воде болеснике за Француску Африку, те и мене изведу. Ја се доста забрину за тај далек пут, али опет сам волео да видим како је по тим Културнијим државама. Путовала је та наша Санитетска Лађа по тој морској пучини и не виде се нигде брда нити пак ишта, већ само вода, Рибе, водене птице и Сунце из воде излази, а у воду залази; збиља замашно.

18. новембра 1916. Настављамо возом кроз Француску Африку. Како стижемо на коју станицу ту нас сачекује маса народа и износи Кафе, Чаја, Поморанџи, Лимуна, Урми, Грожђа, Цигара и Колача од 30 сорти. Сви су желели да виде и поздраве рањене, болесне и храбре српске војнике. А Девојке руку пуних Цвећа, природног и куповног. И како је који војник излазио из воза, добијао је поклоне и одмах седао у Аутомобиле које ја дотле видео нисам. Тако смо стигли у Константин (у данашњем Алжиру), у грађанску Болницу. По вароши добиваш част од Грађана. Зграде су по 4–6 спратова. Мост у вароши има од дужине 157, а од висине 174 метра, што је чудновато, а без и једног дирека.

2. децембра 1916. Увече стигнемо у велику варош Тунис; то је страоба проћи колико је велика и лепа.

7. децембра. Од назеба добијем кочење и упуте ме у Болницу. Јако сам слаб. Пошто ме прегледају, утврде да је то заразна бољка. Мучно је описати тегобе од којих сам патио. Вредно је забележити да сам се том приликом растао од **Живих,** али благодарећи Французима и њиховим Лекарима остао сам жив. Болничару је име Линдик, а Лекару Дишан. Лечење које сам ја имао од Француза неописиво је. **Фала и слава Французима.**

Напред!

2. фебруар 1917, касарна Ламберт. Сваке недеље испраћа се по један транспорт српских војника за Солун. То је лепо јер свира музика. У томе кругу има из целе српске војске Сакатих, Слепих, Глувих.

24. фебруара. Обилази нас опет француски Командант г. Адмирал Гепрат.

4. марта попнемо се у Лађу француску „Британија". Са нама је ишла и Руска Лађа „Одеса" и ми смо свечано испраћени. Од љуљања и повраћања страоба. Лађа бега од Сумарена.

27. марта на положају. Грозница опет с времена на време, али у батерији постајем нишанџија и топовођа. У јутру Аероплани наши лете на непријатељске логоре и ровове па бацају 50–100 бомби и праве хаос. Непријатељ на нас баца тешке гранате од 18 цм.

Децембар 1917. У овоме месецу здравље ме је служило добро. Новости су слабе: жеље за кућом су расле, али узалуд су године за годином низале се; слаб изглед за повратак.

24. мај 1918. Власта ми поклонио једно пиле кад је пошао на положај. Ја опет болестан од маларије.

17. септембра 1918. Добијемо то три године жељно очекивано наређење „Напред!". После дводневног бомбардовања из топова кренемо напред и 18, најсрећнијег дана у веку, потиснемо непријатеља за 7 километара и у 10 сати преко телефона известе нас да је Бугарска закључила **Примирје.** Тако радосни и даље напред потискујући пропалу Швапску и Бугарску војску пређемо до увече 24 километра и добијемо вест да је на целом фронту кренуто напред и то на појединим местима по 70–80 километара у дубину. И даље напред без отпора непријатеља.

20. септембра у 9 сати свечано узмемо варош Стругу. Два дана касније и Дебар. Ту нас сачека Грађанска музика.

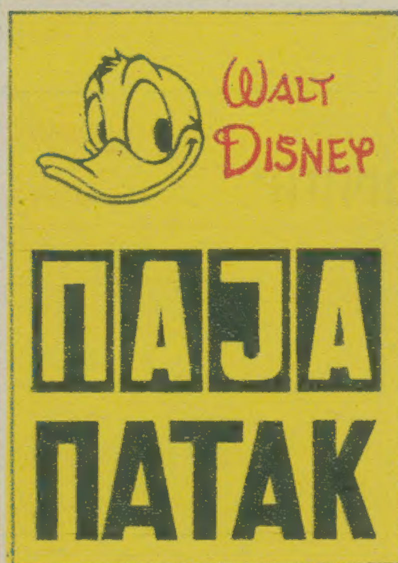
Браћа

Март 1919. И мени дође тај Историски дан – дан за који сам мислио да га не могу дочекати, а ако би га и дочекао биће као у сну. И *ако сам још био бо*лестан од операције трбуха, за кућу радо кренем, и то из Битоља у Воз за Солун, одатле опет Возом за Скопље, па за Митровицу, а од Митровице пешке за кућу.

У 10 сати пре подне стигох кући после шест и по година; па је то дирљиво кад погледах Оца Остарелог, изнуреног, Мајку забринуту, а у штали 2 жуте Краве, 1 јуне и 1 теле, 6 оваца и 4 свиње. Зграде и ограде пропале, забран посечен. Радост Родитеља неописива је, моја радост велика је, али и изнуреност је велика па само ћутим. Рајка још нема из Француске те се још и он с нестрпљењем очекује. Али и он после 1 месец дође кући па дочеках и тај дан. **Два брата рођена који се растадоше од своје куће септембра месеца 1912. године, а састадоше марта месеца 1919. године.**

У ратовима од 1913. до 1918. добио сам похвалницу и Споменицу и Чин Каплара; Енглеску медаљу 1. реда Артиљериску, чин Поднаредника; Француски Дивизиски крст са сребрном звездом, Златну медаљу Милоша Обилића за Храброст.

Припремио: Иван Лончар

WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК

...СТО МИЛИОНА... ПА ОНДА ТРИСТА... ЈЕСУ: ДЕВЕТСТО ДЕВЕДЕСЕТ И ДЕВЕТ МИЛИОНА!

...ХМ... ДОШЛА СУ ВРЕМЕНА ДА ЈЕ СВЕ ТЕЖЕ ЗАРАДИТИ ЦЕЛУ МИЛИЈАРДУ!

...ПА САМ ЗБОГ ТОГА ОДЛУЧИО ДА ОТПУСТИМ НЕКЕ РАДНИКЕ!
Distributed by King Features Syndicate.

ПОЧЕЋУ СА ОНИМА КОЈИ СУ НАМ **НАЈМАЊЕ** ПОТРЕБНИ!
Copyright © 1983 Walt Disney Productions World Rights Reserved

А ОНИ СУ НА ДНУ ЛИСТЕ ЗАПОСЛЕНИХ!

ЗАУСТАВИЋЕМО СЕ КАД ОТПУСТИМО СВЕ ЛЕЗИЛЕБОВИЋЕ!

ЏОНСОН!
ЊЕГА СТЕ ОТПУСТИЛИ ПРЕ ШЕСТ МЕСЕЦИ!

ПАЈА ПАТАК!
КАКВА КРАТКА ЛИСТА!
1/9

За читање наглас

ДОГОДИЛО СЕ НА ВОЛГИ

Још у првим послеоктобарским годинама, чим су се прилике нормализовале и чим су Волгом запловили красни бродови с одличним кабинама и с избором топлих јела за путнике, једна група грађана жељних одмора – шесторица канцеларијских службеника, а међу њима и ја – кренула је на Волгу. Да се одмори.

Сви су нам препоручили путовање Волгом. Јер тамо је одмор да му нема равна. Природа. Обале. Вода, храна, кабина...

Елем, група канцеларијских службеника, уморна, да тако кажем, од револуционарне тутњаве, кренула је да се освежи.

Обрели смо се на одличном првокласном броду. А звао се „Друг Пенкин".

Питали смо ко је тај Пенкин и добили одговор: он је, изгледа, неки посланик речног саобраћаја.

Напослетку свеједно, и ми смо, разуме се, отпловили тим непознатим другом.

Стигли смо у Самару.

Цела група је пошла да разгледа град. Разгледам. Кад одједном – разлеже се звук сирене.

Неко нам каже:

– Садашњи ред вожње није прецизан. Могло би се десити и то да наш „Пенкин" одмах отплови. Да се вратимо.

И ми се вратисмо после убрзаног разгледања.

Прилазимо кеју и констатујемо да наш брод више није ту. Оде брод!

Настаје ларма и дрека.

Један од наших виче: „Мени су исправе остале на броду, у другим панталонама". Неки пак вичу: „А нама – пртљаг и паре. Шта ћемо сада? Па то је грозно!"

Ја кажем:

– Да се укрцамо на онај брод, он свакако саобраћа у супротном правцу... Да се вратимо.

Покрај кеја, стварно, мирује неки волшки брод чије име гласи – „Олуја".

Плачним гласовима распитујемо се код публике: овај, онај, да ли је „Пенкин" одавно продужио вожњу? Можемо ли да га стигнемо ако пожуримо обалом?

Публика нам каже:

– Зашто да јурите... Ево „Пенкина". Али сад се он зове „Олуја". То вам је „Пенкин", бивши. Променише му име помоћу боје.

Наша радост била је неописива: За трен ока створили смо се на том нашем броду. И нисмо изишли све док није стигао у Саратов. Ухватио нас страх.

Узгред да поменем, упитали смо капетана: чему треба приписати овај занимљив случај и откуд толика хитња?

Капетан каже:

– Знате, оно пређашње име дали смо броду донекле погрешно. У редовима посланика речног саобраћаја постоји Пенкин, али он донекле није одговарао нивоу свога положаја. Сада је он под судском истрагом због прекорачења власти. И нама су телеграфски јавили да премажемо бојом његово име. Ето, наденули смо броду име „Олуја".

А ми, уз равнодушан смешак: – Тако, дакле...

Стигли смо у Саратов. Наша група се упутила у град, разгледања ради.

Међутим, нисмо се тамо дуго задржали. Само смо купили цигарете у првој трафици и разгледали неколико зграда.

Враћамо се и опет видимо исто: нема нашег брода званог „Олуја". Уместо њега, видимо, сместио се уз кеј други брод.

Наравно, овај пут уплашили смо се мање него у Самари. – Још постоје извесне шансе! – то смо помислили. Може бити, име брода је поново прекривено бојом. Па ипак, неки од наших се престравише.

Притрчали смо броду. Питамо публику:

– Где је „Олуја"?

Публика одговара:

– Ово је та „Олуја", односно бивши „Пенкин". А сада, почев од Саратова, они зову дотични брод другачије – „Короленко".

Ми кажемо:

– Значи, они не жале боју.

Публика одговара:

– Не знамо. Питајте оног задуженог за ред и чистоћу на броду.

Задужени каже:

– Нас је хиљаду зноја пробило због тих имена. Брод је омашком добио име „Пенкин". Што се пак тиче „Олује", такав назив није звучао актуелно. Био је донекле непринципијелан. Будући да је олуја – природна појава. Она ништа не пружа уму, а ни срцу. Због тога капетану очиташе вакелу. Сад знате зашто смо извршили бојење.

Развеселио нас човек, па му рекосмо:

– Тако, дакле!

Укрцали смо се на брод „Короленко" и наставили путовање.

А исти задужени опомиње:

– Пазите, немојте се уплашити у Астрахану ако још једном наиђете на промењено име.

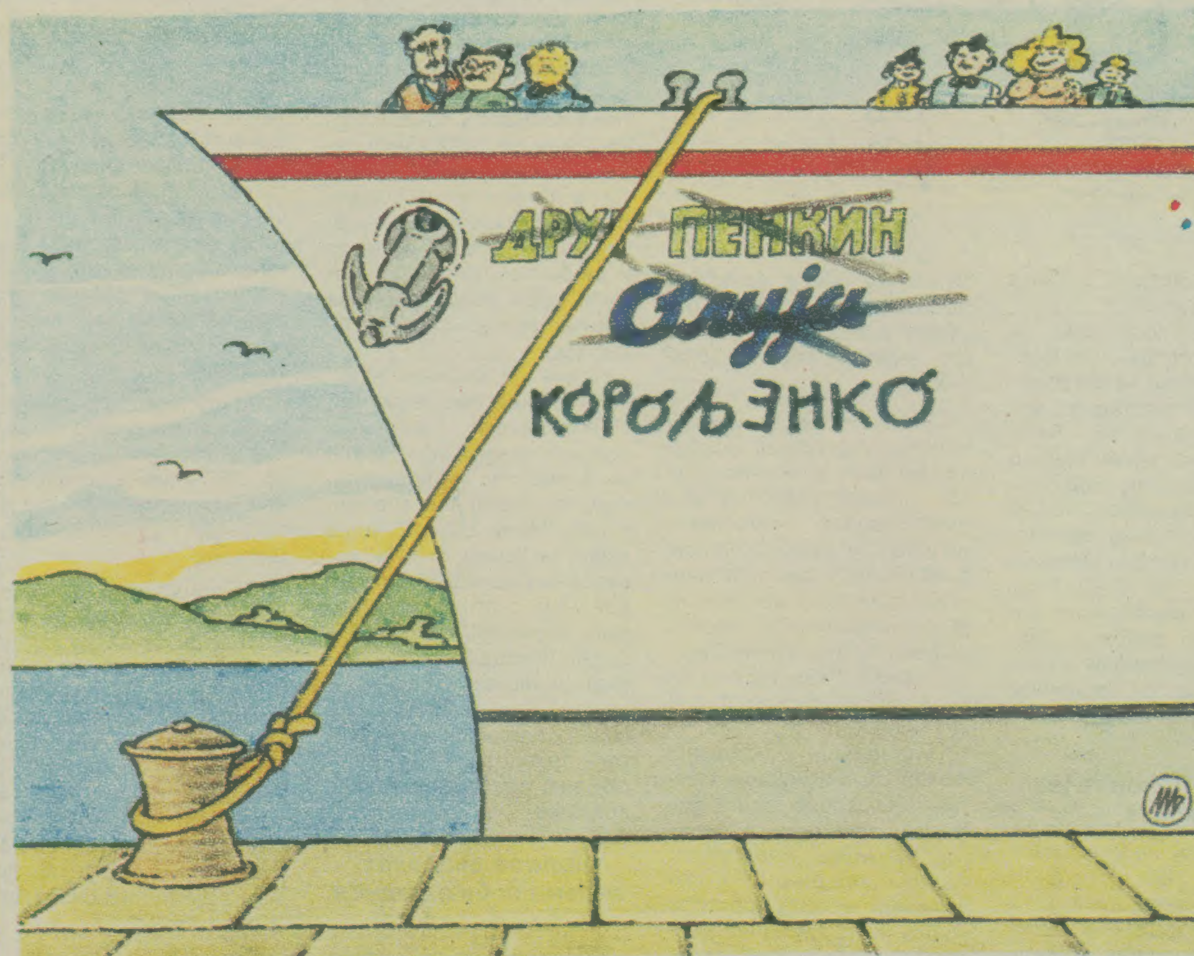
– А ми њему:

– Не, тако нешто је мало вероватно. Треба имати у виду: ово је „Короленко", тј. истакнути књижевник.

Углавном, до Астрахана смо пловили лепо и без узбуђења. А одатле смо наставили копном. Тако да нам даља судбина оног брода није позната.

Ипак, не треба сумњати: брод је свакако задржао књижевниково име. И то заувек. Ваља имати на уму и чињеницу да је Короленко умро. А Пенкин је био жив човек, и заправо у томе се састојала његова главна недаћа која је проузроковала оно уклањање имена.

Михаил Жошченко

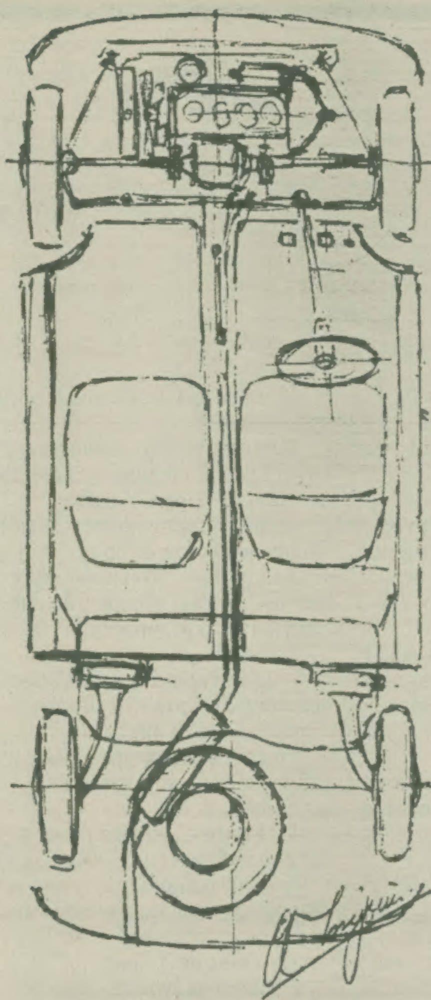

Илустровао ЉУБОМИР МИЛОЈЕВИЋ ЉУБАЦ

НИЈЕДАН АУТОМОБИЛ НА СВЕТУ НИЈЕ ДОЖИВЕО ТАКАВ ЈУБИЛЕЈ

МИНИ ПРОСЛАВИО 25. РОЂЕНДАН

ОСТАРИО ЈЕ, АЛИ ГА ЉУДИ ЈОШ ВОЛЕ И У ЊЕМУ СЕ ВОЛЕ. ЈЕДНА ДЕВОЈКА ЈЕ У ЊЕМУ ЧАК И РОЂЕНА.

Исигонисове скице за мини ауто.

У недељу 26. августа ове године на аутомобилској тркачкој стази у Додингтону у енглеској покрајин Дербишир окупило се преко сто хиљада људи да свечано обележе четврт века постојања аутомобила који је претходио економичним возилима данашњице – чувеног „Остиновог" и „Морисовог" минија.

Међу гостима су били и Педи Хопкирк који је пре двадесет година у минију победио на трци у Монте Карлу, Џон Купер, дизајнер те спортске верзије, Алберт Грин, човек који је у року од седам сати ручно склопио први модел на производној траци у Лонгбриџу 1959. године.

У Додингтону се 26. августа могло видети непрегледно море готово истоветних аутомобила само у разним бојама – око двадесет хиљада власника минија довезло се на прославу за воланом самих слављеника. Тркачка стаза била је, за ову прилику, бесплатна, јело се, пило, трубило, утркивало. Једина тамна мрља – судар два црвена минија који је на ауто-путу изазвао застој: шест километара дугачку колону.

Почасни гост био је осамдесетогодишњи Бернард Фериман из Оксфорда, власник најстаријег минија за кога се зна. То је бели морис мини мајнор регистрован јула 1959. који је досад прешао 148.000 километара. Овај аутомобил био је пробни модел и Фериман га је, као инжењер експерименталног погона фабрике „Морис" у граду Каулију, купио два месеца пре званичног почетка производње.

И Џон Ленон га је возио

Жилавост коју је мини показао на светском тржишту изненадила је и његове творце – у свету постоје само два модела аутомобила која су, засад, дуже од њега остала у производњи: фолксваген „буба" и ситроен 2CV, у нашој језичкој верзији „спачек".

Отац минија британски конструктор грчког порекла сер Алек Исигонис, који због слабог здравља није присуствовао прослави, направио је овим моделом револуцију у свету путничких аутомобила док је идеја о економичном возилу рођена захваљујући Суецкој кризи 1956–1957. која је довела до наглог поскупљења нафте.

Поставивши попречно мотор од 848 кубика Исигонис је добио свега три метра дугачка, а ипак удобна кола. Револуционарном предњом вучом уштедео је још простора пошто је на тај начин елиминисан такозвани трансмисиони тунел.

Цена од 496 фунти учинила их је доступним обичним смртницима али, иако је био намењен особама плићег џепа, мини је у „лудим шездесетим" постао популаран и међу енглеском аристократијом и филмским и другим звездама. Када се ишло у град, ролс-ројсеви су остајали у гаражи да их тимаре шофери, а славни људи седали су лично за волан минија, нешто због моде, а нешто и да би се што лакше пробили кроз уско грло све гушћег лондонског саобраћаја.

Један од чувених власника минија био је глумац Питер Селерс. Као човек помало необичног укуса он је наручио мини са вратима од лакиране плетене трске. Мини Џона Ленона имао је тамна стакла, изнутра је био обложен ораховином а по поду јагњећим крзном. У минију се виђао и лорд Сноудон, познатији као фотограф и дизајнер Тони Армстронг – Џонс, сада већ бивши супруг принцезе Маргарете, рођене сестре британске краљице.

Кола за двадесет седам особа одједном

У тој ексцентричној деценији мини се прославио и на друге необичне начине. У Шведској је показао колико је јак када су једног слона, истина бебу али позамашну, убедили да се посади у њега. Тинејџери, и не само они, одржавали су такмичења покушавајући да се у њега угурају у што већем броју.

Рекорд је постављен 1967. када је телевизијски водитељ Рејмонд Бакстер пред огромном гомилом људи у Брендс Хечу успео да у најобичнији мини стрпа двадесет седам студената.

Еконимичност му је испробао један адвокат из Оксфорда. Он је лепо избацио задња седишта, на њихово место ставио резервоар са двеста литара бензина и смело кренуо за Москву. Када је стигао, у резервоару је било још двадесет пет литара.

Највећу авантуру у животу имала је у минију Катрин Греј (и њена мајка takође), сада бруцош Лондонског универзитета, која се у њему родила снежног 3. јануара 1965. године на паркиралишту породилишта. Катринин надимак је Мини.

Узастопне победе у Монте Карлу

Британци су се у мини заљубили на први поглед. Како и не би, кажу они, то није обичан ауто већ стил живота који је обележио најлепше британске године, незаборавне шездесете. Захваљујући мини аутомобилу реч „мини" ушла је у готово све светске језике, по њему је крштена мини сукња.

Љубав се још јаче разбуктала када је спортска верзија мини купер S, названа по дизајнеру тркачких аутомобила Џону Куперу, од 1964. године освојила четири узастопне победе (једна, из 1966, ипак се не рачуна пошто ауто није имао прописна светла) на чувеној стази у Монте Карлу и неколико најзначајнијих британских аутомобилских трка.

После тих тријумфа интересовање купаца широм света убрзано је расло и до 1969. године продата су два милиона минија, до 1972. три, а до 1976. четири милиона.

До данас је направљено око пет милиона минија. Предвиђа се да ће производња потрајати до 1986, мада се не искључује ни могућност да мини прослави и тридесети рођендан. Занимљиво је да му је данашња цена од 3.148 фунти (око шездесет милиона старих динара), ако се урачуна инфлација, за педесет фунти нижа него што је била 1959.

Бојана ДОЖИЋ

Писци издблиза

Андрић на почетку студија 1912. године

АНДРИЋЕВА МАЈКА КАТА

НОБЕЛОВАЦ ИВО АНДРИЋ БИО ЈЕ НЕЖАН СИН И СИГУРНА ПОТПОРА МАЈЦИ КОЈА ЈЕ ОСТАЛА УДОВИЦА У 21. ГОДИНИ ЖИВОТА. ЖИВЕЛА ЈЕ У ТРАВНИКУ, САРАЈЕВУ И ВИШЕГРАДУ, А САХРАЊЕНА ЈЕ НА ГРОБЉУ НА КОШЕВУ.

У књизи рођених цркве Светог Ивана Крститеља у Травнику, под редним бројем 70, жупник Јурај Пушек уписао је: „1892., октобра 9, Иван Антун Андрић (отац), подворник, Катарина, р. Пејић (мајка), римокатолици..."

Ивана, потоњег писца Иву Андрића, мајка је још у повоју однела у Сарајево где јој је муж службовао. Само две године потом умире Антун Андрић, од туберкулозе. Катарина – Ката је сина однела сестри свога мужа у Вишеград – Ани Андрић, удатој за аустријског жандармеријског наредника Ивана Матковчика, с којим није имала деце. Њих двоје су прихватили малишана и очински се бринули о њему, у својој кући на самој обали Дрине, у непосредној близини ћуприје Мехмед паше Соколовића.

У Вишеграду ће Иво Андрић завршити основну школу и у јесен 1903. године стићи ће у Сарајево где се уписује у Велику гимназију, најстарију босанско-херцеговачку средњу школу. Станује с мајком на Бистрику, Улица Басамаци 21. Мајка ради као ткаља у оближњој фабрици ћилима.

Старинска, босанска мајка

Мајка Ката, забележили су савременици, била је „права старинска, босанска мајка". О сину, који је био нежног здравља, својски је водила бригу. Много година потом, сећајући се несташлука свога сина, говорила је:

„Нема га данима кући. Мало дође, мало оде. Зграби само комад љеба па излети. Ништа не говори..."

Син ће завршити гимназију, кренуће на студије, отиснуће се у свет, али ће остати веома везан за мајку. На тим својим путовањима по свету све до краја мајчиног живота водио је бригу о томе како живи и шта ради.

Својој загребачкој пријатељици, списатељици и професорки др Зденки Марковић, у фебруару 1920. године Андрић поручује из Рима:

„Надам се да је новац моје маме који сте положили у банку промењен у нове банкноте и молим Вас да јој га чувате и кад и колико затражи шаљете. Она је жена слабо писмена али надам се да ћете се већ споразумети. Она ће остати до прољећа у Вишеграду а онда ће се настанити у Сарајеву сама, тада ће јој требати редовито слати новац што ћу ја чинити из Рима, било преко Вас било преко мог књижара Цвијановића у Београду, чим нестане те своте која је код Вас. У случају да ма с ког разлога за које време запне пошта или се прекину везе с Италијом молим Вас да се побринете да јој било од Цвијановића, било од мојих пријатеља шаљете колико јој треба, а ја ћу све подмирити. У случају да се мени ма шта догоди (човјек је као стакло) молим Вас да опет њу не заборавите; Ви имате пуномоћ, на располагању су Вам сви моји радови и приходи, колико њој треба, скромна сирота жена, наћи ће се увијек. Благодаран сам вам на доброти и опростите да Вас замучих. Ја не знам на кога бих се могао боље ослонити у тој ствари него на Вас, а Ви знате да ја осим маме немам никог и да ми је до ње највише стало..."

Зденка Марковић, песникиња и новелиста, преводилац с пољског, била му је сигуран ослонац. Водила је бригу о Андрићевој мајци, излазила јој у сусрет кад год јој је била потребна потпора. Андрић је наредно лето дошао у Вишеград, код мајке. Марковићевој се јавио, између осталог, и са вешћу о мајци:

„Мами сам ја донио новац, али ако сте јој и Ви сада послали нека то буде за идући мјесец. Она није најбоље са здрављем, али иначе врло добро..."

Ни куда, ни коме...

Преписка ово двоје пријатеља открива и наредних година велику Андрићеву бригу о мајци. Крајем лета 1921. године он из Вишеграда пише:

„Већ сам два дана ту и још се нисам одморио. Одвећ сам се напутовао и расцјепкао... Мама је здраво. Ја радим по вазданˮ.

Андрић је из Рима премештен у Букурешт. Није био одушевљен главним градом Румуније, а све чешће је и поболевао. Из Вишеграда је, међутим, стигла у лето 1922. године вест о болести тетка који га је подигао. Своме шефу у Министарству иностраних дела писаће:

„Моја мајка и тетка ме већ у два писма преклињу да дођем и да им се нађем, јер смрт може наступити сваки час, а сем тога леже несвршени сви послови (код суда, општине, итд.) које оне као жене не могу и не умеју да сврше..."

Нерасположен, из Букурешта ће писати и своме бившем професору из сарајевске гимназије, а потом пријатељу др Тугомиру Алауповићу:

„Разумљиво је, да су у туђини тешки таки часови какове сам само за вријеме рата познавао, а за које је Његош нашао такођер израз да би било и стидно и узалудно тражити друге:

Моје племе сном мртвијем
спава,
суза моја нема родитеља,
нада мном је небо
затворено,
не прима ми плача ни
молитве".

Године 1924, 12. августа, у Вишеграду умире Андрићев поочим Иван Матковчик. Андрић ће му подићи споменик, заједно са тетком Аном:

„Он бјеше добар,
племенит, вољен
Сад се радује у вјечном
миру
И живи свијетал у
успомени".

Својој загребачкој пријатељици ће, тим поводом, писати:

„Мој стриц и поочим Иван Матковчик је 12. августа нагло умро, и позвали су ме депешом. Тежи ударац, у сваком смислу, није ме могао задесити. Оно неколико дана што сам провео у Вишеграду, морао сам да тјешим, обављајући послове и распоређујем, па нисам ни смио ни стигао да мислим на своју жалост. Тек овдје, кад сам опет сам, видим шта нам је свима он био и шта сам изгубио. Сам морам да чиним оно што је човјеку најтеже: да се мири са смрћу..."

А непуну годину потом, тек што се у новембру вратио из Турске, где је боравио у Цариграду, 14. децембра у Сарајеву умире Андрићева мајка Катарина – Ката. Син ће јој подићи једноставан надгробни споменик:

„Катарина Андрић, рођена Пејић, 19. VII 1872. – 15. II 1925. Својој доброј мајци њезин Иван".

Две године касније у Вишеграду ће умрети и помајка Ана Матковчик, Зденки Марковић ће из Марсеја, где се налазио на послу у конзулату, јавити:

„Пре десет дана умрла је моја тетка у Вишеграду. На жалост нисам могао ни на сахрану да јој одем. То је био последњи члан наше породице тј. предпоследњи, јер последњи сам ја. У три последње године ја сам, као што знате, изгубио тетка, мајку и тетку, тј. све што сам имао..."

А пријатељу Алауповићу ће писати:

„Више немам никога од својих. Ни куда, ни коме..."

Радован ПОПОВИЋ

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

ПАКАО У ХАМБУРГУ

Илустровао ДРАГУТИН ЊЕЖИЋ

Срединoм јула 1943. године добио сам задатак да, као мајор америчког ваздухопловства, посматрам велики британски напад на други по величини немачки град – Хамбург. Напад је назван Операција „Гоморах" и требало је да траје десет дана.

Други напад британског ваздухопловства у Операцији „Гоморах" почео је двадесет минута пре поноћи 27. јула. Те ноћи и ја сам полетео према Хамбургу у једном од десетина бомбардера који су се пробијали кроз небо изнад Немачке.

Мој авион, велики „ланкастер", налазио се на крају бојне формације. Седео сам у пилотској кабини мисли усредсређених на догађај који је предстојао. Британски „ланкастери" и „халифакси" негде далеко изнад нас већ су испуштали своје бомбе. На триста километара од Хамбурга знао сам да се тамо догађа нешто страшно, несвакидашње. Али те ноћи, као и многих других, мој посао је био да посматрам.

У мору пламена

Чинило ми се да се авион споро креће кроз огромни тамни простор у коме сам нејасно назирао удаљене бомбардере, али већ се указивала ужарена светлост на небу изнад Хамбурга. Ускоро се читав хоризонт слио у жуте, наранџасте и црвене пламене језике који су се преплитали као вулканска лава. Тако нешто никад нисам видео.

И раније сам летео изнад предела у пожару али пламен се није јасно видео већ само негде пробијао кроз облаке дима. Ово што сам сада гледао било је сувише ужарено, сувише јасно.

Били смо још сто шездесет километара далеко од циља а Хамбург се светлео као да до њега нема ни десет километара. Схвативши да се догађа нешто ужасно, сви у авиону били су нервозни. Са удаљености од четрдесет километара посматрали смо запаљени град са мешавином сажаљења и ужаса, али прави пакао тек је долазио.

Прилазили смо све ближе, осећање ужаса је све више расло у нама. А онда, били смо тачно изнад њега, изнад Хамбурга, нестварног и немогућег. Оно што сам видео нису били појединачни пожари, већ огроман пламен који је обухватио и исток и запад града, и север и југ.

Приближавали смо се правом пламеном мору, више се нигде ништа није видело. Само пламен који се сливао негде над средином града и као циновска купола пробијао небо.

Касније сам сазнао да је температура у граничном појасу пламена износила 760 степени Целзијуса и да је ветар на тлу достизао брзину од 240 километара на час. Чули смо само брујање мотора нашег авиона и завијање ветра, али није било потребно много маште да се замисле јауци који су се те ноћи орили у запаљеном граду.

Цео свет полудео

Изненада сам у наушницама чуо глас пилота. Говорио је да нема сврхе летети изнад Хамбурга на висини од 4800 метара. Пламен је већ достизао висину од 3000 метара а постајао је све виши! Стотине метара изнад њега уздизали су се ковитлаци ужареног ваздуха који су се кретали таквом брзином да су могли сломити крило чак и тако великог авиона као што је „ланкастер". Морали смо што пре да се склонимо одатле.

На висини од 6700 метара пилот је сматрао да сада можемо безбедно прелетети град. Толика висина требало је да буде довољна да нас заштити од ватреног ужаса. Али није била!

ПЛАМЕН ЈЕ БИО ВИСОК ТРИ ХИЉАДЕ МЕТАРА И СВЕ ЈЕ ВИШЕ РАСТАО. У ГЛАВИ МИ СЕ МУТИЛО ОД ПОМИСЛИ КАКО СЕ ЖИВ ЧОВЕК МОЖЕ ОСЕЋАТИ ДОЛЕ, НА ЗЕМЉИ.

Високо изнад пламена небо над Хамбургом било је препуно варница и ко зна чега још. Изгледало је да летимо кроз море експлозија.

Кад смо прелетали град, погледао сам доле. Реке и океани, језера и потоци заслепљујућег ужареног пламена. Једва сам гледао тај призор. У глави ми се мутило док сам покушавао да схватим како жив човек мора да се осећа у том паклу.

Од тог тренутка нисам више видео Хамбург. Али, пилота нисам могао кривити, нико није ни помишљао да на толикој висини дува вертикални ветар брзином од 1600 метара на сат. У једном тренутку ветар је потресао авион а већ у следећем изгледало је као да је цео свет полудео.

„Ланкастер" је поскочио напред као папирнати змај на ветру. Тај трзај био је тако изненадан а промена висине тако нагла да смо сви пали на под и остали да лежимо као приковани. Осећао сам се као мушица под налетом неке огромне силе. Велики бомбардер постао је сламка у океану урагана.

Мирис изгорелих тела

Тада се „ланкастер" полако исправио и ми смо могли да се покренемо. На све стране била је поломљена опрема. Радио-уређаји су излетели из својих лежишта. Боце са кисеоником се отвориле, митраљези улубљени. Два члана посаде задобила су преломе костију.

Одједном сам чуо како мотори неправилно брује и осетио сам да лебдим изнад пода. Лебдим! Нашли смо се између земљине теже и убрзања и дословно били без тежине.

У моторима није било довољно притиска, па је гориво почело да цури. Мотори су се утишали један за другим и утихнуо је и звук ветра док је ваздушна струја носила авион као да је обичан дечји балон.

А онда сам чуо пламену олују готово десет хиљада метара испод нас. Сигуран сам да ми се накострешила свака длака на телу, да ми је кожа постала хладна као лед док сам слушао то ужасно, паклено шиштање пламена између земље и неба. Још горе је било осећање даха пламена: био је то мирис изгорелих људских тела помешан са пепелом града. Кашљали смо и гушили се, све док сви нисмо почели да повраћамо.

Сећам се наглог пада са 9450 метара. Из загрејаног ваздуха нашли смо се одједном у хладном. Авион је летео у супротном правцу брзином од 320 километара на час. Ручка за извлачење једног точка је отпала, контролне табле су биле покидане. Осетио сам јак ударац по глави.

Кад сам се освестио, лежао сам а два британска ваздухопловна поручника превијала су ми рану иза десног ува.

То није било важно. Пакао је сада био за нама, срећом.

★ ★ ★

За време Операције „Гоморах" у Хамбургу је разорена површина од 6000 јутара. Сто двадесет хиљада људи нашло је смрт у пламену, скоро двоструко више него што је касније, 1945. године, погинуло у Хирошими!

Артур СЕМЈУЕЛС

ЗАЈЕДНО У НАГРАДНОЈ ИГРИ ЗА МЛАДЕ „ОШТРО ОКО – ПУН ПОГОДАК"

УЗ ПРЕТХОДНА ДВА КУПОНА, ДАНАШЊИ И ЈОШ ЈЕДАН ИЗ НАРЕДНОГ БРОЈА „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА, ПОТРЕБНО ЈЕ ДА РЕШИТЕ И 24 ЗАДАТКА ИЗ „ПОЛИТИКЕ ЕКСПРЕС".

У ГОСТИМА КОД МОРНАРА

Настављамо наградну игру „Оштро око – пун погодак" која је у „Политици експрес" почела 1. октобар и где ће до 29. октобра изаћи 24 задатка које треба да решите. Данас у „Забавнику" објављујемо ТРЕЋИ од четири купона који уз тачно решене задатке из „Експреса" могу да вам донесу **„Забавникову" премију и још 1.018 вредних награда.**

ЗАБАВНИКОВА ПРЕМИЈА

ЈЕДНО ЦЕЛО ОДЕЉЕЊЕ (основне или средње школе) С ЈЕДНИМ НАСТАВНИКОМ – ГОСТ „ЗАБАВНИКА" И КОМАНДЕ ВОЈНОПОМОРСКЕ ОБЛАСТИ СПЛИТ У ПЕТОДНЕВНОЈ ПОСЕТИ ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ РАТНОЈ МОРНАРИЦИ. НАГРАЂЕНИ ЋЕ ОБИЋИ ШКОЛСКЕ БРОДОВЕ „ГАЛЕБ" И „ЈАДРАН", РАКЕТНЕ БРОДОВЕ, ПОДМОРНИЦЕ, МОРНАРИЧКИ ШКОЛСКИ ЦЕНТАР „МАРШАЛ ТИТО" И ВОЈНО-ПОМОРСКИ МУЗЕЈ. СА ДВА ДАНА ПУТА, ЧИЈЕ ТРОШКОВЕ СНОСИ „ЗАБАВНИК", УКУПНО СЕДАМ ДАНА ИЗУЗЕТНИХ ДОЖИВЉАЈА.

За ову премију и остале награде могу да конкуришу одељења као целине, појединци или сви ученици једног одељења појединачно.

УПУТСТВА ЗА СЛАЊЕ ОДГОВОРА

1. Пошто је ово заједничка наградна игра „Политикиног забавника", „Политике експрес" и „Илустроване политике", редакције су се договориле да задатке објављујемо само у „Политици експрес". Дакле, ваш задатак је да **од првог октобра** решавате задатке из „Експреса" и чувате их док не буду објављена сва 24 задатка.

2. Поред решених задатака учесници игре треба да из „Политикиног забавника" исеку ЧЕТИРИ купона (трећи објављујемо у овом броју) и залепе их на за то предвиђена поља на ТАЛОНУ који ће „Експрес" објавити 29. октобра.

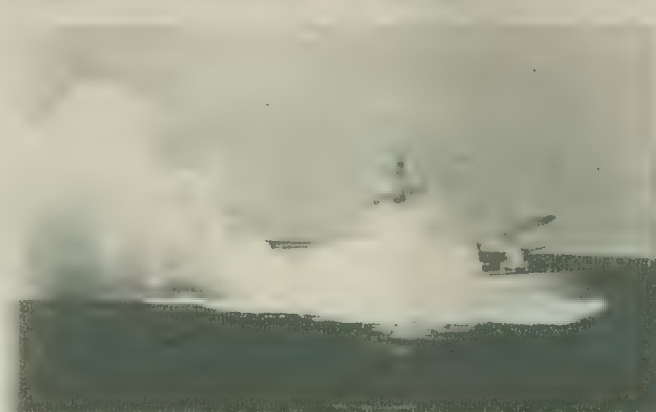
Јасно је – ко има више комплета од 24 решених задатака из „Експреса" и 4 купона из „Забавника", има више могућности за „Забавникову" премију и неку од осталих награда.

3. Сваког дана у „Политици експрес" штампају се посебна упутства.

4. Награде ће бити извучене у петак 9. новембра 1984. године а списак добитника објављиваће „Политика експрес" почев од 12. новембра.

НАГРАДЕ

Премија „Политикиног забавника" – ЦЕЛО ОДЕЉЕЊЕ ГОСТ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ РАТНЕ МОРНАРИЦЕ – није једино што очекује учеснике у овој великој наградној игри.

За време боравка у Сплиту добитници премије „Политикиног забавника" обићи ће и најсавременије ракетне бродове од којих један видите на фотографији.

Сви учесници (с купонима из „Забавника" уз тачно решење задатака из „Експреса") конкуришу и за ове награде:

● Најновији тип мотоцикла „Томос" и три кућна компјутера су четири премијске награде „Илустроване политике". Да би за ову премију конкурисали, потребни су вам купони и из „Илустроване политике".

Само „Забавникови" купони и 24 тачно решена задатка из „Експреса", поред премијерне награде, довољни су за следеће добитке:

● Читава разредна заједница с једним наставником биће три дана гост Ваздухопловне школе ЈАТ-а у Вршцу с плаћеним и обезбеђеним превозом од места боравка до Вршца и назад.

● Једно одељење с наставником 7 дана на „зимској школи" у хотелу „Лепенски вир" у Доњем Милановцу с плаћеним и организованим превозом.

● Три одељења (три награде) с по једним наставником, свако на десетодневном зимовању у туристичким селима: Девићи, Катићи и Прилике с обезбеђеним и плаћеним превозом.

● Дечје позориште из Суботице долази о свом трошку у место добитника да одигра један позоришни комад.

● Омладински тим ЈСД „Партизан" (врсту спорта бира добитник) о свом трошку долази у место добитника и игра с тимом који састави добитник.

● Портрет добитника, неког члана његове породице или личности чије име носи школа урадиће познати војвођански сликар Сава Стојков.

● Ексклузивна одећа од коже у вредности 80.000,00 динара коју ће добитник одабрати у „Моди" из Великог Градишта.

● Тридесет пари еспадрила – дар РО „Љубомир Картаљевић", Пирот

● Патике „Стартас" – дар „Борова".

● 100 модела – макета „фиатових" аутомобила.

● 314 награда у комплетним библиотекама од ИРО „Рада".

● 100 специјално за ову игру урађених „Штрумфова" поклања „Железничар", (ООУР „Снежана") из Суботице.

● Две награде: по 10 дана зимовања за по две особе у туристичком насељу „Јабука" – дар „Путника", (ООУР „Милешева") из Пријепоља.

● Две особе бораviће 21 дан у хотелу „Радин" у Раденцима – током 1985. по жељи добитника.

● Три награде: по 10 дана зимовања за по две особе у хотелу „Бернардин" у Порторожу.

● Три награде: по 10 дана за по две особе од марта до октобра 1985. на Маврову – дар „Метропола" (ООУР „Бистра").

● Три награде: по 10 дана зимовања за по две особе у хотелу „А" категорије „Нарцис" на Шар планини.

● Две награде: два добитника зимују (сами или са гостима) за по 40.000,00 динара сваки (вредност пансиона) на Гочу и на Тари – дар Центра дечјих летовалишта и опоравилишта града Београда.

● 52 награде: један зидни сат, један чекрк за пецаљку и 50 комплета по 40 значака у албумима дар „Аутометала" из Суботице.

● 50 награда – поклон пакета својих производа (по 1.600,00 динара сваки) – дар „Пионира" из Суботице.

● 350 награда „СТОП-КА" – новог ручног знака (слично милицијској таблици „стоп") који ће помоћи да безбедније прелазе улице (10 одељења по 35 комада).

СУПЕРПРЕМИЈЕ

Међутим, ових 1.018 награда нису све што чека читаоце „Политикиног забавника" у овој игри. С комплетом од 24 тачно решена задатка из „Политике експрес" и с купонима из „Политикиног забавника" СВАКИ УЧЕСНИК У ИГРИ, без обзира да ли је или није добио неку од награда у првом вучењу, РАВНОПРАВНО УЧЕСТВУЈЕ У ИЗВЛАЧЕЊУ СУПЕРПРЕМИЈА, ЈАНУАРА 1985. године.

А суперпремије су:

● ПРАВО ДОБИТНИКА ДА БЕСПЛАТНО, У ВИСИНИ ОД ЈЕДНОГ СТАРОГ МИЛИОНА (СВАКЕ НЕДЕЉЕ ЧИТАВЕ ГОДИНЕ) ОКУША СРЕЋУ У „лото-у" и „спортској прогнози" – дар „ЛУТРИЈЕ БЕОГРАДА" – с тим што, наравно, добитнику припада и сваки добитак који за тих годину дана бесплатног играња оствари у овим играма на срећу.

● АУТОМОБИЛ С ПЛАЋЕНИМ ПОРЕЗОМ – дар „Илустроване политике"

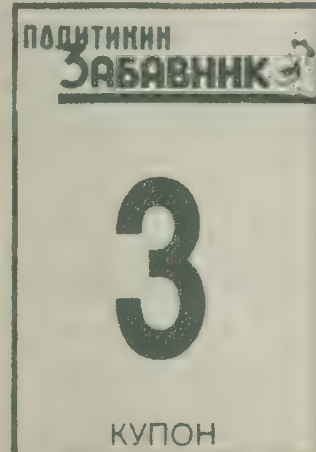
● ВИКЕНД КУЋА „ТИП 28" КОЈУ ЋЕ ШПИК „ИВАЊИЦА" ПОСТАВИТИ НА ЗЕМЉИШТЕ И ТЕМЕЉЕ ДОБИТНИКА.

● ЧЕК НА 30 СТАРИХ МИЛИОНА за куповину робе по избору добитника у „АТЕКСОВИМ" продавницама.

ооо

ДАКЛЕ, РЕШАВАЈТЕ СВАКОГ ДАНА ЗАДАТКЕ У „ПОЛИТИЦИ ЕКСПРЕС", СЕЦИТЕ И ЧУВАЈТЕ КУПОНЕ ОД 1 ДО 4 ИЗ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА". НА КРАЈУ ИГРЕ, 29. ОКТОБРА, У „ЕКСПРЕСУ" ИЗЛАЗИ ТАЛОН ЗА ВАШЕ ПОДАТКЕ И МЕСТО ГДЕ ЋЕТЕ ЗАЛЕПИТИ ЧЕТИРИ КУПОНА „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА".

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ ИЗЛАЗИ Џ О К Е Р КОЈИМ МОЖЕТЕ ДА ЗАМЕНИТЕ ЈЕДАН ОД ПРОПУШТЕНИХ КУПОНА.

НИЈЕ ЛАКО ПИСАТИ ЗА ВЕЧНОСТ

Велики немачки књижевник Томас Ман (1875–1955) био је вечито незадовољан оним што уради, нарочито сопственим делима. Бескрајно је прерађивао и дотеривао рукописе мукотрпно окапајући над сваком реченицом и знаком интерпункције.

Чак и пошто би коначно предао неку књигу издавачу, увек би се накнадно досетио неке неопходне измене и повлачио ру-

копис. Пошто је неколико пута давао а онда повлачио на дораду рукопис „Чаробног брега", издавач је коначно изгубио стрпљење:

– Молим вас, господине Ман, без нових исправки! На овој књизи радите већ читаву вечност.

– Па шта? – одговорио је Ман – Ја је и пишем за вечност ■

КАКО РАДИТИ ПРОТИВ СЕБЕ

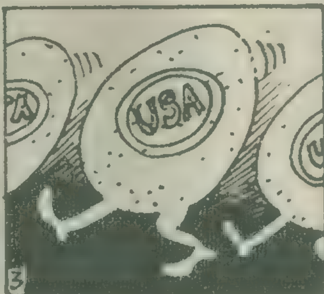
Њујоршка рекламна агенција расписала је конкурс за рекламу која ће у неколико речи објаснити због чега су амерички производи бољи од свих осталих на свету.

Прва награда је – камера јапанске производње (!). ■

НЕПОНОВЉИВ НА СВАКЕ ЧЕТИРИ ГОДИНЕ

Телевизијским коментаторима стварно није лако. С времена на време им се омакне понеки бисер. Рецимо, спикер телевизије у Даласу овако је описао Олимпијаду: „Непоновљив догађај који се одржава сваке четврте године" ■

ВЕЛИКА ПЉАЧКА ЈАЈА

Полиција Сан Франциска трага за 9360 комада јаја. Када нађе јаја, наћи ће ваљда и оне који су их украли. За сада је једини кључ за решење случаја подугачак и љигав траг разбијених жуманаца и беланаца који су трапави лопови оставили за собом.

Јаја су нестала из једног бродског контејнера и то пошто су лопови прво обили две браве, испољили занимљиву равнодушност према једанаест тона јабука и крушака које су се такође налазиле унутра и докопали плена у вредности од 850 долара уредно спакованог у двадесет и шест великих картонских кутија.

Пљачка је утолико загонетнија што је на сваком јајету намењеном купцу из Гуама словима величине једног центиметра одштампано њихово порекло: САД. Сада се поставља питање коме ће то лопови успети да потуре јаја жигосана за извоз ■

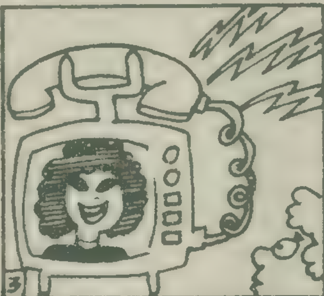
ИДЕМ КОД ЗУБАРА ПО ЛЕД

Познато је да су Кинези вековима на свој начин ублажавали зубобољу и главобољу – они забадају игле у такозвану тачку „хе-гу", део руке између кажипрста и палца. Европски лекари су у таквим случајевима трљали лице болесника комадићима леда. Амерички психолог Роналд Мелзак ујединио је искуства источне и западне медицине. Он препоручује да се ледом трља тачка „хе-гу". Оглед се показао изванредан, код већине зубобоља се упола смањила.

Очекује се да ће откриће Роналда Мелзака добити ширу примену у зубарској пракси: рецимо оним јадницима које зуб боли, а последњи су у реду пред лекарском ординацијом, сестра ће поделити комадиће леда ■

ХАЛО, КАД ЈЕ БИО ВАТЕРЛО?

Неким ђацима је стварно лакше него другима. Ученици Јединственог школског округа Лос Анђелеса добили су „Ђачки црвени телефон", чији се број, као што се зна, окреће само у великој невољи.

Распоред телефонирања је следећи: ученик не зна шта би са неким школским задатком, лепо окрене број специјалног телефона и добија везу с учитељем који ће му помоћи.

„Ђачки црвени телефон" за сада ради само четири дана у недељи, од понедељка до четвртка, а позиви се примају између три и шест после подне. Учитељи не решавају задатке уместо ученика, нити им одговарају одмах. Од 4,30 до 5,30 часова наведених дана, на локалној телевизијској станици дају се одговори на питања која се најчешће постављају, с тим што одговори не представљају решење проблематичних задатака, него само упутства за њихово решавање ■

УНУТРАШЊЕ ЗАКЉУЧАВАЊЕ

Кад је о овој врсти малера реч, ствари се обично одвијају овако: возач заборави кључ у колима, залупи врата и тако самог себе закључа – са спољашње стране. Педесетшестогодишњој Ирени Бел из Мајами Бича пошло је за руком супротно.

Ирена је паркирала свој „кадилак" с двоја врата тамо где му је и место, на делу паркиралишта резервисаном за спортске аутомобиле, с тим што га је на једвите јаде уденула између два већ паркирана аутомобила.

Потом је покушала да изађе. Врата са своје стране једва је одшкринула. Покушала је с другим вратима и установила да се брава заглавила. Ту је већ помало изгубила самоконтролу. Брава је остала у пређашњем (поквареном) стању, али се зато кључ сломио. Претходно Ирени на памет није пало да спусти прозоре који се отварају и затварају електронски, тј. само када мотор ради.

Тада је Ирена почела да плаче, па да бесомучно труби и најзад да дозива у помоћ. Њена избезумљена вриска и јека аутомобилске сирене привукли су пажњу пролазника који су позвали ватрогасце.

Четрдесет и пет минута пошто се незгодно упаркирала, Ирену Бел су извукли из кола. Толико је времена било потребно ватрогасцу Томасу Саливену да обије покварену браву на десним вратима „кадилака" и уз нешто муке извуче позамашну Ирену ■

БОЛЕСТ НИЈЕ ИЗГОВОР

На улазу у једну психијатријску клинику у Бруклину исписано је следеће упозорење: Потиштеност и малодушност још увек нису довољни разлози да не платите рачун ■

ЧУВАЈ МИ БРАТА!

ВОРОЖЕЈКИН ЈЕ ДОЗВОЛИО ДА МУ СЕ НЕМАЧКИ „МЕСЕРШМИТ" САСВИМ ПРИБЛИЖИ А ОНДА ЈЕ ИСПУСТИО ТОЧКОВЕ И ВАЗДУШНЕ КОЧНИЦЕ СВОГ „ЈАКА".

Човек у беспрекорно испегланој униформи мајора совјетске армије полако је корачао улицом. Једва да је превалио тридесету. Иако млад, имао је висок официрски чин. Пролазницима нису могла промаћи ни два Ордена хероја Совјетског Савеза која је носио на грудима.

Мајор је задржавао поглед на рушевинама зграда и људима који су их рашчишћавали. Фронт је био далеко и живот се полако враћао у разорени град. Изненада се једна снажна рука спустила на његово раме.

Сусрет у граду

– Арсењка, јеси ли то ти?! – чуо је глас иза себе и нагло се окренуо.

Пред њим је стајао човек његових година, такође у официрској униформи.

– Карпоносов!? Карпоносов, главом и брадом! Друже стари, жив си! – лицем младог мајора разлио се широк осмех.

Последњи пут видели су се неколико година пре другог светског рата кад су им на завршетку пилотске школе коју су заједно похађали подељене дипломе. Као потпоручници-пилоти прекомандовани су у различите јединице.

Арсеније Ворожејкин је завршио пилотску школу са одличном оценом коју су могли да заслуже само изузетно способни питомци. У другом светском рату постао је један од најпознатијих пилота Совјетског Савеза. За нешто више од четири године борби имао је 51 ваздушну победу! Кад је средином априла 1945. године добио своје прво одсуство, рат је још трајао. Додуше, било је питање времена када ће Немачка капитулирати јер су се борбе већ увелико водиле на немачкој територији. Све немачке резерве биле су утрошене. Бензина је било још само за авионе са изврсним машинама.

– Да свратимо на по чашицу? – предложи Карпоносов.

Ворожејкин се сложио. Упутили су се у оближњу кафаницу. Дуго су препричавали успомене из рата и школе. Када је у разговору Ворожејкин споменуо Карпоносову број своје ескадриле, овај је нагло заћутао. Размишљао је неколико тренутака, а онда се обратио старом другу шарајући прстом по столу.

– Знаш шта, Арсењка, код тебе је прекомандован мој млађи брат Јуриј. Тек је завршио школу. Млад је, неискусан а ватрен. Бојим се, лудо ће погинути. Молим те, припази на њега. Он ми је све...

Ворожејкин је обећао да ће пазити на „малог". Упознао га је одмах по повратку са одмора. Младић је дошао на рапорт.

– Друже команданте, потпоручник Јуриј Карпоносов јавља се на дужност. Дошао сам пре седам дана, али нисам могао да вам се јавим јер нисте били ту.

Ворожејкин ничим није показивао да зна с ким говори.

Илустровао ДРАГУТИН ЊЕЖИЋ

– Добро – одговорио је младићу – сутра идемо у патролу. Само нас двојица. Свако ће летети на „јаку". Без мог одобрења не смеш да ступаш у борбу с Немцима!

Јура, враћај се!

У рано јутро 30. априла 1945. године Ворожејкин и Јура Карпоносов су узлетели. Њихови „јакови" били су у то време најбољи совјетски ловци. Врло покретљиви могли су да лете брзином и до 700 км на час.

Кружили су над фронтом више од пола сата. Све је било мирно. Ворожејкин је већ помишљао да се врати када му је пажњу привукао одсјај метала на сунцу.

Препознао је немачки авион – млазни ловац „месершмит 262". Био је наоружан са четири топа и бржи од „јака" који је имао само један топ.

Са неискусним младићем кога је морао да штити и мисли више о њему но о маневарској борби, Ворожејкин је схватио каква им опасност прети.

– Јура, враћај се на земљу. Ја ћу остати да га задржим – послао је младићу поруку преко радио-везе.

На његово запрепашћење млади Карпоносов наставио је да лети у сусрет Немцу. Са даљине од 150 метара пилот „месершмита" засуо га је митраљеским рафалом и као сабљом пресекао крило његовог авиона. Ворожејкин није могао ништа да учини. Младићев „јак" је почео да пада на земљу као камен.

Арсеније је испратио Јуру Карпоносова тужним погледом. Био је огорчен на себе: толико је желео да сачува младића а већ на првом лету послао га је у смрт. Није смео да га води, није смео...

Али, времена за оклевање и туговање није било. Сада је требало спасавати сопствену главу. Немац је долазио у сусрет Ворожејкину. Спасти се, али како? „Месершмит" је био бржи и јачи од његовог „јака" а растојање између њих исувише мало да би могло било шта да се учини.

Немац је насео

Покушаћу бекство хоризонталним летом. Ако покуша да ми приђе одозго или одоздо, изгубиће у времену због маневрисања, закључио је Ворожејкин. У међувремену ће већ нешто смислити.

Немац је појурио за њим. Уживао је у игри мачке и миша. Хтео је да се приближи „јаку" на само 100 метара и онда га докрајчи. Можда овакву прилику више неће имати у својој летачкој каријери.

„Месершмит" и „јак" су летели у истом нивоу један иза другог брзином од преко 700 км на час. Изненада, Ворожејкину је пала на памет спасоносна идеја. Када се Немац томе најмање надао, Арсеније је нагло испустио точкове и ваздушне кочнице. „Јак" се затресао и почео да се подиже у трзајима! Личио је на човека који се пење степеницама. Немац је у пуној брзини пролетео испод њега и нашао му се тачно на мети. Прст је сам притиснуо обарач митраљеза. Арсеније Ворожејкин га није подизао док и последњи метак из митраљеза није био испаљен. „Месершмит" је букнуо и почео да пада.

Када је Ворожејкин слетео на земљу и изишао из авиона, био је сав у голој води. Мрачно је гледао испред себе. Није испунио обећање дато другу. Тугу је сменила љутња кад му је ађутант ескадриле рекао да је Јура искочио падобраном и да је жив. Сместа га је позвао на рапорт.

– Зашто ти, вражји сине, не слушаш наређења! Јесам ли ја рекао да се вратиш на земљу?! Три дана затвора! А после ћемо видети... Нема али...!

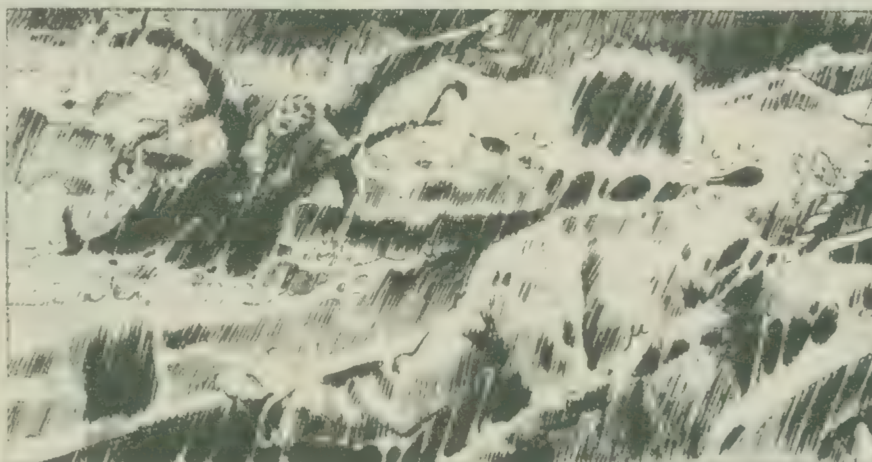
Тек касније, када се смирио, Ворожејкин је сазнао да га Јура није чуо јер му је радио-примопредајник отказао пред сусрет са Немцем. Тек тада је Ворожејкин могао да се радује својој ничим непомућеној педесет другој победи.

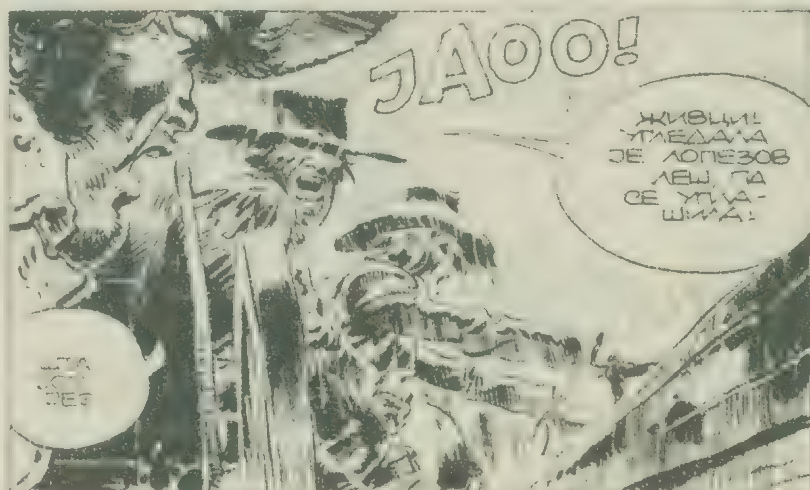
В. Т.

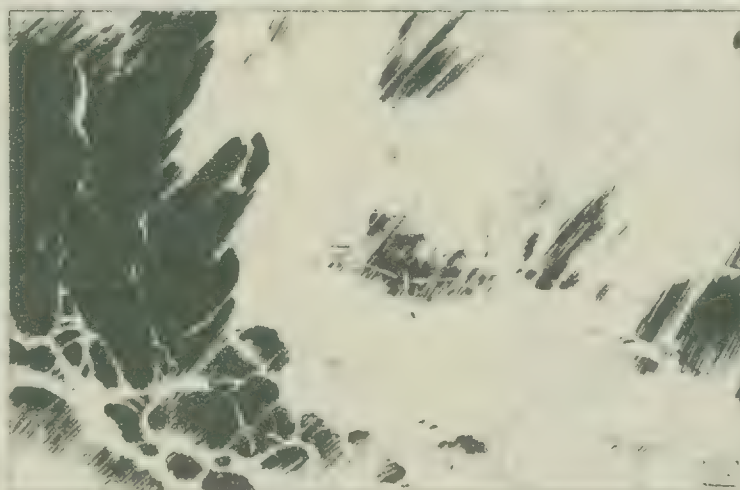
ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ: БАЛАДА О БЛАГУ IV ДЕО

ПИШЕ: ЖАН-МИШЕЛ ШАРЛИЕ ЦРТА: ЖАН ЖИРО

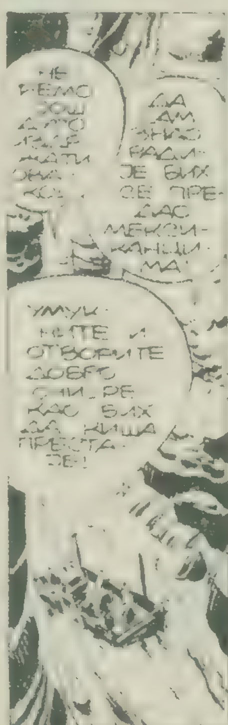
ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ У ПРАТЊИ ПРИЈАТЕЉА ТРЕБА ДА ПРЕВЕЗЕ БЛАГО ИЗ МЕКСИКА У ТЕКСАС. ДА БИ ИЗБЕГЛИ ПОТЕРУ - МЕКСИЧКУ ВОЈСКУ НА ЧЕЛУ СА ЛОПЕЗОМ И ФИНЛИЈА И КИМБАЛА - ПРИСИЉЕНИ СУ ДА СПЛАВОМ КРЕНУ НИЗ БРЗАКЕ РЕКЕ РИО КОНЧО...

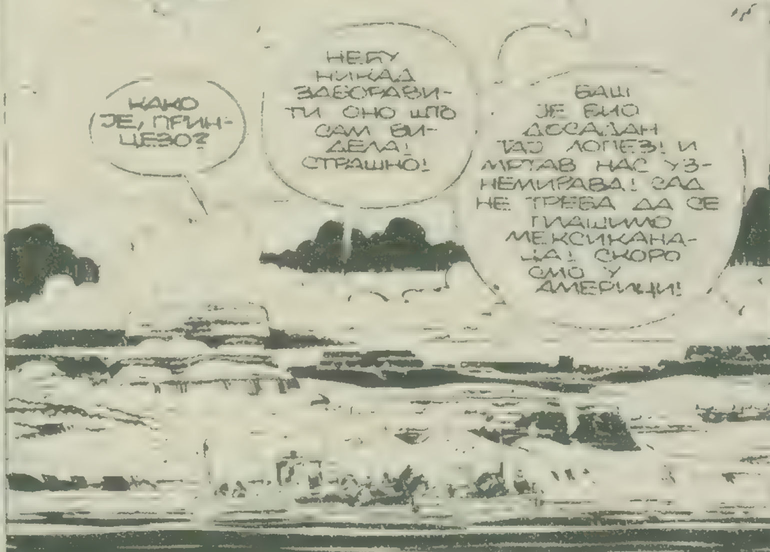
ВИШЕ ОД ДВА САТА СПЛАВ ЈЕ ЈУРИО КАО СТРЕЛА. БЛУБЕРИ И ОСТАЛИ СУ ПОМОЋУ ДАСАКА ПОКУШАВАЛИ ДА ИЗБЕГНУ УДАРЦЕ О СТЕНЕ...

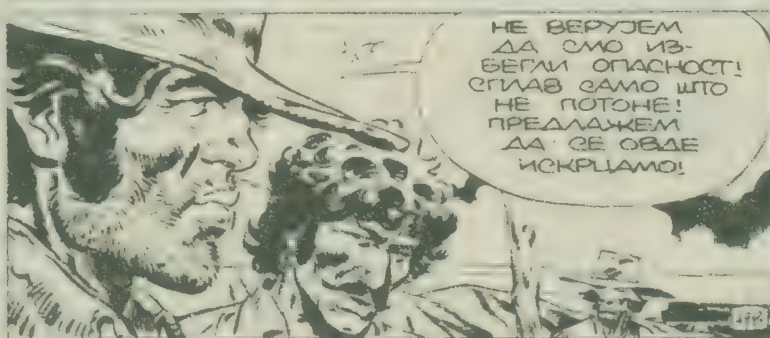

И ЗАИСТА, МАЛО ПО МАЛО, СТИХИЈА СЕ СМИРИЛА И ИЗНЕНАДА...

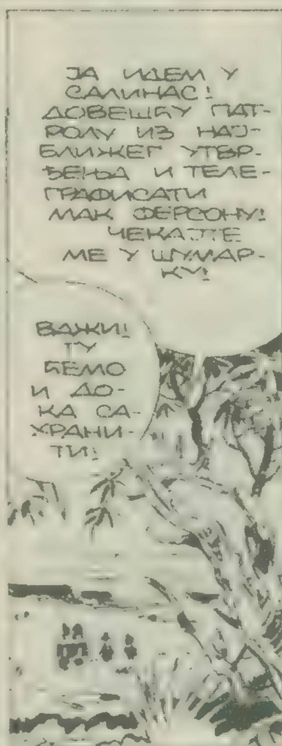

НЕШТО КАСНИЈЕ, ПРОШАВШИ УШЋЕ, СПЛАВ ЈЕ МИРНО ПЛОВИО ГРАНИЧНОМ РЕКОМ...

МАЛО КАСНИЈЕ...
ВИГООВИ ВОЈНИЦИ НАС СИГУРНО ТРАЖЕ У ПРЕЗИДИЈУ, АЛИ МЕНЕ БРИНЕ ФИНЛИ!
НЕ СМЕЈУ ОНИ ДА ПРЕЂУ АМЕРИЧКУ ГРАНИЦУ!
ЗА ПЕТСТО ХИЉАДА ДОЛАРА БИ УШЛИ И У ПАКАО!
А НЕКИ БИ СТИГЛИ И ДАЉЕ, ЗАР НЕ, СИНКО?

САД СМО ВАН МЕКСИКА! НАДАМ СЕ ДА ЋЕТЕ ОДРЖАТИ ОБЕЋАЊЕ!
НАРАВНО, АЛИ ТЕК КАД БУДЕМО БИЛИ ДОВОЉНО ДАЛЕКО! НИСТЕ ВИ БАШ ТАКО БЕЗАЗЛЕНИ КАО ШТО САМ МИСЛИО!

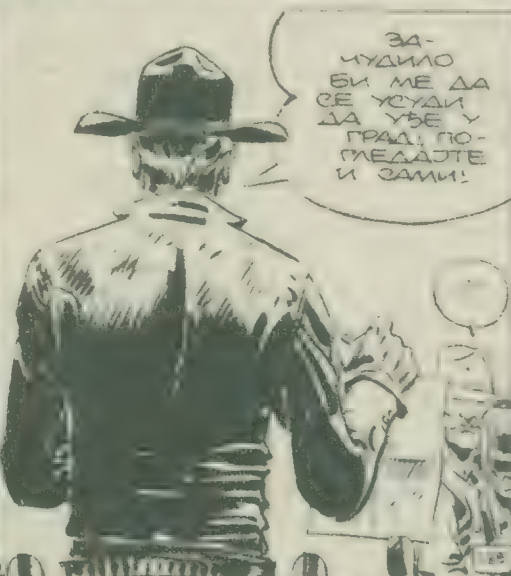

ЈА ИДЕМ У САЛИНАС! ДОВЕШЋУ ПАТРОЛУ ИЗ НАЈБЛИЖЕГ УТВРЂЕЊА И ТЕЛЕГРАФИСАТИ МАК ФЕРСОНУ! ЧЕКАЈТЕ МЕ У ШУМАРКУ!
ВАЖИ! ТУ ЋЕМО И ДОКА САХРАНИТИ!

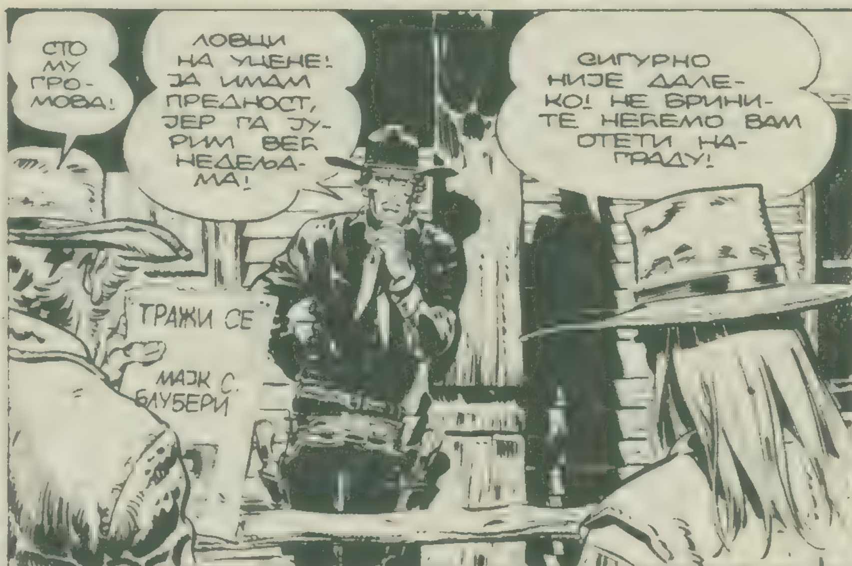

РЕДЕ, ИЗБРИШИ ТРАГОВЕ И ПОТОПИ СПЛАВ! ПАЗИТЕ НА ВИГА И ПРИНЦЕЗУ! АКО МЕ НЕМА, ОДНЕСИТЕ ЗЛАТО У БАНКУ У САЛИНАС!
ТИ ПОЖУРИ. ИМАМО ХРАНЕ ЈОШ ЗА СУТРА!

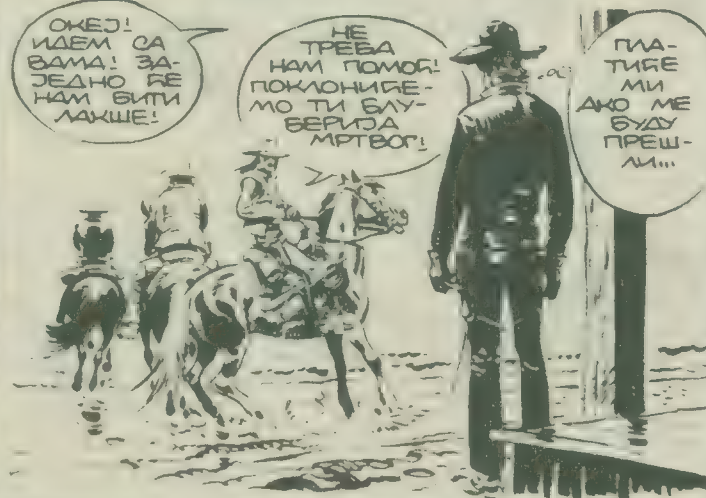

УЗНЕМИРЕН САМ... ОСЕЋАМ ДА ЋЕ БИТИ ГУЖВЕ У КРАЈУ...

МАК ЈЕ БИО У ПРАВУ. СА МЕКСИЧКЕ СТРАНЕ РИО ГРАНДЕА ВИГОВИ ЉУДИ СУ НЕШТО ТРАЖИЛИ...
ПИТАЊЕ ЈЕ ДА ЛИ СУ ЖИВИ ИЗИШЛИ ИЗ БРЗАКА!
НИЈЕ НИ ВАЖНО! НАС ИНТЕРЕСУЈЕ ЗЛАТО! МОЖДА ЋЕ ГА ВОДА ИЗБАЦИТИ!

У САЛИНАСУ, ФИНЛИ И КИМБАЛ ПРЕТРАЖУЈУ ГРАД...
ДА НИСИ ВИДЕО ГРУПУ ЈАХАЧА И ЈЕДНУ ЖЕНУ КОЈИ СУ ДОШЛИ ИЗ МЕКСИКА?
НИСАМ! ОВДЕ САМ ОД ЈУТРОС!
ТРЕБАЛО ЈЕ ДА СТИГНУ ДИЛИЖАНСОМ! ШЕФ ИМ СЕ ЗОВЕ БЛУБЕРИ!
ДА ЛИ ЈЕ ОВАЈ РЕКАО БЛУБЕРИ?

ЗАЧУДИЛО БИ МЕ ДА СЕ УСУДИ ДА УЂЕ У ГРАД! ПОГЛЕДАЈТЕ И САМИ!

СТО МУ ГРОМОВА!
ЛОВЦИ НА УЦЕНЕ! ЈА ИМАМ ПРЕДНОСТ, ЈЕР ГА ЈУРИМ ВЕЋ НЕДЕЉАМА!
СИГУРНО НИЈЕ ДАЛЕКО! НЕ БРИНИТЕ НЕЋЕМО ВАМ ОТЕТИ НАГРАДУ!
ТРАЖИ СЕ
МАЈК С. БЛУБЕРИ

ОКЕЈ! ИДЕМ СА ВАМА! ЗАЈЕДНО ЋЕ НАМ БИТИ ЛАКШЕ!
НЕ ТРЕБА НАМ ПОМОЋ! ПОКЛОНИЋЕМО ТИ БЛУБЕРИЈА МРТВОГ!
ПЛАТИЋЕ МИ АКО МЕ БУДУ ПРЕШЛИ...

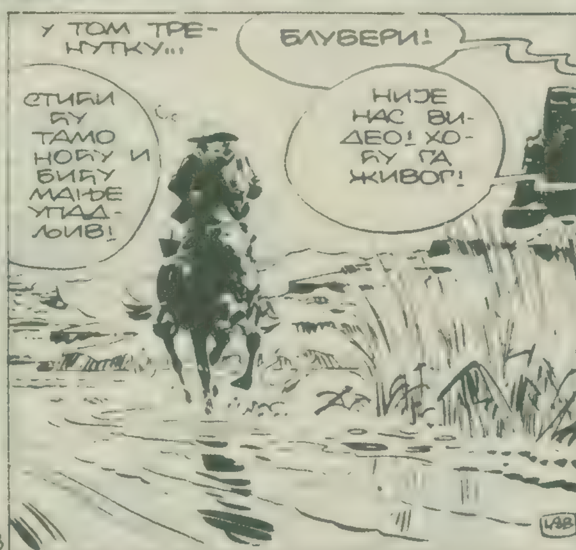

МОЖДА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ГА ПОВЕДЕМО! БИЛО БИ НАС ВИШЕ!
ОНДА БИ МОРАЛИ ДА ДЕЛИМО ЗЛАТО И СА ЊИМ!

ЕНО МЕКСИКАНАЦА, С ДРУГЕ СТРАНЕ! И ОНИ ЛОВЕ ИСТУ ДИВЉАЧ!
ТО ЈЕ ДОБРО! БЛУБЕРИ НЕ СМЕ НИ У МЕКСИКО, А НИ У АМЕРИЧКЕ ГРАДОВЕ!

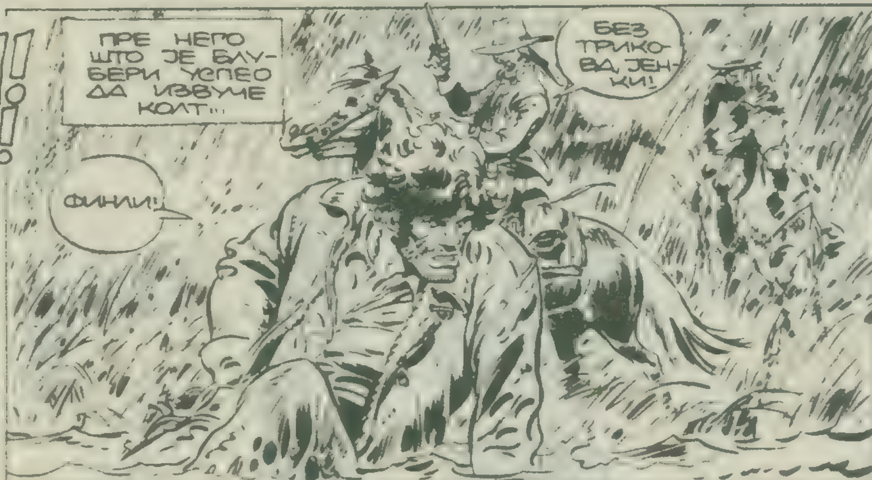

АКО ПОЂЕМО
ПОД УСЛОВОМ ДА СУ СЕ ИЗВУКЛИ ИЗ БРЗАКА!

САМА ТРСКА! ОДЛИЧНО СКЛОНИШТЕ ЗА СПЛАВ!
ЧУДНО, ЧИНИ МИ СЕ ДА НАС НЕКО ПРАТИ!

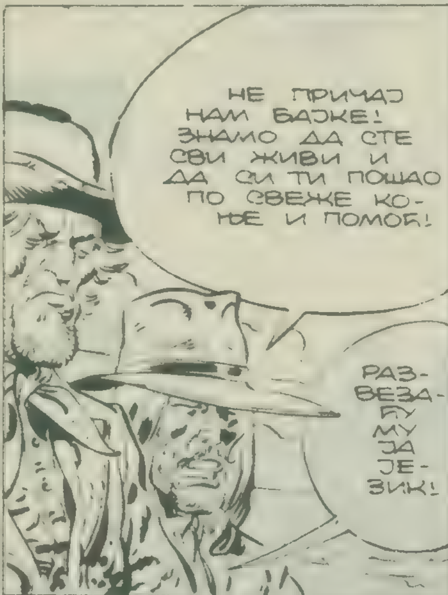

ЋУТИ! ЧУЈЕ СЕ ТОПОТ КОЊА!
НЕ МРДАЈТЕ!

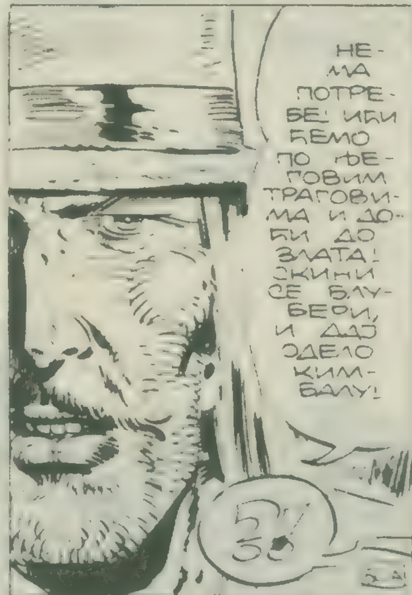

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
БЛУБЕРИ!
СТИЋИ ЋУ ТАМО НОЋУ И БИЋУ МАЊЕ УПАДЉИВ!
НИЈЕ НАС ВИДЕО! ХОЋУ ГА ЖИВОГ!

ПАМ!
ПАМ!

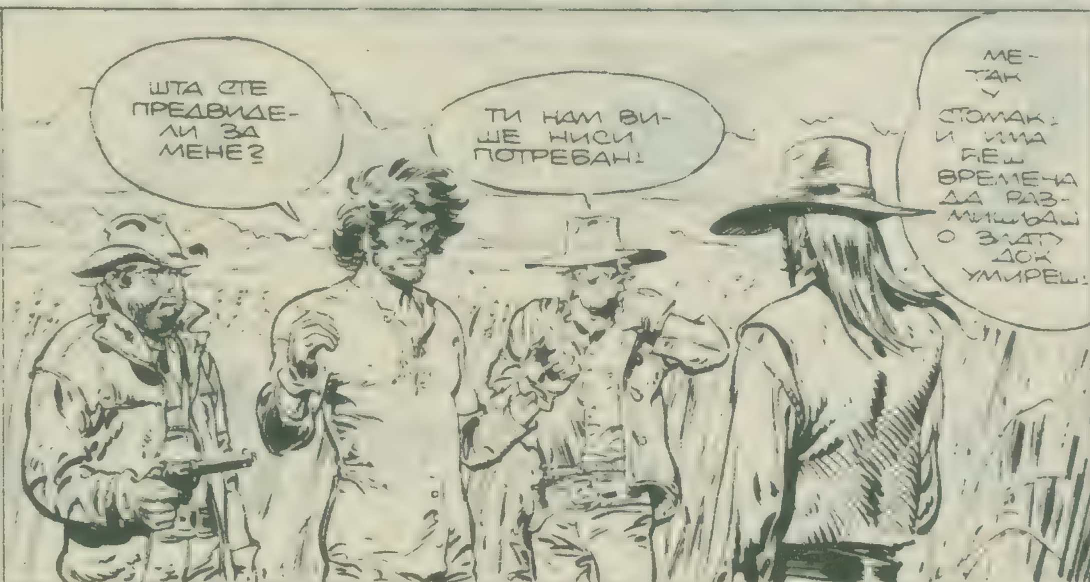

ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ БЛУБЕРИ УСПЕО ДА ИЗВУЧЕ КОЛТ...
БЕЗ ТРИКОВА, ЈЕНКИ!
ФИНЛИ!

БИЋУ КРАТАК! ГДЕ ЈЕ ЗЛАТО?
БИЋУ И ЈА! НЕГДЕ У БРЗАЦИМА РИО КОНЧА! ЈА САМ ЈЕДИНИ ПРЕЖИВЕЛИ!

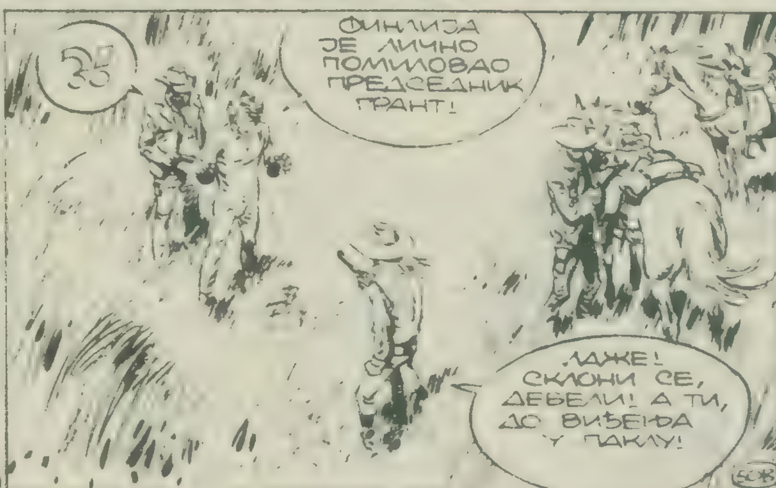

НЕ ПРИЧАЈ НАМ БАЈКЕ! ЗНАМО ДА СТЕ СВИ ЖИВИ И ДА СИ ТИ ПОШАО ПО СВЕЖЕ КОЊЕ И ПОМОЋ!
РАЗВЕЗАЋУ МУ ЈА ЈЕЗИК!

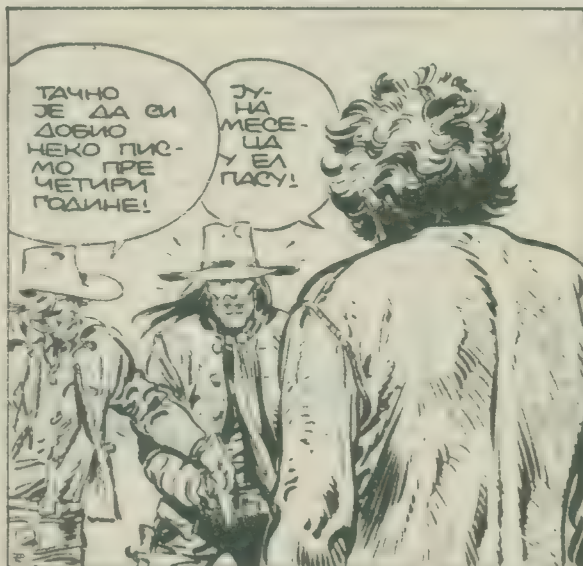

НЕМА ПОТРЕБЕ! ИЋИ ЋЕМО ПО ЊЕГОВИМ ТРАГОВИМА И ДОЋИ ДО ЗЛАТА! СКИНИ СЕ БЛУБЕРИ, И ДАЈ ОДЕЛО КИМБАЛУ!

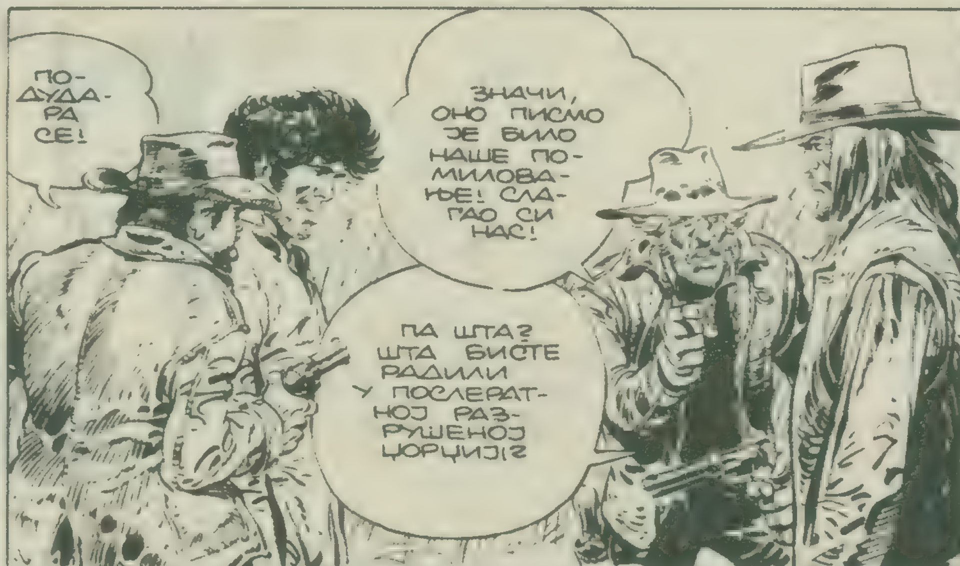

ИЗДАЛЕКА ЋЕ МИСЛИТИ ДА СИ БЛУБЕРИ! МИ ЋЕМО ИЋИ ЗА ТОБОМ!

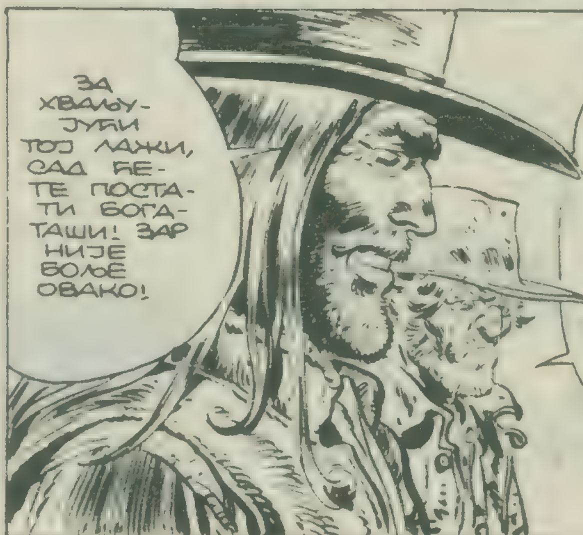

ШТА СТЕ ПРЕДВИДЕЛИ ЗА МЕНЕ?
ТИ НАМ ВИШЕ НИСИ ПОТРЕБАН!
МЕТАК У СТОМАК! И ИМАЋЕШ ВРЕМЕНА ДА РАЗМИШЉАШ О ЗЛАТУ ДОК УМИРЕШ!

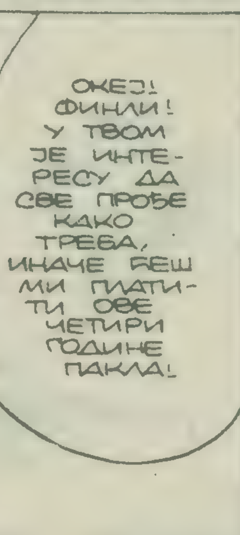

ВЕЋ СИ НАС ЈЕДНОМ ПРЕШАО КАД СИ ГОВОРИО О АМНЕСТИЈИ!
ЈА САМ ОДРЖАО РЕЧ!

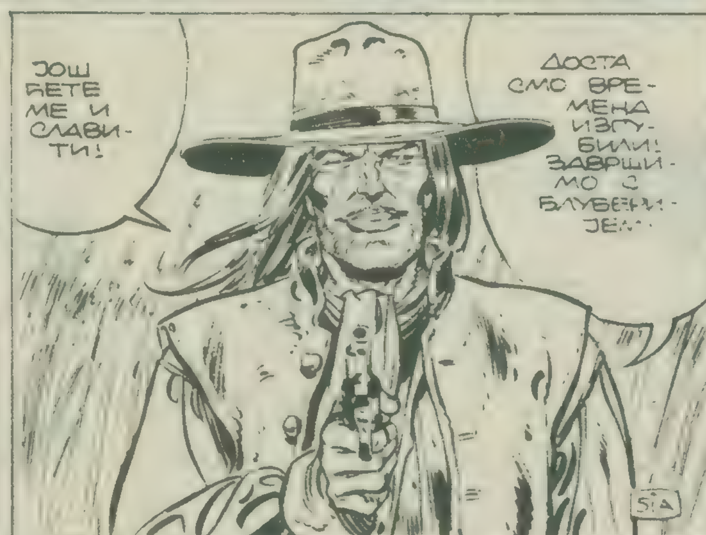

ФИНЛИЈА ЈЕ ЛИЧНО ПОМИЛОВАО ПРЕДСЕДНИК ГРАНТ!
ЛАЖЕ! СКЛОНИ СЕ, ДЕБЕЛИ! А ТИ, ДО ВИЂЕЊА У ПАКЛУ!

ТАЧНО ЈЕ ДА СИ ДОБИО НЕКО ПИСМО ПРЕ ЧЕТИРИ ГОДИНЕ!
ЈУНА МЕСЕЦА У ЕЛ ПАСУ!

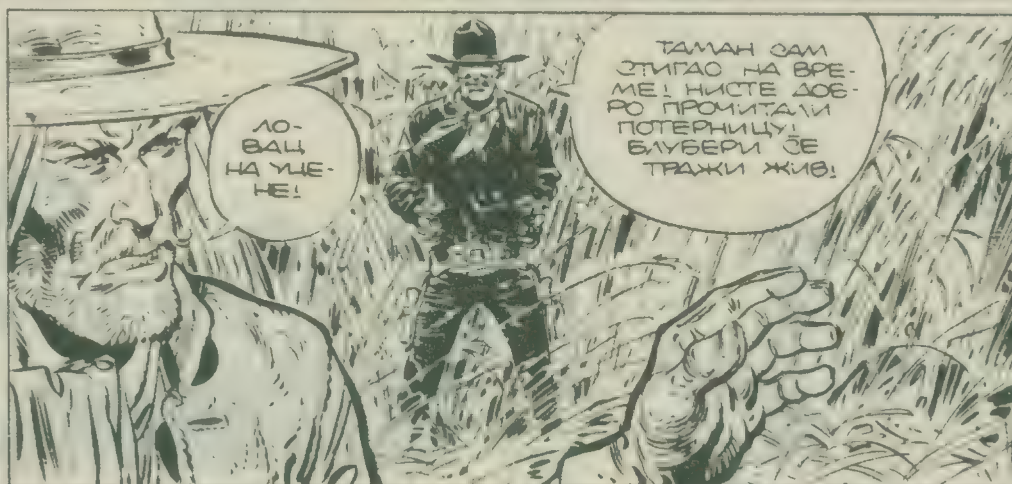

ПОДУДАРА СЕ!
ЗНАЧИ, ОНО ПИСМО ЈЕ БИЛО НАШЕ ПОМИЛОВАЊЕ! СЛАГАО СИ НАС!
ПА ШТА? ШТА БИСТЕ РАДИЛИ У ПОСЛЕРАТНОЈ РАЗРУШЕНОЈ ЏОРЏИЈИ?

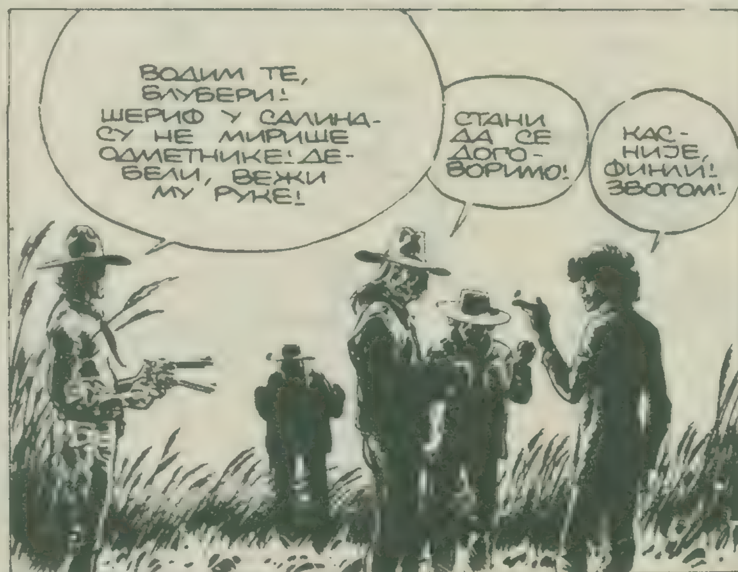

ЗА ХВАЉУЈУЋИ ТОЈ ЛАЖИ, САД ЋЕТЕ ПОСТАТИ БОГАТАШИ! ЗАР НИЈЕ БОЉЕ ОВАКО!

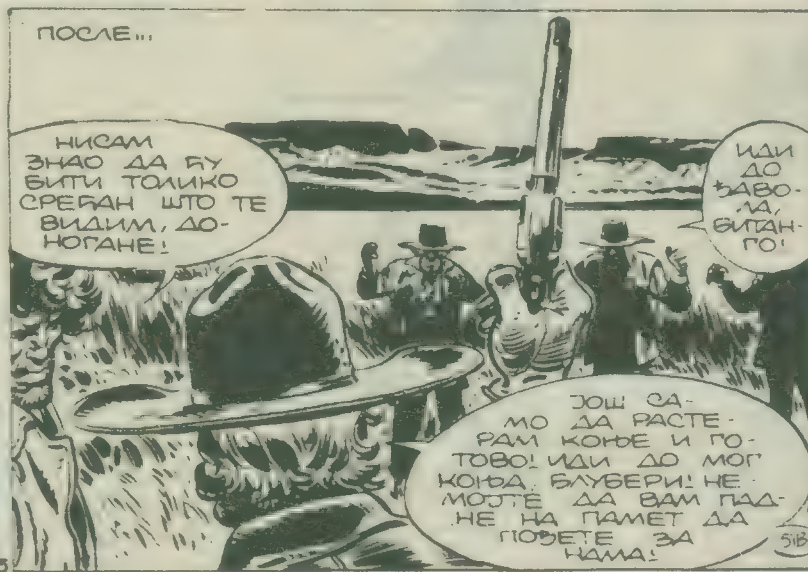

ОКЕЈ! ФИНЛИ! У ТВОМ ЈЕ ИНТЕРЕСУ ДА СВЕ ПРОЂЕ КАКО ТРЕБА, ИНАЧЕ ЋЕШ МИ ПЛАТИТИ ОВЕ ЧЕТИРИ ГОДИНЕ ПАКЛА!

ЈОШ ЋЕТЕ МЕ И СЛАВИТИ!
ДОСТА СМО ВРЕМЕНА ИЗГУБИЛИ! ЗАВРШИМО С БЛУБЕРИЈЕМ!

БАЦИ ТО, ПРИЈАТЕЉУ! РУКЕ УВИС ИЛИ ПУЦАМ!

ЛОВАЦ НА УЦЕНЕ!
ТАМАН САМ СТИГАО НА ВРЕМЕ! НИСТЕ ДОБРО ПРОЧИТАЛИ ПОТЕРНИЦУ! БЛУБЕРИ ЈЕ ТРАЖИ ЖИВ!

ВОДИМ ТЕ, БЛУБЕРИ! ШЕРИФ У САЛИНАСУ НЕ МИРИШЕ ОДМЕТНИКЕ! ДЕБЕЛИ, ВЕЖИ МУ РУКЕ!
СТАНИ ДА СЕ ДОГОВОРИМО!
КАСНИЈЕ, ФИНЛИ! ЗБОГОМ!

ПОСЛЕ...
НИСАМ ЗНАО ДА ЋУ БИТИ ТОЛИКО СРЕЋАН ШТО ТЕ ВИДИМ, ДОНОГАНЕ!
ИДИ ДО ЂАВОЛА, БИТАНГО!
ЈОШ САМО ДА РАСТЕРАМ КОЊЕ И ГОТОВО! ИДИ ДО МОГ КОЊА, БЛУБЕРИ! НЕ МОЈТЕ ДА ВАМ ПАДНЕ НА ПАМЕТ ДА ПОЂЕТЕ ЗА НАМА!

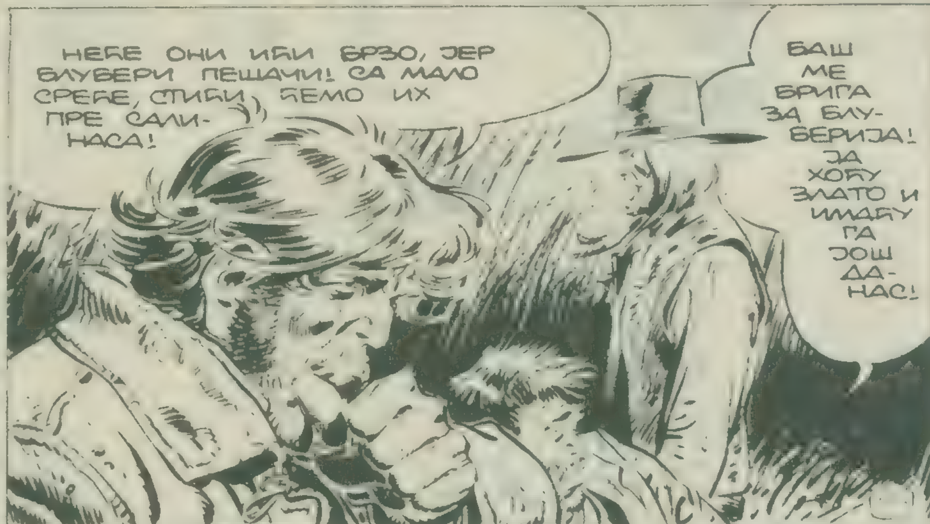

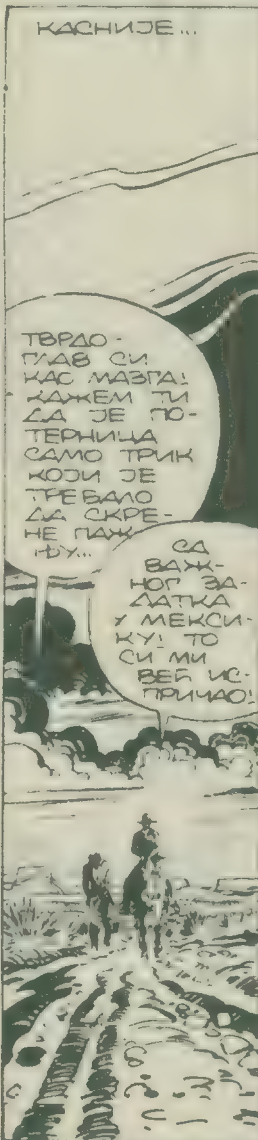
ДОНОГАНЕ, ДУПЛИРАЋУ НАГРАДУ АКО БЛУВЕРИ СТИГНЕ МРТАВ У САЛИНАС!
ХОЋЕШ ПОШТО ПОТО ДА ГА СЕ РЕШИШ! ОСЕЋАМ ДА ЋЕ МИ БИТИ КОРИСНИЈИ ЖИВ НЕГО МРТАВ!
ИДИ ДО ЂАВОЛА!

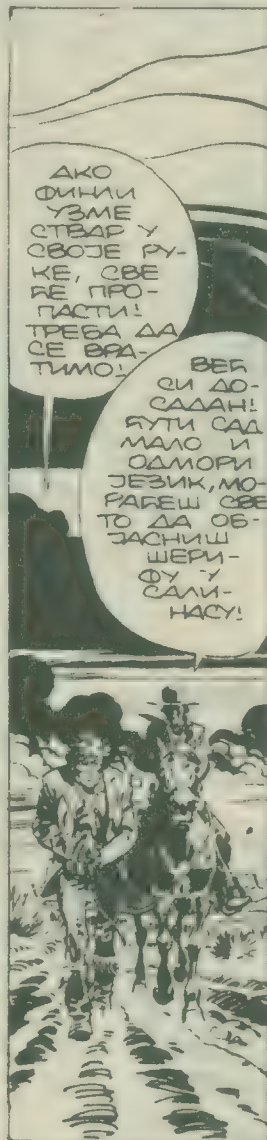
САД СВЕ ИЗ ПОЧЕТКА! СВЕ НАМ ИЗМИЧЕ ИЗ РУКУ!
КОЛИКО ИЗГУБЉЕНОГ ВРЕМЕНА!
БИЛО НАМ ЈЕ И ГОРЕ! НЕ ЦМИЗДРИТЕ, НЕГО ХАЈДЕ ДА ПОХВАТАМО КОЊЕ!

НЕЋЕ ОНИ ИЋИ БРЗО, ЈЕР БЛУВЕРИ ПЕШАЧИ! СА МАЛО СРЕЋЕ, СТИЋИ ЋЕМО ИХ ПРЕ САЛИНАСА!
БАШ МЕ БРИГА ЗА БЛУВЕРИЈА! ЈА ХОЋУ ЗЛАТО И ИМАЋУ ГА ЈОШ ДАНАС!

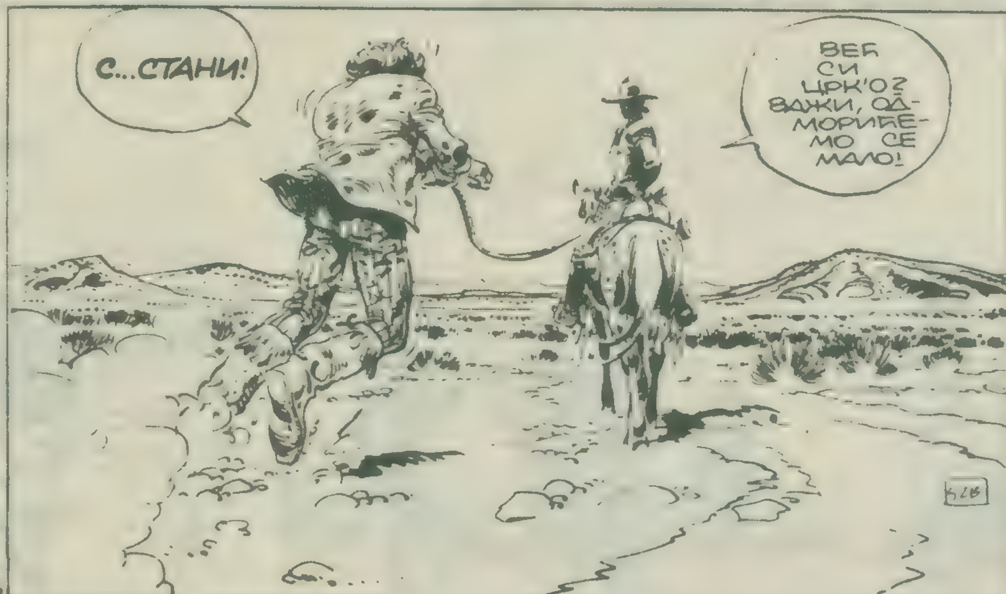
КАСНИЈЕ...
ТВРДОГЛАВ СИ КАО МАЗГА! КАЖЕМ ТИ ДА ЈЕ ПОТЕРНИЦА САМО ТРИК КОЈИ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА СКРЕНЕ ПАЖЊУ...
СА ВАЖНОГ ЗАДАТКА У МЕКСИКУ! ТО СИ МИ ВЕЋ ИСПРИЧАО!

АКО ФИНЛИ УЗМЕ СТВАР У СВОЈЕ РУКЕ, СВЕ ЋЕ ПРОПАСТИ! ТРЕБА ДА СЕ ВРАТИМО!
ВЕЋ СИ ДОСАДАН! ЋУТИ САД МАЛО И ОДМОРИ ЈЕЗИК, МОРАЋЕШ СВЕ ТО ДА ОБЈАСНИШ ШЕРИФУ У САЛИНАСУ!

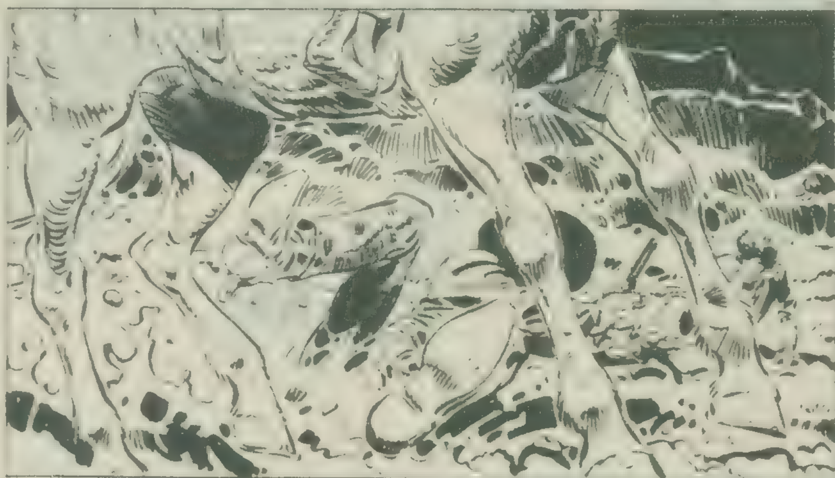

ТЕК ПРЕД НОЋ ФИНЛИ ЈЕ УСПЕО ДА УХВАТИ КОЊЕ...

С...СТАНИ!
ВЕЋ СИ ЦРК'О? ВАЖИ, ОДМОРИЋЕМО СЕ МАЛО!

НЕМОЈ ДА СИ МРДНУ'О!
САД ИЛИ НИКАД...
ПАМ!
ХЕЕЈ!

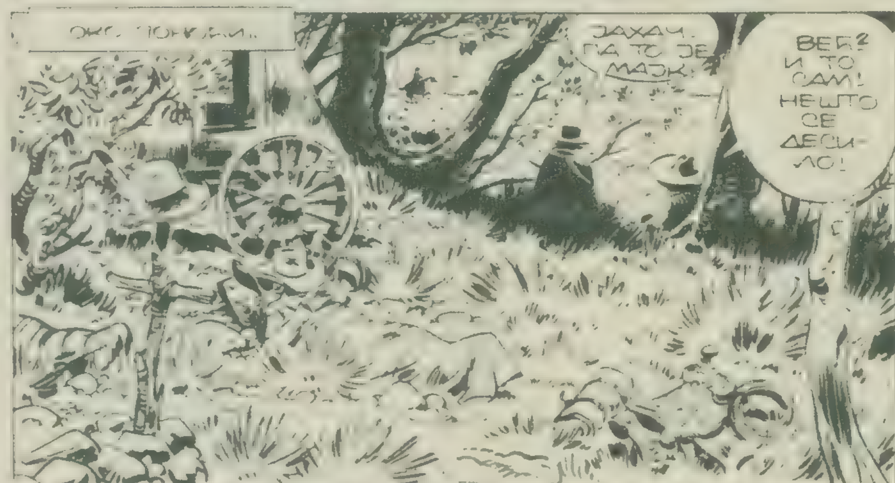

ЖАО МИ ЈЕ ДОНОГАНЕ, АЛИ МОРАЋЕШ ДАЉЕ ПЕШКЕ И РАЗОРУЖАН...

У МЕЂУВРЕМЕНУ, ТРОЈИЦА КОЊАНИКА СУ ПОШЛА ТРАГОМ ДИЛИЖАНСЕ...
ГДЕ ЛИ СУ ТИ ПРОКЛЕТИ ЈЕНКИ?
НАЋИ ЋЕМО ИХ, А КИМБАЛ ЈЕ ПЉУНУТИ БЛУБЕРИ!

А САД, ДОНОГАНЕ, ТРЧИ У ПРВО УТВРЂЕЊЕ И ПОШАЉИ ЧЕТУ ЗА МНОМ, А ОВО ТЕЛЕГРАФИШИ МАК ФЕРСОНУ!
ПУН СИ СЈАЈНИХ ИДЕЈА!

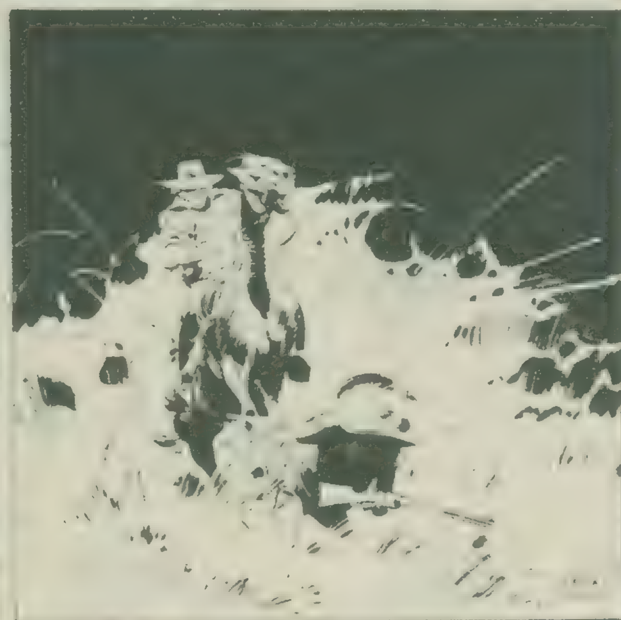

ОКО ПОНОЋИ...
ЗАХАЧ! ПА ТО ЈЕ МАЈК!
ВЕЋ? И ТО САМ! НЕШТО СЕ ДЕСИЛО!

ЕЈ, СИНКО, ЈЕ Л' ТИ ТО САЊАШ? ЗАМАЛО ДА НАС ПРОМАШИШ!
ЈЕНКИ...

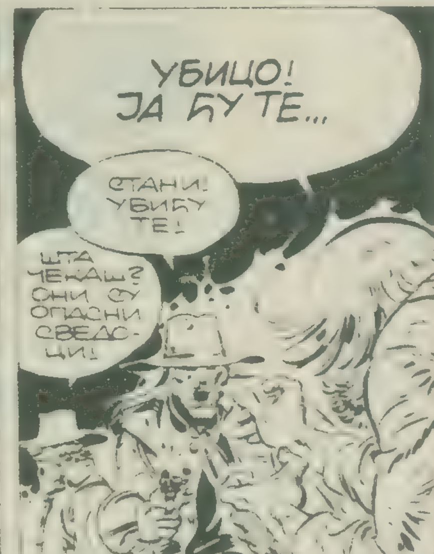

АЛИ, КОЊ НИ-ЈЕ...
ШТА ЛИ ФИНЛИ ЧЕКА?
ТО НИЈЕ МАЈК!

КИМБАЛ! МИ...ДАХ!
ПАМ!
ФИНЛИ! КЛОПКА!
ПАМ!
ПАМ!
БАЦИТЕ ОРУЖЈЕ!

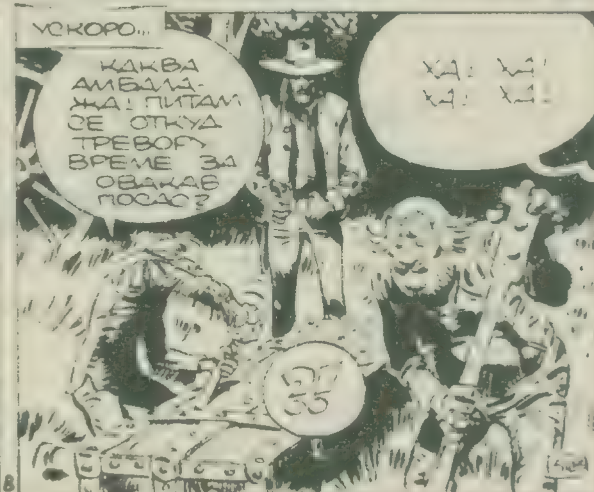

ОХ!
ПАМ!

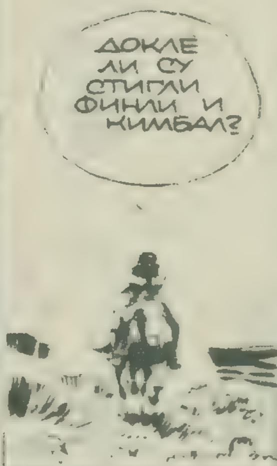

КАСНИЈЕ...
НЕМА МУ ПОМОЋИ! УСРЕД СРЦА!
ПОКУПИТЕ ГА И ПРАВО У ШУМАРАК!
ШТА СТЕ УРАДИЛИ С МАЈКОМ?
СУДЕЋИ ПО КИМБАЛОВОМ ОДЕЛУ, МРТАВ ЈЕ!
ОНО ЂУБРЕ МИ ЈЕ ОТКИНУЛО УВО!

УБИЦО! ЈА ЋУ ТЕ...
СТАНИ! УБИЋУ ТЕ!
ШТА ЧЕКАШ? ОНИ СУ ОПАСНИ СВЕДОЦИ!

КАСНИЈЕ! ПРВО ДА НАМ ОТВОРЕ САНДУК! ЧЕКА НАС СУВО ЗЛАТО!
САНДУК ЈЕ БЛИНДИРАН И ЗАЛЕМЉЕН. А НЕМАМО ПОТРЕБАН АЛАТ!
ИМАМО ВРЕМЕНА, ЈЕР БЛУБЕРИ НЕЋЕ СКОРО ДОЋИ!

УСКОРО...
КАКВА АМБАЛАЖА! ПИТАМ СЕ ОТКУД ТРЕВОРУ ВРЕМЕ ЗА ОВАКАВ ПОСАО?
ХА! ХА! ХА! ХА!

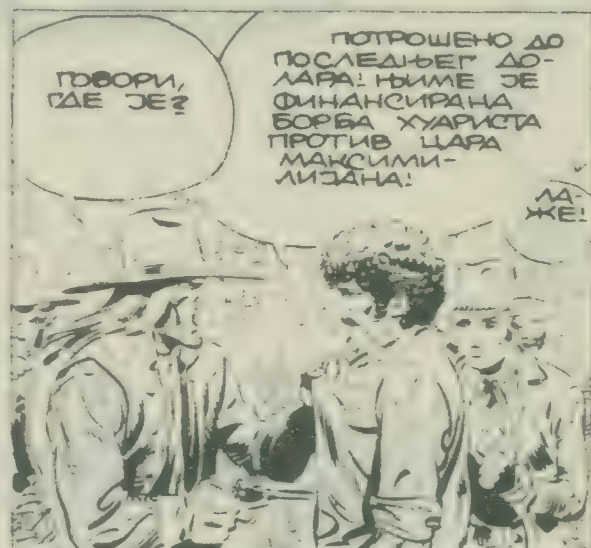

ШТО СЕ СМЕЈЕШ, ВИГО?
НИШТА! КАКВЕ ФАЦЕ!
РАДИТЕ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ...
ДОКЛЕ ЛИ СУ СТИГЛИ ФИНИЛИ И КИМБАЛ?

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО САТИ...
ХА! ХА!
ПРЕСТАНИ ДА СЕ ЦЕРИШ! ЈОШ МАЛО ПА ЈЕ ГОТОВО!
ПОКЛОПАЦ ПОПУШТА!

ИЗНЕНАДА...
Г... ГЛЕДАЈТЕ!
НЕВЕРОВАТНО!
ОХ!
ХА! ХА!

ГВОЖЂУРИЈА!
ГДЕ ЈЕ ЗЛАТО?
ОДЛЕПРШАЛО!
ТИ СИ ЗНАО! ЗАТО СИ СЕ СМЕЈАО!
ДА' СМО СЕ ПРЕШЛИ!

ГОВОРИ, ГДЕ ЈЕ?
ПОТРОШЕНО ДО ПОСЛЕДЊЕГ ДОЛАРА! ЊИМЕ ЈЕ ФИНАНСИРАНА БОРБА ХУАРИСТА ПРОТИВ ЦАРА МАКСИМИЛИЈАНА!
ЛАЖЕ!

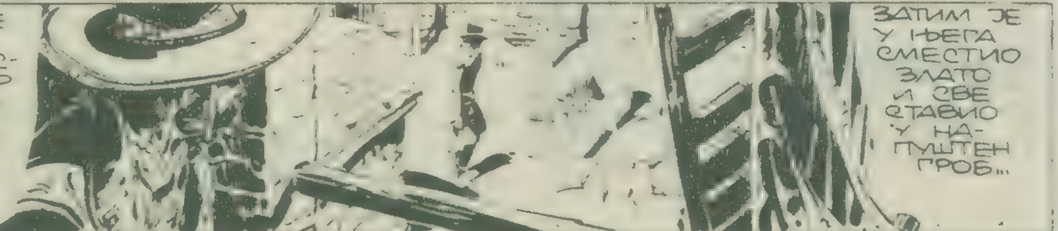

КУНЕМ СЕ! БИЛО ЈЕ ТО ПРЕ ПАР ГОДИНА КАД СУ ТРЕВОРА УХАПСИЛИ!
ТАД СМО САЗНАЛИ ДА ЈЕ ЗЛАТО МОЖДА У МЕКСИКУ! ПРЕТПОСТАВИЛИ СМО ДА ГА ЈЕ ПРЕНЕО ТРЕВОР!

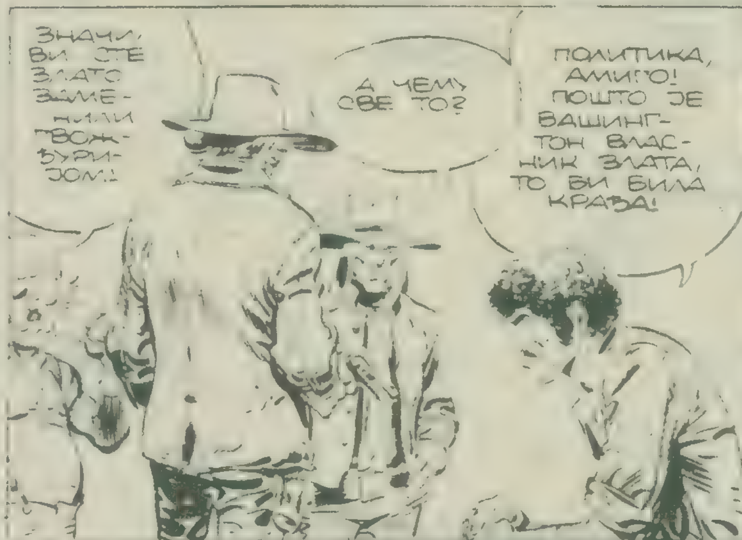

ЗЛАТО НАМ ЈЕ БИЛО НЕОПХОДНО, ЈЕР ЈЕ ХУАРЕЗ БИО БЕЗ ПАРА, А МАКСИМИЛИЈАН ЈЕ БИО НЕПОПУСТЉИВ!
КАКО СТЕ ЗНАЛИ ГДЕ ЈЕ ЗЛАТО?

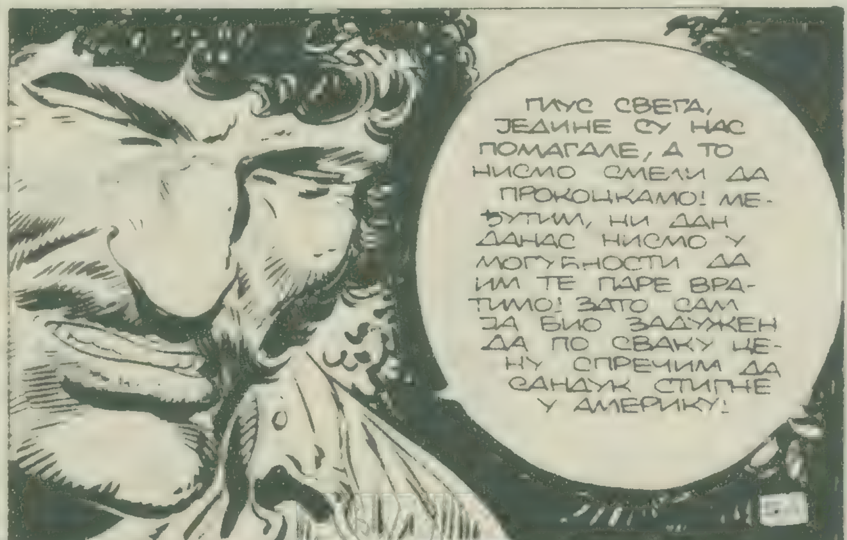

НИЈЕ БИЛО БАШ ЛАКО ТО ДОЗНАТИ! ПРЕТПОСТАВЉАЛИ СМО ДА ЈЕ У ТАКОМИ, АЛИ ГДЕ? ОНДА СМО НАПАЛИ ЗАТВОР ГДЕ ЈЕ ТРЕВОР ЧАМИО, И ОСЛОБОДИЛИ ХУАРИСТЕ, А МЕЂУ ЊИМА И ТРЕВОРА И ТО КАО СЛУЧАЈНО!

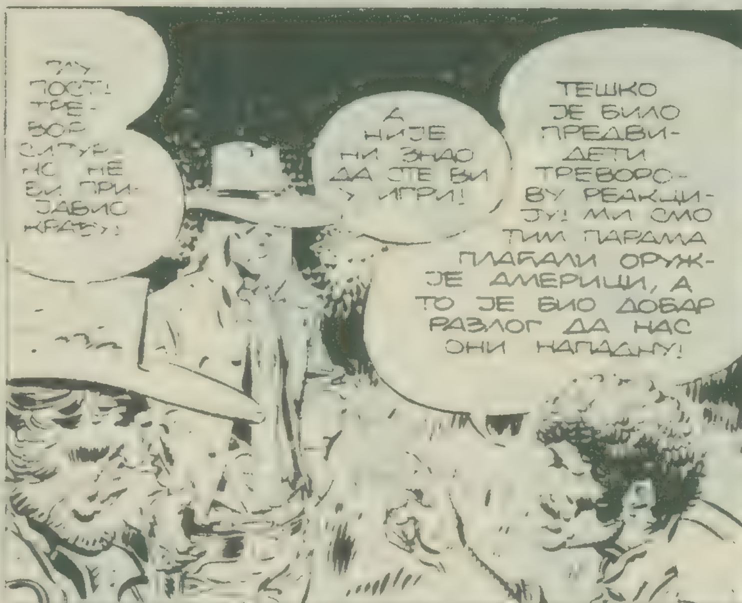

ОНДА СМО МУ ОДРЕДИЛИ НЕКОЛИКО ЧУВАРА. ВРЛО УПОРНИХ И ДИСКРЕТНИХ...
ТАКО НАС ЈЕ ОДВЕО У ТАКОМУ. ХТЕО ЈЕ ДА ПРОМЕНИ СКЛОНИШТЕ...

ПОШТО ЈЕ ТАКОМА БИЛА ПУСТА, ТРЕВОР ЈЕ ИМАО ВРЕМЕНА ДА САМ НАПРАВИ ТАЈ САНДУК...
ЗАТИМ ЈЕ У ЊЕГА СМЕСТИО ЗЛАТО И СВЕ СТАВИО У НАПУШТЕН ГРОБ...

ЗНАЧИ, ВИ СТЕ ЗЛАТО ЗАМЕНИЛИ ТВОЈЖЗУРИЈОМ!
А ЧЕМУ СВЕ ТО?
ПОЛИТИКА, АМИГО! ПОШТО ЈЕ ВАШИНГТОН ВЛАСНИК ЗЛАТА, ТО БИ БИЛА КРАЂА!

ПИУС СВЕГА, ЈЕДИНЕ СУ НАС ПОМАГАЛЕ, А ТО НИСМО СМЕЛИ ДА ПРОКОЦКАМО! МЕЂУТИМ, НИ ДАН ДАНАС НИСМО У МОГУЋНОСТИ ДА ИМ ТЕ ПАРЕ ВРАТИМО! ЗАТО САМ ЈА БИО ЗАДУЖЕН ДА ПО СВАКУ ЦЕНУ СПРЕЧИМ ДА САНДУК СТИГНЕ У АМЕРИКУ!

ТРЕВОР СИГУРНО НЕ БИ ПРИЈАВИО КРАЂУ!
А НИЈЕ НИ ЗНАО ДА СТЕ ВИ У ИГРИ!
ТЕШКО ЈЕ БИЛО ПРЕДВИДЕТИ ТРЕВОРОВУ РЕАКЦИЈУ! МИ СМО ТИМ ПАРАМА ПЛАЋАЛИ ОРУЖЈЕ АМЕРИЦИ, А ТО ЈЕ БИО ДОБАР РАЗЛОГ ДА НАС ОНИ НАПАДНУ!

ЗАШТО НИСТЕ УБИЛИ ТРЕВОРА?
ИЗГУБИЛИ СМО МУ ТРАГ! ОД КАКО ЈЕ ПОСТАО ДЕСПЕРАД, БИО ЈЕ НЕУХВАТЉИВ! САЗНАО САМ ДА СЕ ОЖЕНИО ДОТИЧНОМ И МИСЛИО САМ ДА ПРЕКО ДАМЕ СТИГНЕМ ДО ЊЕГА!

АНГАЖОВАО САМ БУДИНИЈА ДА МЕ ИЗВЕШТАВА, АЛИ ЈЕ ОН СЛУЖИО КЕР. ТРОЈИЦУ, МЕЂУ КОЈИМА И ЛОПЕЗА. ИПАК, САЗНАО САМ ЗА ПОРУКУ УПУЋЕНУ АМЕРИЦИ...

ЈУРЕЋИ ТАКО ЗА ЊОМ, СРЕО САМ СЕ ПРВИ ПУТ С БЛУБЕРИЈЕМ! ОД ТАДА СУ СЕ НАШИ ПУТЕВИ ЧЕСТО УКРШТАЛИ!
И ЈОШ ЋЕ, СИГУРНО!

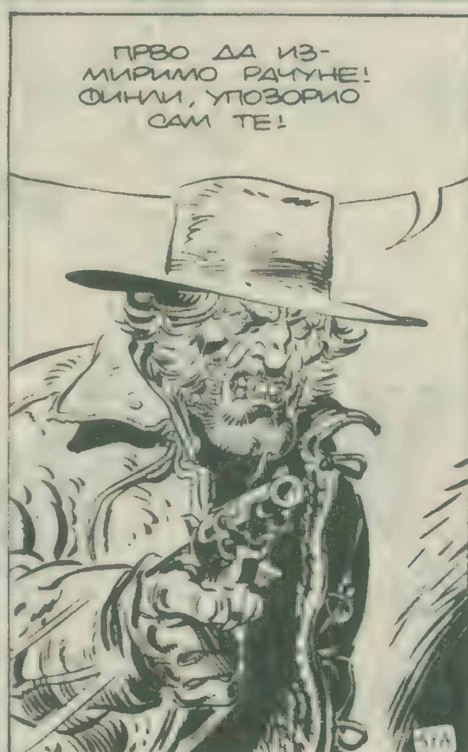
МАЈК, ЖИВ!
КАКО ЛИ ЈЕ УСПЕО?
БЛУБЕРИ!
ПРОК-ЛЕТСТ-ВО!
ОПЕТ ОН!
ФИНЛИ И КИМ-БАЛЕ, БАЦИТЕ ОРУЖЈЕ!

НЕ НАДАЈ СЕ ДА ЋЕШ ДОБИТИ ЗЛАТО!
НЕ ТРОШИ РЕЧИ! СВЕ САМ ЧУО И БАШ ТЕ ЖАЛИМ!

ПО-ГРЕШИЛИ СТЕ ШТО СТЕ ПРЕШЛИ ГРАНИЦУ! ТО ЋЕ ВАС СКУПО КОШТАТИ!
ЂУБРЕ!

ПРВО ДА ИЗ-МИРИМО РАЧУНЕ! ФИНЛИ, УПОЗОРИО САМ ТЕ!

КИМБА-ЛЕ, ПО-ЛУДЕО СИ!
ФИНЛИ, СКЛОНИ СЕ!
ПРИ-СЕТИ СЕ! РЕКАО САМ ТИ: ЗЛАТО ИЛИ ЖИ-ВОТ!

ПАМ!
ПАМ!

ПРОКЛЕТИ КИМБАЛ! УВЕК ОДРЖИ РЕЧ! ВИШЕ ВОЛИМ И ОВО НЕГО ДА СЕ ТИ РАДУЈЕШ МОЈОЈ ПРОПАСТИ, ЈЕН...
ГОТОВ ЈЕ!
ПОГИНУО ЈЕ НИЗАШТА!
ДЕ-СЕТИ-НЕ МРТВИХ ЗБОГ БРДА ГВОЖ-ЂУРИ-ЈЕ!

ТРЕВОР, ЛОПЕЗ, БУДИНИ, ДОК, ФИНИЛИ, ЛАЗАРИТО, КИМБАЛ... А И ЈА САМ ПРОПАЛА!
САЧУВАЈТЕ МИР, ПРИНЦЕЗО!
А КО ЋЕ ПЛАТИТИ МОЈЕ УВО?
ТАЧНО НЕЋЕТЕ ДОБИТИ...
А НАШ ТРУД И ЗНОЈ! НЕЋЕМО ДОБИТИ НИ ПЕНИЈА ЗА ТО!
...АЛИ ВАМ КОНОПАЦ НЕ ГИНЕ!
?!

КАД БУДУ САЗНАЛИ ДА СТЕ МАЗНУЛИ ЗЛАТО, НАДРЉАЛИ СТЕ!
КАКО МАЗНУЛИ ЗЛАТО?
КАКО? ПА ПРЕ САТ ВРЕМЕНА...
У ПРАВУ ЈЕ! СИГУРНО ЋЕ НАС ОСУМЊИЧИТИ!
МЕНЕ НЕЋЕ!
НЕ СЛАЖЕМ СЕ! ДОВОЉНО ЋЕ БИТИ ДА СВИ ЗАЈЕДНО ОДЕМО МАК ФЕРСОНУ!
А НЕ! НЕ ЖЕЛИМ ДА ИЗГУБИМ И ДРУГО УВО! ОДОХ ЈА!
КОД МАК ФЕРСОНА?
ДА, ИДЕМО СВИ!

А ШТА ТИ МИСЛИШ, ЏИМИ?
НЕМОЈ ДА СЕ ЉУТИШ НА НАС! ОВО НАС ЈЕ ВЕЋ СКУПО КОШТАЛО! И АКО МЕНЕ СЛУШАШ, И ТЕБИ ЋЕ БИТИ БОЉЕ ДА НЕСТАНЕШ С ВИДИКА ЗА ИЗВЕСНО ВРЕМЕ!

ШТО СЕ МЕНЕ ТИЧЕ, НЕ РАЧУНАЈ НА МЕНЕ И ЖЕЛИМ ТИ ДА ЧАМИШ У ЗАТВОРУ!
БАШ СИ СЛАТКА!
СМИРИ СЕ, МАЈК! НЕЋЕШ ТАКО РЕШИТИ СВОЈЕ ПРОБЛЕМЕ!
ОКЕЈ, ПРИНЦЕЗО И ИЗВИНИТЕ! А ВАС ДВОЈИЦА, ИДИТЕ ДО ЂАВОЛА!
И ТО НИЈЕ ЛОШЕ!
ДОСТА САМ ВАС ГЛЕДАО! ВРАЋАМ СЕ У ПРЕЗИДИО!
А НЕ, ВИГО! ТИ ЈЕДИНИ МОЖЕШ ИСПРИЧАТИ ИСТИНУ МАК ФЕРСОНУ!

ТЕБИ ЋЕ МАК ФЕРСОН ВЕРОВАТИ! МОЈ ЖИВОТ ЈЕ САДА У ТВОЈИМ РУКАМА, А РАЧУНАМ И НА ТВОЈУ ВОЈНИЧКУ ЧАСТ!
БАШ ДИРЉИВО! МОГАО СИ И СА МНОМ БИТИ ТАКО ЉУБАЗАН, БИТАНГО!
ДОСТА, ПРИНЦЕЗО, ИНАЧЕ ЋУ ТЕ ИСТУЋИ!
А ШТА АКО ОДБИЈЕМ?

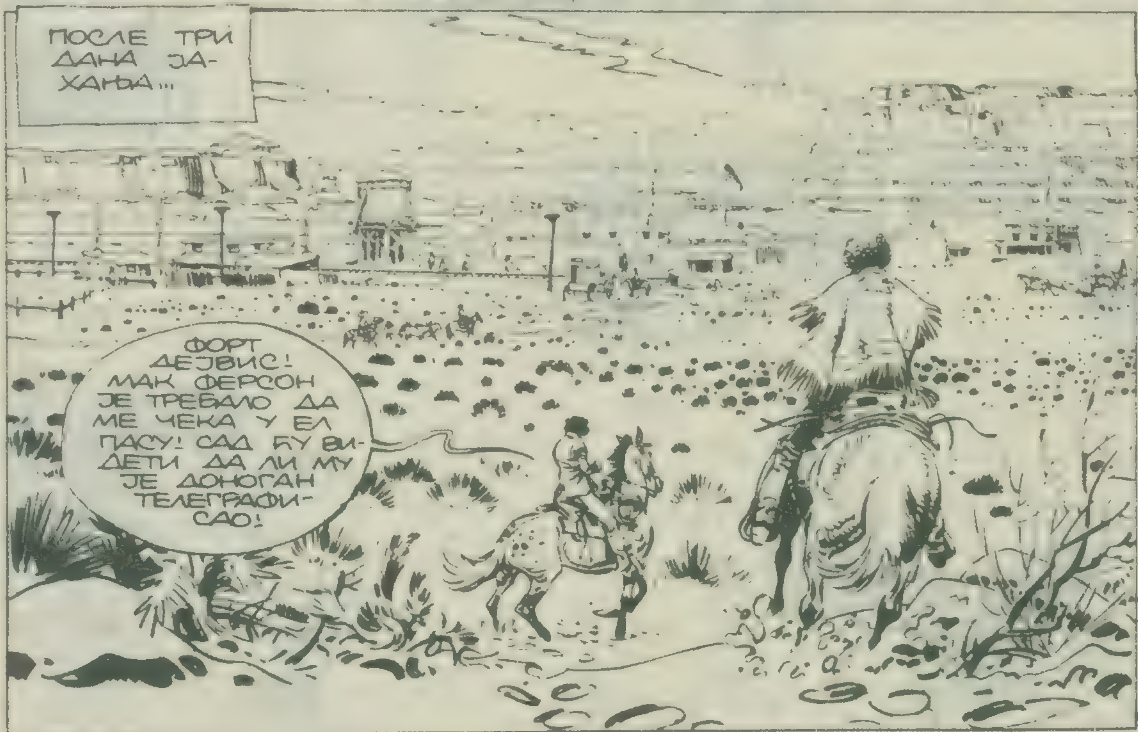

НЕЋУ ОНДА ИМАТИ МИЛОСТИ ПРЕМА ТЕБИ! ЈА ЋУ МОЖДА ПОСЛЕДЊИ УМРЕТИ, АЛИ ЋЕШ ТИ ПРЕ МЕНЕ!

ЗНАЧИ, НЕМАМ ИЗБОРА?
ДАЈ РЕЧ ПРЕД СВЕДОЦИМАМА!
НЕ ВЕРУЈ МУ МНОГО, СИНКО!

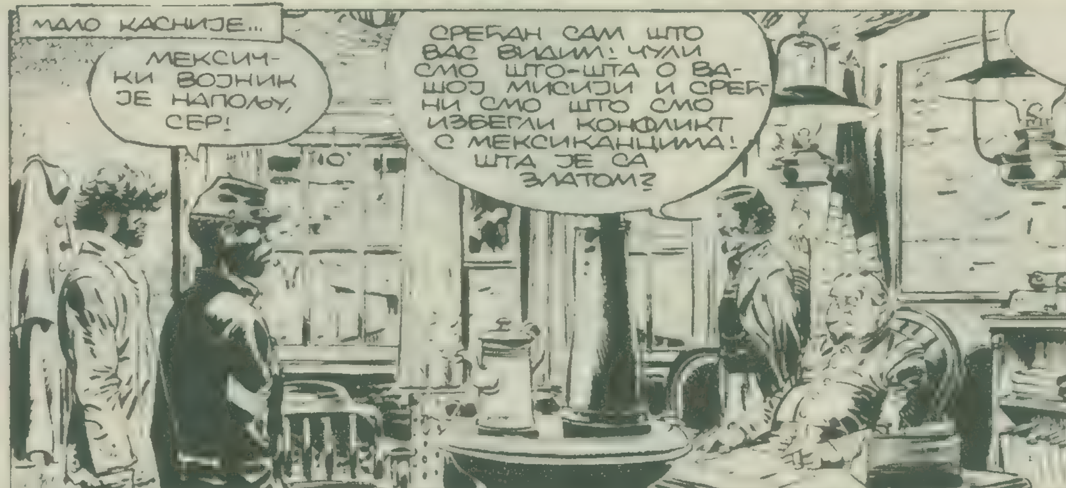

ИМАШ ЈЕ, ГРИНГО! НЕКА ПРАВДА ПОБЕДИ!
ХВАЛА, ВИГО! ИДЕМО ОДМАХ У ФОРТ ДЕЈВИС!

КАСНИЈЕ...
КАКВО ПРОКЛЕТО ВРЕМЕ!
РЕДЕ И ЏИМИ ОДВЕДИТЕ БИСЕР У САЛИНАС И СВЕ ИСПРИЧАЈТЕ ШЕРИФУ: ОН ЋЕ КОЧИЈУ ВРАТИТИ У МЕКСИКО!

СРЕЋНО, СИНКО! ВИДЕЋЕМО СЕ!
ЗБОГОМ, МАЈК, И НЕ РАЧУНАЈ ВИШЕ НА МЕНЕ!
И ЈА НЕ ЖЕЛИМ ВИШЕ ДА ВАС ВИДИМ! А ИСПЛАТИЋУ ВАС КАД ПРИМИМ ПЛАТУ!

ПОСЛЕ ТРИ ДАНА ЈАХАЊА...
ФОРТ ДЕЈВИС! МАК ФЕРСОН ЈЕ ТРЕБАЛО ДА МЕ ЧЕКА У ЕЛ ПАСУ! САД ЋУ ВИДЕТИ ДА ЛИ МУ ЈЕ ДОНОГАН ТЕЛЕГРАФИСАО!

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ, А ОВО ЈЕ КОМАНДАНТ ВИГО ИЗ МЕКСИЧКЕ ВОЈСКЕ!
ПУКОВНИК МАК ФЕРСОН ЈЕ ЈУЧЕ СТИГАО И НЕСТРПЉИВО ВАС ОЧЕКУЈЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ...
МЕКСИЧКИ ВОЈНИК ЈЕ НАПОЉУ, СЕР!
СРЕЋАН САМ ШТО ВАС ВИДИМ! ЧУЛИ СМО ШТО-ШТА О ВАШОЈ МИСИЈИ И СРЕЋНИ СМО ШТО СМО ИЗБЕГЛИ КОНФЛИКТ С МЕКСИКАНЦИМА! ШТА ЈЕ СА ЗЛАТОМ?

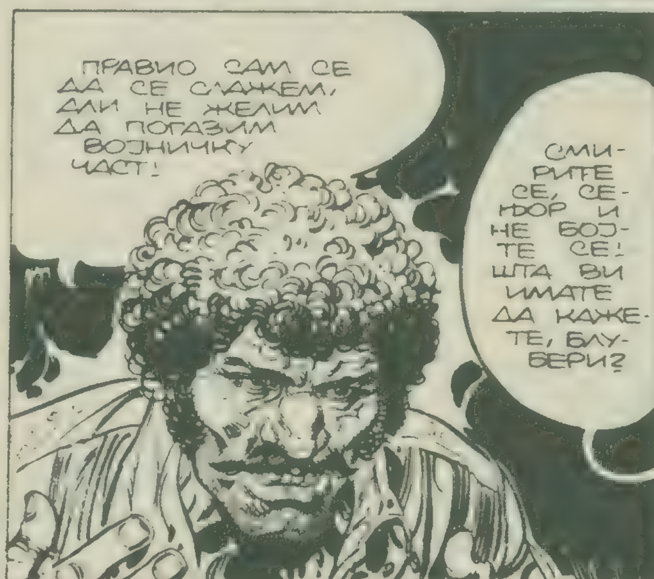

ХМ, ОВАЈ,... НЕМА ГА ВИШЕ!
ШТА?

У НЕКОЛИКО РЕЧЕНИЦА БЛУБЕРИ ЈЕ СВЕ ИСПРИЧАО...
ГВОЖЂУРИЈА? ВИ СЕ ШАЛИТЕ! ХОЋЕТЕ ДА МЕ НАМАГАРЧИТЕ!
НЕ ЛАЖЕМ, А ТО ЋЕ ВАМ ВИГО ПОТВРДИТИ!
САУЧЕСНИК! СИГУРНО СТЕ ПОДЕЛИЛИ ПЛЕН!
УВЕДИТЕ МЕКСИКАНЦА!

ЗАШТИТИТЕ МЕ ОД ТОГ ЧОВЕКА! ОН ЈЕ УБИЦА, ЛОПОВ И ЛАЖОВ!

НЕ, ВИГО!
СИГУРНО ВАМ ЈЕ РЕКАО ДА НИЈЕ НАШАО ЗЛАТО! ТО НИЈЕ ТАЧНО! КО ЗНА ГДЕ ГА ЈЕ САКРИО!
НИЈЕ ВАЉДА, БЛУБЕРИ!

ДАО СИ МИ РЕЧ, ВИГО!
ЈЕСАМ; АЛИ САМ ОДЛУЧИО ДА ГОВОРИМ ИСТИНУ! ГЕНЕРАЛЕ, ПРИМОРАО МЕ ЈЕ ДА ПОЂЕМ, ОБЕЋАО ДЕО ЗЛАТА АКО ГОВОРИМ У ЊЕГОВУ КОРИСТ ИЛИ СМРТ АКО НЕ ПРИСТАНЕМ!
СКЛОНИТЕ ТАЈ ПИШТОЉ, ПОРУЧНИЧЕ!

ПРАВИО САМ СЕ ДА СЕ СЛАЖЕМ, АЛИ НЕ ЖЕЛИМ ДА ПОГАЗИМ ВОЈНИЧКУ ЧАСТ!
СМИРИТЕ СЕ, СЕЊОР И НЕ БОЈТЕ СЕ! ШТА ВИ ИМАТЕ ДА КАЖЕТЕ, БЛУБЕРИ?

ВИГО ЛАЖЕ, А НИЈЕДАН ОД НАС НЕМА СВЕДОКЕ!
ГЕНЕРАЛЕ, МОЈА ЛОЈАЛНОСТ И ИСКРЕНОСТ ПРЕМА ВАМА МЕ СКУПО КОШТАЈУ!
СВЕ ЈЕ ПРОТИВ ВАС, БЛУБЕРИ! РАЗОРУЖАЈТЕ ГА И ЗАТВОРИТЕ!

НЕ ЗАБОРАВИТЕ ДА ЈЕ ОН ОДГОВОРАН ЗА СМРТ ГУВЕРНЕРА ЛОПЕЗА И ДЕСЕТИНА МЕКСИЧКИХ ВОЈНИКА! ТО ЋЕ СИГУРНО ИМАТИ УТИЦАЈА НА НАШЕ ОДНОСЕ, УБУДУЋЕ!

НИШТА НЕ БРИНИТЕ: МОЖЕТЕ СЕ ВРАТИТИ У ВАШУ ЗЕМЉУ! ОДМАХ ПРИТВОРИТЕ БЛУБЕРИЈА!

ДА, СЕР!

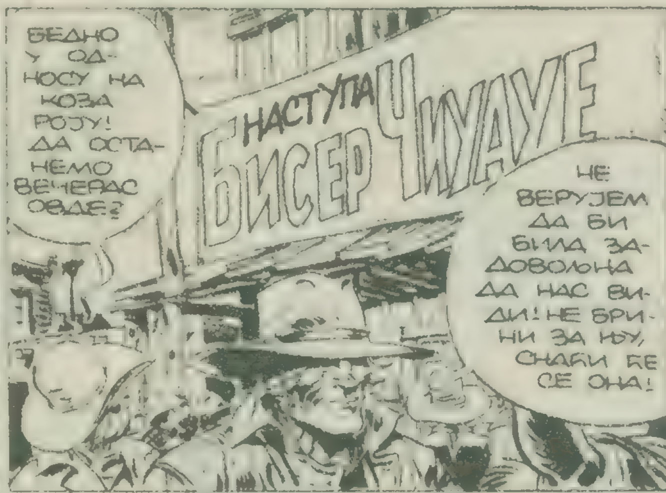

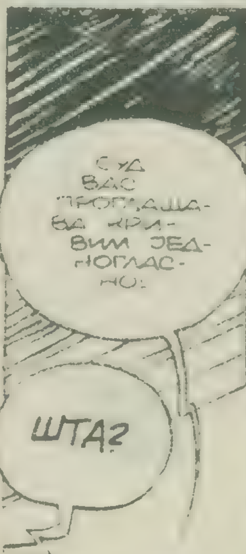

ШТА ЛИ ЈЕ С ПРИНЦЕЗОМ? НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕ СЕ ВРАТИТИ У МЕКСИКО!
ГЛЕДАЈ, ЕВО ТИ ОДГОВОРА!

БЕДНО У ОДНОСУ НА КОЗА РОЈУ! ДА ОСТАНЕМО ВЕЧЕРАС ОВДЕ?
НАСТУПА БИСЕР ЧИУАУЕ
НЕ ВЕРУЈЕМ ДА БИ БИЛА ЗАДОВОЉНА ДА НАС ВИДИ! НЕ БРИНИ ЗА ЊУ, СНАЋИ ЋЕ СЕ ОНА!

МАЛО КАСНИЈЕ.

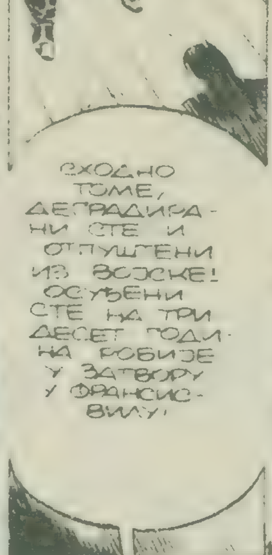

ПОСЛЕДЊИ ПУТ ВАС ПИТАМ: ГДЕ ЈЕ ЗЛАТО?
СТО ПУТА САМ ВАМ РЕКАО ДА ГА ЈЕ ХУАРЕЗ ПОТРОШИО!
ЕВО ОДЛУКЕ ВОЈНОГ СУДА!

СУД ВАС ПРОГЛАШАВА КРИВИМ ЈЕДНОГЛАСНО:
ШТА?

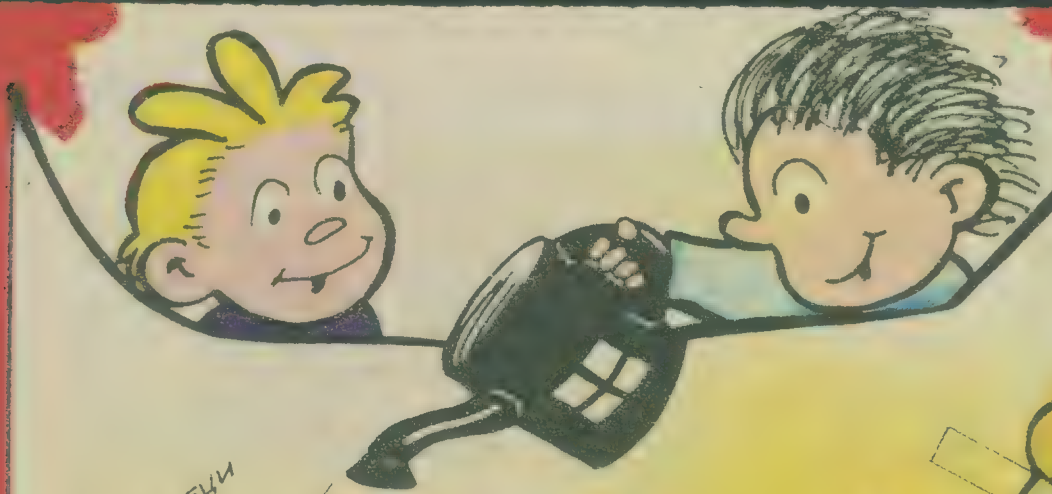

ГЛУПОСТИ, ЈА САМ НЕВИН!

КАСНИЈЕ...
НЕ ЗНАМ ДА ЛИ СТЕ СТВАРНО КРИВИ ИЛИ БИГООВА ЖРТВА, АЛИ САМ ВАМ У ПОЧЕТКУ РЕКАО ДА ВАМ НЕ МОГУ ПОМОЋИ АКО ЗАБРЉАТЕ!
НЕ ЗАМАРАЈ СЕ И ИЗИЂИ ИЗ ЋЕЛИЈЕ, ЈЕР ИОНАКО ВЕЋ СМРДИ ОВДЕ!

СХОДНО ТОМЕ, ДЕГРАДИРАНИ СТЕ И ОТПУШТЕНИ ИЗ ВОЈСКЕ! ОСУЂЕНИ СТЕ НА ТРИДЕСЕТ ГОДИНА РОБИЈЕ У ЗАТВОРУ У ФРАНСИСВИЛУ!

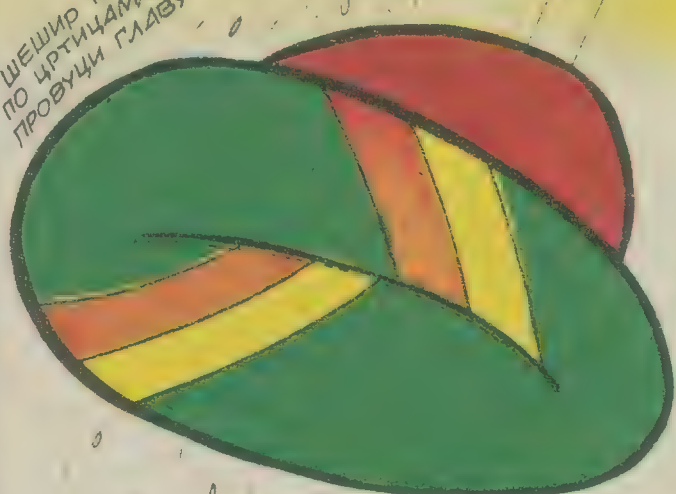

ПЕТОГ ОКТОБРА 1869. БЛУБЕРИ ЈЕ КОЛИМА УПУЋЕН У ЈЕДАН ОД НАЈГОРИХ АМЕРИЧКИХ ЗАТВОРА...
СИГУРНО НИЈЕ ГОРЕ НЕГО У ЛОПЕЗОВОМ ЗАТВОРУ... УОСТАЛОМ, ЗАШТО ПОСТОЈЕ ЗАТВОРИ НЕГО ДА СЕ ИЗ ЊИХ БЕЖИ...
КРАЈ

СВИЛЕНА ХАЉИНА

ШЕШИР ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА И ПРОВУЧИ ГЛАВУ

ЛЕНА НА КИШИ

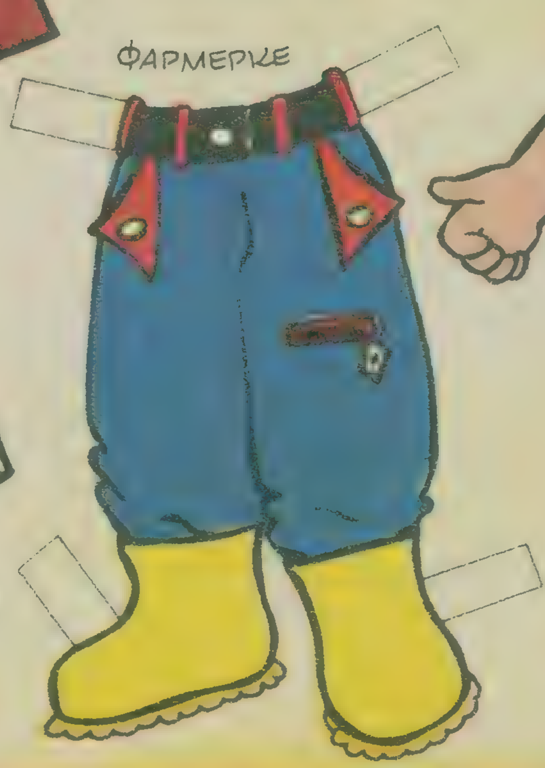

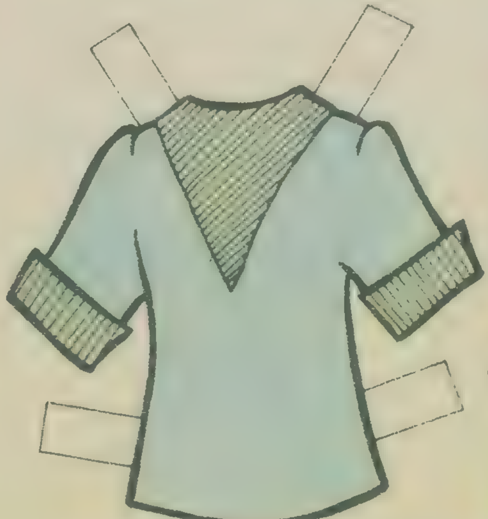
КИШНИ МАНТИЛ СА ШЕШИРОМ

ЛЕНУ ЗАЛЕПИ НА ЧВРШЋИ ПАПИР А ХАЉИНЕ НА ТАЊИ ПА ИСЕЦИ

ФАРМЕРКЕ

ПАМУЧНА БЛУЗА

библиотека ДОМ И ШКОЛА

попуст 20% при куповини за готово

РАД

1949 / 1984

библиотека РЕЧ И МИСАО

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ

1. Сретен Асановић: **ОПОЈНО ПИЋЕ** 40.–
2. Мирко Бањевић: **СТРАШНО ПЛЕМЕ** 50.–
3. Иван Цанкар: **НА КЛАНЦУ** 240.–
4. Родољуб Чолаковић: **ЗАПИСИ ИЗ ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА** 90.–
5. Иван Дончевић: **БЕЗИМЕНИ** 28.–
6. Радоје Домановић: **МРТВО МОРЕ И ДРУГЕ САТИРИЧНЕ ПРИЧЕ** 110.–
7. Милован Глишић: **ПРИПОВЕТКЕ** 250.–
8. Иван Гундулић: **ДУБРАВКА** 70.–
9. Ђура Јакшић: **ПЕСМЕ** 75.–
10. Ђура Јакшић: **ПРИПОВЕТКЕ** 100.–
11. Јован Дучић: **ПЕСМЕ** 120.–
12. Карел Дестовник Кајух: **ПОЕЗИЈА** 25.–
13. Вук Караџић: **ИЗАБРАНИ СПИСИ** 140.–
14. Анте Ковачић: **У РЕГИСТРАТУРИ** 150.–
15. Иван Горан Ковачић: **ЈАМА И ДРУГЕ ПЕСМЕ** 80.–
16. Крањчевић: **ПЕСМЕ** 50.–
17. Мирослав Крлежа: **ПОВРАТАК ФИЛИПА ЛАТИНОВИЋА** 320.–
18. Десанка Максимовић: **ПЕСМЕ** 180.–
19. Светозар Марковић: **ИДЕЈЕ О ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ** 50.–
20. Светозар Марковић: **ПЕВАЊЕ И МИШЉЕЊЕ** 220.–
21. Иван Мажуранић: **СМРТ СМАИЛ АГЕ ЧЕНГИЋА** 80.–
22. Ранко Маринковић: **РУКЕ** 170.–
23. Антон Густав Матош: **ОДАБРАНА ДЕЛА** 200.–
24. Сречко Косовел: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 28.–
25. Браћа Миладинов: **ИЗАБРАНА ДЕЛА** 25.–
26. Марко Миљанов: **ПРИМЈЕРИ ЧОЈСТВА И ЈУНАШТВА** 28.–
27. Стефан Митров Љубиша: **ПРИПОВИЈЕСТИ** 300.–
28. Доситеј Обрадовић: **ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА** 80.–
29. Петковић-Дис: **ПЕСМЕ** 140.–
30. Вељко Петровић: **ПЕСМЕ И ПРИПОВЕТКЕ** 200.–
31. Стерија Поповић: **КОМЕДИЈЕ** 100.–
32. Богдан Поповић: **ОГЛЕДИ О КЊИЖЕВНОСТИ** 270.–
33. Петар Прерадовић: **ПЕСМЕ** 50.–
34. Франце Прешерн: **ПЕСМЕ** 70.–
35. Исидора Секулић: **ОДАБРАНА ДЕЛА** 300.–
36. Јован Скерлић: **КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ** 180.–
37. Бранко Ћопић: **ОСМА ОФАНЗИВА** 220.–
38. Добрица Ћосић: **КОРЕНИ** 220.–
39. Шеноа: **СЕЉАЧКА БУНА** 120.–
40. Борисав Станковић: **КОШТАНА И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ** 230.–
41. Милан Ракић: **ПЕСМЕ** 130.–
42. Бранко Радичевић: **ПЕСМЕ** 150.–
43. Чедо Вуковић: **МРТВО ДУБОКО** 28.–
44. Александар Вучо: **ПЕТ ПЕТЛИЋА** 130.–
45. Воранц: **САМОНИКЛИ** 90.–
46. Отон Жупанчич: **ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ** 50.–
47. * * * **БУГАРШТИЦЕ** 33.–
48. * * * **ДВОРИ САМОТВОРИ – ТУЖБАЛИЦЕ** 40.–
49. * * * **ЈУГОСЛОВЕНСКА ЛИРИКА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА** 90.–
50. * * * **НАРОДНА БАЈАЊА** 160.–
51. * * * **НАРОДНЕ ЛИРСКЕ ПЕСМЕ** 90.–
52. * * * **НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ** 150.–
53. * * * **НАРОДНЕ ПРИЧЕ** 80.–
54. * * * **НАРОДНЕ ПРИЧЕ О ЖИВОТИЊАМА** 120.–

СТРАНА КЊИЖЕВНОСТ

55. Аристотел: **О ПЕСНИЧКОЈ УМЕТНОСТИ** 180.–
56. Балзак: **ЧИЧА ГОРИО** 260.–
57. Балзак: **ЕВГЕНИЈА ГРАНДЕ** 110.–
58. Балзак: **ШАГРИНСКА КОЖА** 100.–
59. Александар Блок: **ПЕСМЕ** 150.–
60. Чехов: **ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ** 70.–
61. Чехов: **ПРОСИДБА И ДРУГЕ ЈЕДНОЧИНКЕ** 70.–
62. Ф. М. Достојевски: **ЗЛОЧИН И КАЗНА, I/II** 240.–
63. Максим Горки: **МАТИ** 300.–
64. Николај Гогољ: **ТАРАС БУЉБА** 90.–
65. Ла Фонтен: **БАСНЕ** 70.–
66. Гарсија Лорка: **ПЕСМЕ** 140.–
67. Владимир Мајаковски: **ПЕСМЕ** 170.–
68. Томас Ман: **БУДЕНБРОКОВИ, I/II** 260.–
69. Ги де Мопасан: **ПРИЧЕ ИЗ НОРМАНДИЈЕ** 80.–
70. Франческо Петрарка: **СОНЕТИ И КАНЦОНЕ** 80.–
71. Џонатан Свифт: **ГУЛИВЕРОВА ПУТОВАЊА** 170.–
72. * * * **КАЛЕВАЛА (фински народни еп)** 160.–

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

73. Д. Х. Лоренс: **ТАЈНЕ ФЕНИКСА** 20.–
74. Т. С. Елиот: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 20.–
75. Патрик Вајт: **НОЋ ЛУПЕЖА** 20.–
76. Калдерон де ла Барка: **ЖИВОТ ЈЕ САН** 20.–
77. Х. Р. Хименес: **ЈА НИСАМ ЈА** 20.–
78. Дино Буцати: **ПРОДАВНИЦА ТАЈНИ** 20.–
79. Амрита Притам: **ТАЈ ЧОВЕК** 20.–
80. Исмаил Кадаре: **ГЕНЕРАЛ МРТВЕ ВОЈСКЕ** 20.–
81. Ерих Кош: **САТИРЕ** 40.–
82. Миодраг Павловић: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 40.–
83. Руди Шелиго: **ДА ЛИ ДА ТЕ ПОСПЕМ ЛИШЋЕМ** 40.–
84. Паустовски: **НОВЕЛА О ШУМАМА** 40.–
85. Александар Грин: **ПАЦОЛОВАЦ** 40.–
86. Осип Мандељштам: **РАЗГОВОР О ДАНТЕУ** 40.–
87. Николај Хајтов: **ДИВЉЕ ПРИЧЕ** 40.–
88. Славомир Мрожек: **ПРОЛЕЋЕ У ПОЉСКОЈ** 40.–
89. Константин Кавафи: **ПЕСМЕ** 40.–
90. В. С. Мервин: **ВАШКЕ** 40.–
91. Еуђенио Монтале: **ЛЕПТИР ИЗ ДИНАРА** 40.–
92. Октавио Пас: **ЛУКОВИ** 40.–
93. Бранислав Нушић: **ПОЛИТИЧКИ ЖИВОТ И СМРТ** 80.–
94. Бруно Шулц: **МАНЕКЕНИ** 80.–
95. Петер Хандке: **ГОЛМАНОВ СТРАХ ОД ПЕНАЛА** 80.–
96. Сенгор: **КУМБА ТАМ СПАВА** 80.–
97. Сефери: **МИТСКА ИСТОРИЈА** 80.–
98. В. С. Најпол: **У СЛОБОДНОЈ ДРЖАВИ** 80.–
99. Виб: **ШТА ЈЕ ПИСАЦ ХТЕО ДА КАЖЕ** 80.–
100. Пушкин: **КАПЕТАНОВА КЋИ** 100.–
101. Волтер: **КАНДИД** 100.–
102. Гијом Аполинер: **ПЕСМЕ** 120.–
103. Макијавели: **ВЛАДАЛАЦ** 120.–
104. Андрић: **ПРОКЛЕТА АВЛИЈА** 120.–
105. Маркс–Енгелс: **ЧЛАНЦИ ИЗ „НОВИХ РАЈНСКИХ НОВИНА"** 120.–
106. Вознесенски: **ЗОВ ЈЕЗЕРА** 150.–
107. Бокачо: **ИЗ „ДЕКАМЕРОНА"** 150.–
108. Сенека: **РАСПРАВА О ГНЕВУ** 150.–
109. Едгар Алан По: **АВАНТУРЕ ГОРДОНА ПИМА** 150.–
110. Саројан: **ЗОВЕМ СЕ АРАМ** 150.–
111. Омар Хајам: **РУБАИЈЕ** 150.–
112. Маламуд: **ЦРНО ЈЕ МОЈА ОМИЉЕНА БОЈА** 150.–
113. Фридрих Ниче: **ОСВИТ** 200.–
114. Десница: **ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА** 200.–
115. Еразмо Ротердамски: **ПОХВАЛА ЛУДОСТИ** 200.–
116. Бранко Миљковић: **ДОК БУДЕШ ПЕВАО** 200.–
117. Давичо: **ШТО ВОЛИМ РОСУ** 200.–
118. Селимовић: **ДЕРВИШ И СМРТ** 240.–
119. Маркс–Енгелс: **О УМЈЕТНОСТИ** 240.–
120. Ф. М. Достојевски: **ОДАБРАНА ПИСМА** 240.–
121. Иво Андрић: **СВЕСКЕ – ЗНАКОВИ ПОРЕД ПУТА** 300.–

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу.

РАД – ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 Београд, Моше Пијаде 12, Тел. 422-5?? и 4?4-?65

НАРУЏБЕНИЦА – ПЗ/147

Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које наручујете):

____

____

____

ЗА ГОТОВО – Вредност наручених књига уплатићу поузећем приликом преузимања од поште **са ПОПУСТОМ од 20%, (за поруџбине испод 500.– дин., поштарину плаћа купац), или**

НА ОТПЛАТУ – Вредност наручених књига уз годишњу камату од 34% отплатићу у ______ редовних месечних рата по пријему књига, рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема. Књиге се могу отплаћивати највише у 10 месечних рата, а најмања рата не може бити нижа од 500.– динара. Купци на отплату оверавају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери прилажу пресек последњег чека од пензије. У случају спора надлежан је Пети општински суд у Београду.

(Презиме и име)

(Име оца) (Датум и место рођења)

(Занимање) (Број личне карте и место издавања)

(Број поште, место и адреса стана)

(Радна организација и место где је купац запослен)

(Датум) М П (Овера о запослењу и потпис овлашћеног лица) (Потпис купца)

ЧИТАТИ СПОРО ИЛИ БРЗО

СТАРА И НОВА УПУТСТВА ЗА УПОТРЕБУ ШТАМПАНЕ РЕЧИ

На ово питање духовито је одговорио још пре три века филозоф Бекон рекавши да неке књиге треба само окусити (брзо и површно прочитати), друге се могу прогутати (већ их треба пажљивије читати) а понеке ваља добро сажвакати (јер захтевају темељно проучавање).

Ни читање, дакле, није тако једноставна ствар и може се чак говорити о вештини читања којој је Емил Фаге, члан Француске академије наука, пре шест деценија посветио једну студију. У њој препоручује: „Да бисте научили да читате треба то да радите врло лагано као да у књизи хоћете да уживате, да нас она поучи или да је критикујете". И даље: „Без журбе! Журба је, уостаалом, други облик лењости". Треба по Фагеу, на листићима бележити пишчеве идеје и своје мишљење о његовим закључцима, стилу и укусу. Ако треба да се нагласи оно што је значајно у тексту, то треба подвлачити. Да би се још уочљивије истакло оно што је неопходно, препоручује се подвлачење оловкама у разним бојама, а то је особито корисно за људе тзв. визуелног памћења који се претежно ослањају на чуло вида.

Савременим истраживањима утврђено је да брзина читања зависи од општег образовања и врсте литературе. Брзину читања одређује и садржај књиге и циљ читања. Новине могу и да се, часком, „прогутају", док стручне студије свакако захтевају већи напор да би биле добро „сажвакане". Шекспира и Достојевског не можете читати на исти начин као разне журнале.

Како ће нешто да се чита, зависи и од техничке опреме књиге. Најлакше се читају црна слова на изразито белој хартији. Важна је и величина слова и њихов облик. Експерименти су показали да просечан читалац успева за један минут да прочита 120–300 речи, али већ после сат и по непрекидног читања почиње да се јавља замор.

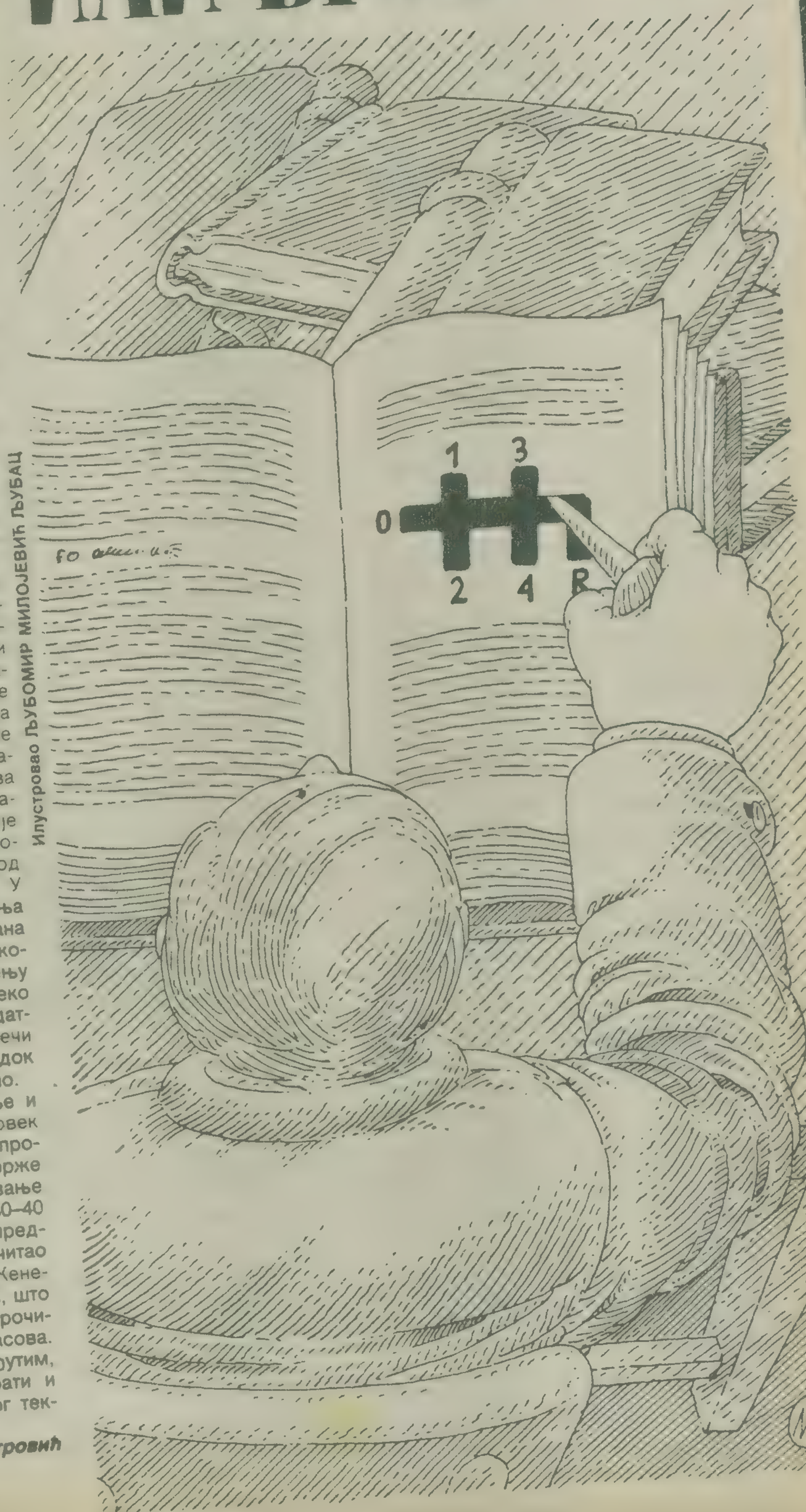
Брзина читања зависи углавном од распона који око може одједном да обухвати, а то је обично четири центиметра или нешто мање од половине штампаног реда у књизи уобичајеног формата. Вештина брзог читања постиже се читањем у „блоковима", тј. читавих делова реченице одједном у настојању да се схвати смисао. Дакле, не чита се свака реч, не изговара се прочитано и не прати се текст прстом.

Некад је читање представљало разоноду и одмор. Данас је потреба и обавеза. Да помогну „угроженим" читаоцима који не успевају да читају довољно брзо у САД су отворене „читалачке лабораторије" – курсеви за брзо читање. Можда ће многи који су научили да брзо читају накнадно морати да уче – како да брзо не буде кусо.

Интересовање за извесне појаве утиче на способност опажања. Кад се обим пажње измери тахистоскоам („брзогледом"), онда се утврђује да се за једну десетину секунде обухвата 4–6 лица, објеката, утисака. Дакле, не примећујемо сваког статисту на филму ни сваког певача у хору. При читању текста слова се сливају у целину речи. Како уочити што више речи? Техника брзог читања увежбава се, између осталог, и помоћу акцелератора, апарата који пројектује по стотину знакова у секунди. Прво се текст емитује спорије, па нешто брже него што је „пријатно" за читање и тако се читалац приморава да чита живахније. На крају оваквог вежбања које траје 12 недеља, број прочитаних речи пење се од 800 до 1500 у минуту. У школама брзог читања примењује се и такозвана техника читања колона која се састоји у повлачењу вертикалне линије преко средине текста са задатком да се прочитају речи са обе стране линије док се она прати вертикално.

Уз мало добре воље и истрајно вежбање човек може један текст да прочита два до три пута брже док се разумевање садржаја повећава 30–40 одсто. Некадашњи председник САД Рузвелт читао је три књиге дневно. Кенеди је читао 1200 речи, што значи да би Библију прочитао за непуних 11 часова. Брзину читања, међутим, не би смела да прати и брзина заборављеног текста.

Слободан Петровић

Илустровао ЉУБОМИР МИЛОЈЕВИЋ ЉУБАЦ

НАУКА ТО ВИДИ НЕШТО ДРУГАЧИЈЕ

МАРКО ПОЛО НИКАД НИЈЕ БИО У КИНИ!

ВЕЛИКИ ПУТНИК ЈЕ ПРИЧУ О КИНИ ИЗМИСЛИО ИЗ ОДРЕЂЕНИХ РАЗЛОГА, У ЗАТВОРУ. ПРИЧАЊА МАРКА ПОЛА ЗАПИСИВАО ЈЕ И УКРАШАВАО СВОЈИМ ИЗМИШЉОТИНАМА ПЕСНИК РУСТИЧЕЛИ.

Књиге путописа и авантура највећег путника средњег века Марка Пола (1254–1324) су међу најчитанијим књигама. Томе је посебно допринела и телевизијска серија о овом смелом и необичном трговцу-авантуристи.

Интересовање за причања и доживљаје „Господина Милиона", како су савременици прозвали Марка Пола, траје вековима.

Тако је остао запис од Кристифора Колумба који је 1492, полазећи у трагање за морским путем за обећану пребогату земљу Индију (путем који га је одвео у Америку) понео са собом књигу (руком преписану) о путовањима Марка Пола!

„Веровао сам – писао је Колумбо – да ће ми књига великог путника помоћи да се споразумем са становницима тамошњег света..."

Али, већ су неки савременици Марка Пола још у 13. веку сумњали у веродостојност свих чуда и доживљаја описаних у његовој књизи о путовањима која у првобитном оригиналу носи наслов: „Милион"!

Све то навело је италијанског историчара Алвиса Зорзија да темељито, научно проучи необични живот и дело свог слављеног земљака.

Резултате својих дугогодишњих истраживања проф. Зорзи је објавио у књизи: „Марко Поло – истина и верзије"! Колико год ти нови подаци мењају досадашњу нашу слику о симпатичном авантуристи, они ни у ком случају не негирају чињеницу да је Марко Поло био један од најнеустрашивијих истраживача, човек жељан открића, безгранично храбар и с чудесном моћи запажања и памћења.

Од Марка Пола нам није остало ништа његовом руком писано. Чудан живот, истраживања, путовања, открића, све је то записао на основу Марковог причања, Рустико Рустичело, тадашњи признати и слављени хроничар и писац из Ђенове.

Кад се Марко Поло заједно са оцем и стрицем вратио из царства Кублај-Кана, они су због олује морали да пристану на делу Јадранске обале која је била под контролом Ђенове. Марко је заробљен као талац и под стражом послат у Ђенову, док је брод у току ноћи искористио повољан ветар и са робом и свом посадом отпловио!

Ђеновљани, супарници Венеције, ухапсили су и оптужили Марка Пола да је као командант венецијанског ратног брода ометао источну трговину Ђенове.

У затвору су га, после узалудног испитивања, ставили, што је тада било законом предвиђено, на муке. Међутим, Марко није ништа признао. Тада су му власти подметнуле у његову затворску ћелију „трубадура и хроничара" Рустика Рустичелија.

Марко се брзо зближио са својим сапатником у затворској ћелији. Импоновали су му образовање и бујна машта песника Рустичелија, коме је почео да се поверава. По упутствима полицијских власти Ђенове Рустичели је подробно испитивао Марка и бележио сва његова причања. Најзад га је убедио да има пријатеља – затворског стражара и преко њега везу с људима у слободи. На то је Марко насео и желећи по сваку цену да пошаље подробни извештај о својим путовањима и открићима „Сињорији" т.ј. властима Венеције, причао је и диктирао Рустичелију о својим путовањима у непознате крајеве Истока.

Очигледно је – закључује аутор данашње најновије биографије Марка Пола – да је Рустичели ове Маркове исповести и сећања не само литерарно уобличио већ их и украсио небројеним сликама и детаљима своје бујне фантазије, која му је, још раније, донела славу најбољег састављача балада и поема, посебно о чудесним, измишљеним, збивањима романтичних Витезова округлог стола.

Позивајући се на ранија истраживања историчара Зорзи закључује да научно утврђене чињенице недвосмислено доказују да Марко Поло не само да никад није доспео до кинеског царског двора већ да ни у једном свом путовању није стигао ни до Кине!

Низ историјско-политичких збивања, о којима се у књизи путовања и авантура Марка Пола „Милион" говори, а у којима је Марко наводно био учесник, чак и с важном улогом у њима, догодила су се знатно пре него што се Марко Поло уопште родио!

Упадљиво је да се у Марковим сећањима нигде не помињу неки детаљи из дневног живота Кине. На пример: редовно пијење чаја; затим, посебност и сложеност кинеског писма, нарочито кинески мачеви, другачији од монголских сабљи, итд. итд.

Зорзи данас потврђује стару претпоставку да Марко Поло никад није стигао до Кине, већ да је приче о величини и сјају Кине чуо и сабрао у насељима и трговачким центрима Монголије – далеког суседства Кине до којег је, неоспорно, не само стигао већ и боравио и веома успешно трговао.

Његове авантуре и открића украсила је и допунила машта песника – боема Рустичелија.

Тако, бар, сматра историчар професор Зорзи.

А. П. К.

БОСИЉКА КИЋЕВАЦ

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

О СЕМУ БАСУ ПЕВАЈУ ТЕКСАШКЕ БАЛАДЕ КАО О ЈУНАКУ БЕЗ МАНЕ И СТРАХА НЕ ЗАТО ШТО СЕ ИСТАКАО НЕКИМ НАРОЧИТИМ ПОДВИГОМ НЕГО ЗАТО ШТО ЈЕ БИО ЖРТВА ПОДМУКЛЕ ИЗДАЈЕ.

ИПАК ЈЕ БИЛА ИЗДАЈА

На главном тргу Раунд Рока у Тексасу стоји велики бронзани споменик: коњаник у каубојском оделу, наоружан „колтовима", на мустангу који се високо пропео. Тај споменик Фредерика Ремингтона, пун дивље снаге, посвећен је младом одметнику од закона Сему Басу.

У Раунд Року постоји још један споменик Басу. Тужнији је од првог и налази се на гробљу. На њему пише:

„СЕМЈУЕЛ БАС
Рођен 21. јула 1878.
Овде се један јунак одмара у вечности.
Зашто није могао да буде поштен?"

Ми не издајемо!

Двадесет првог јула 1878, на дан свог двадесет седмог рођендана, чувени пљачкаш банака и железничких композиција Сем Бас умирао је у затвору у Раунд Року од ране коју је задобио у борби против „Тексашких јахача".

Мајор „Тексашких јахача" неуморни борац против разбојника Џон Џонс нагнуо се над младића који је издисао и по ко зна који пут поновио исту реченицу:

– Семе, знаш да ти је дошао крај. Мораш нам рећи ко су твоји саучесници. Мораш, Семе!

– Рекао сам вам већ, мајоре, шта сам имао! – Сем је у грчу настојао да се осмехне. – Закон мог заната гласи: не издај другове! Ако неко од нас зна нешто што је доиста важно, мора то да понесе у гроб! Ми нисмо издајице!

– Вараш се, Семе! – мајору је било криво што то мора да каже, али избора није имао. – Ти сад умиреш, јер те је издао Џим Мерфи. Разумеш ли, издао те Мерфи!

– Не, мајоре! Ми не издајемо! – шапну бандит последњом снагом и заувек изгуби свест.

До двадесет шесте године Сем Бас је живео поштено као и сваки други каубој у широком Тексасу. Тада се, не зна се тачно под којим околностима, упознао са вођом једне разбојничке банде која је пљачкала поштанска кола, неким Џоелом Колинсом, кога је окруживао ореол храбрости и спретности. Млади каубој чија је глава била пуна романтичних прича о Џесу Џемсу, браћи Клементс и другим славним бандитима, био је срећан што му се пружила прилика да докаже како је „прави мушкарац".

Са Томом Никсоном, Билом Лефриџом и Џимом Беријем, под командом Џоела Колинса, напао је композицију „Јунион пацифика". Пљачка је успела, али бандити нису дуго уживали плодове свог подвига. Шериф из Биг Спрингса ухапсио је Тома Никсона који је био осуђен на робију. Колинс и Лефриџ пали су у заседу коју су им поставили агенти железничке компаније и јуначки погинули у бурном окршају. Неколико дана касније чувари закона убили су и Џима Берија.

Сем Бас је остао сам.

Примамљива понуда

Уместо да се врати пашњацима и кравама, што је могао учинити јер га нико није знао као бандита, одлучио је да оснује банду која ће надмашити подвиге легендарног Џемса. Од почетка 1878. до јуна те године Сем Бас је у дрским нападима опљачкао неколико возова а да нико од његових људи није испалио ни један једини метак.

О вештини и храбрости Сема Баса почеле су да круже Западом све невероватније приче и у њима је млади бандит уживао више него у опљачканом злату. Захваљујући тим причама у потеру за Семом Басом кренули су људи жељни славе као и он: шериф Дед Еген, Алан Пинкертон са својим детективима и мајор Џонс са својим „Тексашким јахачима".

Сем Бас је, више захваљујући срећи него лукавству, месецима избегавао све потере. Један од његових јахача, Џим Мерфи, ипак је пао у руке мајора Џонса. Искусни ловац на бандите одмах је осетио да је Мерфи мекушац, кукавица и подлац. Обећао је Мерфију да ће му дозволити да се заувек некажњен изгуби из Тексаса ако изда Сема Баса.

Половином јула 1878. мајор Џонс је примио поруку издајице Мерфија:

– Сем ће 19. ујутро напасти банку у Раунд Року!

Деветнаестог изјутра Сем Бас, Сиб Бернс, Френк Џексон и Џон Мерфи зауставили су се у шумарку надомак Раунд Рока.

– Ти, Џиме, и ти Сибе, одјашите у град и погледајте да ли је ваздух чист – рекао је Сем. – Чуо сам да су јуче овуда пројахали „Тексашки јахачи".

После једног сата два бандита су се вратила.

– Град дрема као и увек у ово доба! – рече издајица Мерфи. – Нема никог сумњивог.

У заседи

Сиб није приметио добро сакривену заседу коју су око банке поставили „Тексашки јахачи", па је потврдио његов извештај:

– Та пљачка биће играрија, Семе!

Бандити су ујахали у град. Кукавица Мерфи је решио да се на сваки начин изгуби од другова који ће за који тренутак бити обасути куршумима.

– Нестало нам је дувана! – рекао је. – Идем да купим. Ето ме за вама!

Тек што се Мерфи удаљио, одјекнуо је плотун, а затим су меци почели да пљуште са свих страна.

Сиб Бернс је погинуо од првих хитаца. Сем и Џексон одговорили су на ватру. Један метак је погодио Сема у леђа и ранио га у кичму. Ипак, имао је довољно снаге да у пуном галопу заједно са Џексоном изјаше из града.

Мајор Џонс кренуо је у потеру. Пронашао је рањеног Сема како тешко дишући лежи под једним дрветом, неколико миља далеко од Раунд Рока. Мајор је наредио да рањеника што пажљивије донесу у град. Позвао је лекара.

– Семе, готов си! – рече лекар кад га је прегледао.

– Знам! – осмехнуо се бандит с муком. – Идем у пакао. Већ горим!

Мржња и презир

Издајник Џим Мерфи није имао мира. Мајор Џон је одржао реч мада му то није било драго: оставио га је на слободи. Али људи у Раунд Року, нарочито они који су с оружјем у руци гонили младог бандита ризикујући животе, сретали су његовог издајицу с мржњом и презрењем

Мерфи је побегао из Раунд Рока. Живео је у страху. Стално му се привиђао Френк Џексон који је имао само једну мисао: да освети Сема Баса.

Готово луд од страха Мерфи је од шерифа у Дентону Деда Егена затражио да га заштити тиме што ће га обезбедити у затворској ћелији. Шериф, коме се Мерфи гадио колико и другима, једва је дочекао да га стрпа у затвор.

Неколико дана касније, мучен грижом савести и страхом, Џим Мерфи, „најпрљавији издајник, који је икад газио Тексасом", обесио се о затворске решетке.

А. Р.

ХИТ

ПОВРАТНА ВРИСКА

Сигурно сте чули за „повратну спрегу" или „повратни ударац" али вас горњи наслов ипак помало збуњује. То је дословни превод имена једне све актуелније енглеске рок групе, састава Shriekback. [illegible] пре две сезоне почели себе озбиљно да схватају јер све је почело од необавезног експеримента тројице већ афирмисаних музичара. Дејв Ален је славу стекао као члан Gang Of Four, Бери Ендријус је био један од оснивача веома цењених XTC, а Карл Марш је дошао из групе Out On Blue Six. Недавно им се придружио и доскорашњи студијски музичар Мартин Баркер. Shriekback су пре две године имали полухит са песмом „My Spine Is The Bassline" који је пратио издавање мини-албума „Tench" и дебитантског дугосвирајућег пројекта „Care". Но, музика са ових плоча била је окренута малом кругу слушалаца тако да ови одлични музичари своју праву популарност почињу да стичу тек овог лета песмом „Hand On My Heart" и албумом „Jam Science". Дејв Ален каже: "Кренуло нам је. Најзад имамо албум који људи заиста разумеју. Раније смо све што урадимо морали да објашњавамо".

РУКА НА МОМ СРЦУ (HAND ON MY HEART)

музика и текст: D. Allen (C. Marsh) B. Andrews
изводе: Shriekback

And you can say well, and you can pray yeah
What about those days we break up the alphabet
Some itch and ripple bones beneath the flesh
No hesitation keeping the theory in trim
What about the stuff that keeps pouring in
I wouldn't cry no pleasure in doing it but
There are those days the luxury ain't too much
I wouldn't bother if it was all in mind
It's in the body and the body still knows best

And you can say well there goes a lucky guy
And you can say well there goes neighbourhood
And you can say well there goes bob or two
And you can pray that it would or wouldn't happen to you
And all of this is not my imagination
It's just me putting my hand on my herart
And all of this is not my explanation
It's just me putting my hand on my heart

What about those days we make up a secret pact
A splash and paddle into the dark and back
No hesitation never a shadow of doubt
What about the stuff you keep shouting out

Oh I could try to weight it up and measure it but
Most of the time the effort is too much
I wouldn't bother if it was all in the mind
It's the body and the body still knows the best

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

КАМ БЕК
(come -back) појава када један музичар или група после извесног времена заборава поново освоје наклоност публике.

КЛАВИР
жичани инструмент на којем се тонови добијају помоћу чекића пресвучених кожом или филцом и повезаним механизмом са диркама клавијатуре. Конструктор је Бартоломео Кристофори из Фиренце 1709. године.

КОЛО
назив за колективни начин играња југословенских народних игара. Постоје различите врсте и подврсте, зависно од садржаја, намене, облика, врсте игара, технике извођења.

КОМПОЗИЦИЈА
општи назив за уметничко дело. Може бити вокална, инструментална или вокално-инструментална. Постоје разни типови од једноставних и малих до сложених и великих.

КОРАЧНИЦА
музичка композиција намењена марширању односно усклађивању корака у ходу, најчешће војника.

ДИСКОГРАФИЈА

THE POLICE

Енглески трио The Police од почетка своје каријере снима у саставу: Стјуарт Коупленд – бубњеви; Стинг (Гордон Самнер) – бас и вокал; Енди Самерс – гитара (пре њега је гитару свирао Хенри Падовани, али са њима нема сачуваних снимака).

– „Outlandos d'Amour" (1978. продуценти: The Police). – „Reggata de Blanc" (1979. продуценти: The Police и Најџел Греј) „Zenyatta Mondatta" (1980. продуценти: The Police и Hju Pedgem) „Chost In The Machine" (1981. продуценти: The Police и Hju Pedgem) – „Synchronicity" (1983. продуценти The Police и ју Педгем).

УПОЗНАЈТЕ ГА БОЉЕ

Хауард Џонс је у овом тренутку једна од највећих звезда британске рок сцене. После веома успешне турнеје по Америци он је свој статус учврстио и објављивањем видео касете „Like To Get To You Well". Ради се о материјалу снимљеном углавном на једном од Хауардових прошлогодишњих концерата уз неколико призора иза сцене, снимака публике и додатак видео спотова за сва три његова досадашња хит сингла. Критика је у Енглеској веома повољно оценила овај подухват истичући да гледалац после тога заиста упознаје Хауарда Џонса боље него раније.

ОТМЕНОСТ ПОД ЗАКУП

КО ГОСПОДИ СТАВЉА ЦИЛИНДАРЕ НА ГЛАВУ

ДА АЛФРЕД МОС СЛОБОДНО ВРЕМЕ НИЈЕ УБИЈАО СА ПРОПАЛИМ ГЛУМЦЕМ ЧАРЛСОМ ПОНДОМ, КО ЗНА ДА ЛИ БИ ЕНГЛЕЗИ ДАНАС ИМАЛИ ФИРМУ ЗА ИЗНАЈМЉИВАЊЕ ЕЛЕГАНТНЕ ОДЕЋЕ, НАЈВЕЋУ НА СВЕТУ.

Када се, на челу с краљевском породицом, на хиподром у Аскоту у јуну сјати све што у Великој Британији има неку титулу, човек би без икаквог ризика могао да се опклади одакле потиче добар део сивих цилиндара и беспрекорних одела који тада преплаве трибине... и где ће их вратити када се најотменија трка године заврши.

Вратиће се „Браћи Мос", највећој фирми на свету за отмено облачење од главе до пете - под закуп.

Оделце за градоначелника

Седиште фирме је у Ковент Гардену, али „Браћа Мос" имају још 58 филијала широм Острва. У Лондону, или неком другом граду, посао цвета, а највише га је пред почетак трке у Аскоту када из гардеробе „Браће Мос" муштерије изнајме двадесетак хиљада одевних предмета од цилиндара и одела до одговарајућих кравата, рукавица и штапова.

Гесло фирме је „изнајмљује се све, а нема чега нема". У то име је сашивено и једно одело за свечане преподневне прилике које је изнајмљено једном и никад више.

Наручио га је градоначелник једног града на северу земље који је био силно почашћен позивом да присуствује једном од краљичиних баштенских примања, само што у личној гардероби није нашао ништа што би одговарало свечаној прилици. Градоначелник се обратио „Браћи Мос". Фирма му је у рекордном року сашила, а потом изнајмила, одело по мери: обим груди 165 центиметара, обим струка исто толико, висина 152 центиметра и жилет.

После градоначелника више нико није потражио одело за отмене преподневне прилике тих димензија.

Прича о највећој и најотменијој фирми на свету за изнајмљивање одела и осталог почиње с прадедом садашњег председника Монтија Моса, Мозисом Мозисом. Прадеда Мозис је далеке 1860. отворио скромну радњицу за препродају половних одела која му је доносила таман толико да прехрани породицу.

Где је тата Мозис стао, ту је син Алфред наставио, с тим што је ствар мало и разрадио: осим што је продавала половну робу, радња је од 1897. узгред почела и да је изнајмљује.

Разгранавање посла пропраћено је и променом породичног презимена – Мозиси су постали Мосови.

До идеје да изнајмљује одела Алфред Мос дошао је случајно и само захваљујући томе што је добар део слободног времена убијао с глумцем Чарлсом Пондом. Речени Чарлс се у послу није могао похвалити нарочитим успехом. Радо је прихватао ретке понуде да забавља госте на приватним седељкама. Добродушни Алфред му је у тим приликама увек позајмљивао исто половно, али сасвим пристојно одело.

У почетку је Чарлс Алфредово одело носио бесплатно, али му је с временом постало непријатно, те је пријатељу понудио да се нагоде: тридесет и седам и по пенија сваки пут када одело позајми. Алфред је пристао.

У отмену лондонску радњу „Браћа Мос" данас најмање навраћају пропали глумци. Отмену елеганцију изнајмљују претежно отмени с тим што, уколико желе, сада могу и да је купе.

Фини не носају путер

Недавно је један добростојећи господин купио известан број кошуља и запрепастио особље молбом да се са кошуља од прве до последње, скину етикете с називом фирме. Спремао се да проведе викенд с једном титулисаном породицом, а у таквим кућама је, као што се зна, ред да батлери (собари) гостима распакују ствари. Зар да батлер помисли да је господин изнајмио кошуље?

Дотични је, тврде у „Браћи Мос", ипак изузетак. Већина муштерија нема ништа против да их виде како улазе у радњу у Ковент Гардену. У њу, повремено, залазе и припадници краљевске породице, нарочито млади принчеви.

Да изнајмљивање одела каткада није много мање отмено од шивења по мери, види се и по ценовнику: одело сашивено у чувеној улици мушких кројача Севил Роу изнајмљује се за 500 фунти, цилиндар 65 фунти. Мање познати кројач, нешто мање квалитетан материјал и изнајмљивање одела, кошуље, кравате и рукавица коштаће свега 30 фунти.

Највреднија роба у ковчезима „Браће Мос", сто посто отпорним на мољце, су свечане одоре енглеских перова (чланова Горњег дома): две хиљаде фунти по једном (изнајмљеном) ношењу.

Само се по себи разуме да ни отмени и елегантни нису онолико отмени колико би могло да се помисли. Монти Мос се сећа како у време другог светског рата, када су се намирнице добијале у следовањима, једна муштерија није заборавила да врати изнајмљени цилиндар, али је зато сасвим смела с ума да из њега извади фунту (око 453 гр) путера добијеног на тачкице. Путер се, ваљда, нашао у цилиндру сходно мишљењу да фино обученом господину никако не доличи да шетка наоколо с путером у руци.

Инвентаришете, гос'н Мос?

Монти Мос се сећа једног одласка на утакмицу крикета између Итона и Хероуа. У то време, очеви, с цилиндрима на глави и у фраковима, обично су са собом водили и дотерану дечицу, користећи прилику да се после утакмице на миру прошетају и уз пут прођаскају с пријатељима.

Док су се тако Монти и његов отац провлачили кроз стотине других посетилаца у цилиндрима и фраковима, неки шаљивџија им је добацио: „Пописујете инвентар, господине Мос?"

Да је којим случајем тата Мос то и чинио, испоставило би се да је већ тада и те како имао шта да попише.

М. Илић

МАШИНЕ КОЈЕ МИСЛЕ

КАКО ОДГАЈИТИ ПЕТУ ГЕНЕРАЦИЈУ КОМПЈУТЕРА?

БРИТАНСКИ ГЕНИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРОНИКУ КЛАЈВ СИНКЛЕР КАЖЕ: – ПРВУ ЋЕ НАПРАВИТИ ОНАЈ КО ИМА НАЈВИШЕ У ГЛАВИ, А НЕ У ЏЕПУ.

У рату за Малвинска, односно Фокландска острва који се 1982. године водио између Аргентине и Велике Британије компјутер једног британског брода примио је од радара поруку о приближавању ракете типа „егзосет". Компјутер је овако размишљао:

„ОВО ЈЕ ЕГЗОСЕТ. ЕГЗОСЕТ СЕ ПРОИЗВОДИ У ФРАНЦУСКОЈ. ФРАНЦУСКА ЈЕ ПРИЈАТЕЉСКА ЗЕМЉА. ДАКЛЕ, ЕГЗОСЕТ НИЈЕ ОПАСАН".

Пошто је извео тај закључак, компјутер није активирао противракетно оруђе и „егзосет" је постигао пун погодак. Узрок грешке је био очигледан: у меморији рачунара недостајао је податак да су Французи пре избијања рата продали Аргентинцима известан број тих ракета.

Да је на месту рачунара био човек, он би се и те како уплашио од пројектила који му лети у сусрет. Компјутер је у овом случају „испао глуп" и то је плаћено животима посаде.

На разним странама света чине се ужурбани покушаји да се сагради такозвани компјутер пете генерације који ће „мислити својом главом". У трци учествују Јапанци, Американци, група земаља Европске заједнице и, засебно, Британија. Ко први стигне на циљ биће богато награђен јер гладно тржиште већ чека.

Али, толико има тешкоћа да Јапанци не верују да ће први прави интелигентни компјутер произвести пре краја идуће деценије. Пре свега, досадашњи начин рада електронских мозгова мора из основа да се промени.

Прва тешкоћа је како постићи такозвану **интеграцију великих размера**, односно сабити огроман рачунарски капацитет на што мањи простор. За пету генерацију биће потребни микропроцесори, или „чипови", с милионима елемената – на стотине пута моћнији од данашњих.

Невоље са језиком

Затим, треба повећати и компјутерову моћ логичког закључивања. Не само што број таквих операција мора да скочи с данашњих сто хиљада у секунди на више милиона, већ се тражи и нов компјутерски језик.

Данашњи, такозвани „процедурални" језици, служе да се компјутерима корак по корак објасни **како** да реше задати проблем. Код пете генерације то би било непрактично – рачунари тог покољења имаће сами да проналазе путеве ка решењу и тиме оправдавају свој углед машина које мисле.

Са језиком има још невоља. Да би се рачунари што успешније такмичили са људским мозгом, мораће се служити и људским језиком, или бар неким приближним начином споразумевања. Невоља је у томе што је људски језик пун двосмислица које само човек на основу животног искуства може правилно да разуме. Већ и промена реда речи у реченици довољна је да у електронском мозгу направи потпуну збрку, а да се и не говори о стилским фигурама.

Банка података постаће банка знања

Еластичност људског ума огледа се и у слободном баратању накупљеним знањем. Знање се „буди" тек помоћу мноштва асоцијација, иначе је мртво. Колико год богата била компјутерска банка података, њено благо је неупотребљиво ако машина није у стању да податке повезује.

Тек веома сложен компјутер сетиће се на дату реч „сто" да је то део намештаја од дрвета или метала који обично има четири ноге, служи за обедовање и писање, прављен је кроз историју у разним стиловима и нема везе са истоименим бројем.

Дакле, још један услов за настанак новог компјутерског покољења је револуција која ће гомилу прилично неповезаних података претворити у истинско знање. Банка података треба да прерасте у банку знања.

Пета и последња велика тешкоћа је како постићи такозвану **паралелну обраду података.** За разлику од људског мозга, који истовремено обавља велики број мисаоних операција, данашњи компјутери обављају их једну за другом, а то би за интелигентну машину било преспоро иако електрични импулси путују брзином светлости.

Транспјутер – државна тајна

Експериментални прототип хардвера, или машинерије потребне за пету генерацију, већ постоји у институту ИКОТ у Токију где инжењер Казухиро Фучи уз државну помоћ испробава идеје разних јапанских и иностраних стручњака.

Он се састоји од „банке знања", у којој су подаци унети заједно са мноштвом међусобних логичких веза, и инференционог модула – машине за извођење закључака. Фучи се нада да ће, експериментишући са тим прототипом, до краја деценије довољно научити како да покуша да сагради први интелигентни компјутер.

Пројект Европске заједнице ЕСПРИ сличан је токијском једино по уложеном новцу. Црна овца је Велика Британија која, поред тога што сарађује у ЕСПРИЈУ, напоредо спроводи и сопствени пројект звани АЛВИ, тако да је тешко рећи који јој више лежи на срцу.

Енглези су, у ствари, највећи електронски ствараоци у Европи, па зато нису одолели искушењу да се у овом подухвату, окушају и на своју руку.

Екипа АЛВИЈА засновала је рад на једном домаћем проналаску, државној тајни за коју би Јапанци и Американци све дали. То је производ фирме „Инмос" звани **транспјутер** – читав компјутер са меморијом на површини од једног јединог микрочипа. Повезивање већег броја транспјутера требало би да, поред огромног капацитета, омогући и **истовремено** извођење великог броја операција што је један од предуслова за интелигентни рачунар.

Електронски адвокат

У лондонском Империјал Колеџу већ се усавршава један такав експериментални компјутер, звани Алис, који ће користити транспјутере. „Алиса" ће идуће године бити спремна за пробно путовање у земљу најновијих електронских чуда.

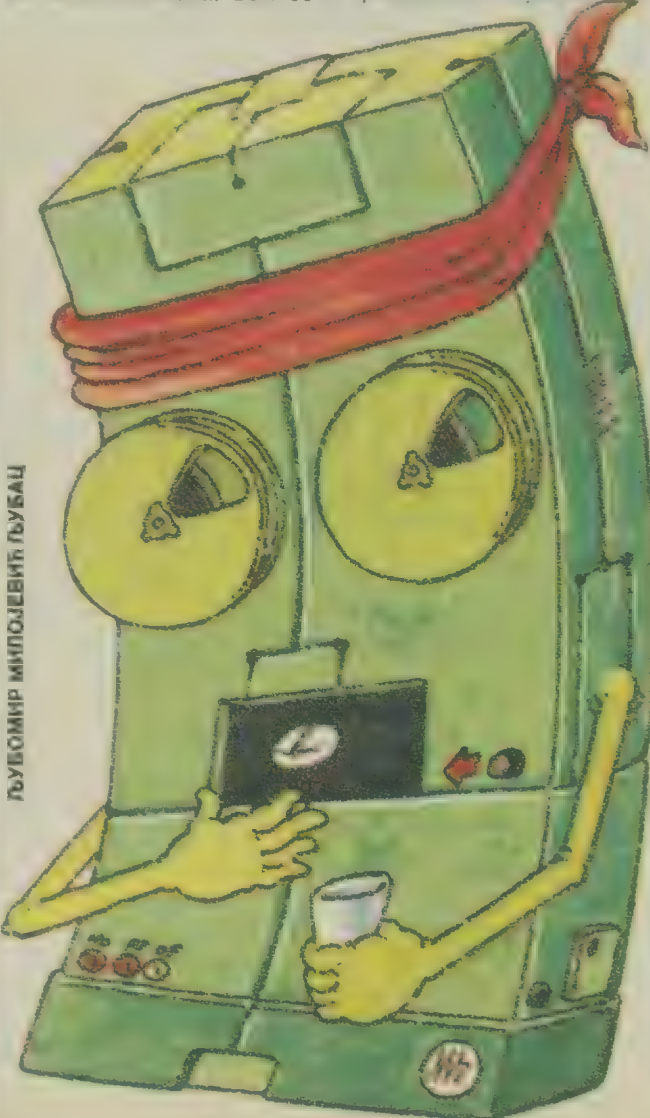
Пробе ће се састојати у грађењу уређаја уске намене који ће не само осветлити даљи пут у стварању вештачке интелигенције већ ће и сами по себи бити вредни изуми. Принтер који „слуша" и откуцава изговорену реч, на пример, можда ће учинити крај стенодактилографији, док ће програм правне помоћи омогућити обичним грађанима да се снађу у џунгли законских прописа, па можда лакше пронађу и покоју рупу у закону. Другим речима – биће то електронски адвокат!

Још један опасан британски конкурент је већ чувени електронски геније Клајв Синклер чији су јевтини кућни компјутери „ZX Спектрум" тражени широм света. Синклер припрема сопствену верзију транспјутера – такозвани „вафел-чип", компактни микропроцесор од неколико слојева. Вафел-чип ће имати сто пута већу меморију од обичног процесора и радиће три пута брже.

Мала Синклерова компанија из енглеског града Кембриџа упустила се тиме у смелу, а по некима и лудачку трку са читавим државама и њиховим буџетима.

Али, Клајва Синклера противници не застрашују. „Прву интелигентну машину", каже он, „направиће онај ко има највише у глави, а не у џепу". Бој не бије свијетло оружје...

Бојана Дожић

ЉУБОМИР МИЛОЈЕВИЋ ЉУБАЦ

Те обожаване, проклињане МАЧКЕ

МИШЕВИ ИХ СПАСЛИ ОД ИСТРЕБЉЕЊА

Мачка је ваљда једина домаћа животиња према којој нико није равнодушан: људи је или воле или не трпе. Вредни британски статистичари тврде да је оних који мрзе мачке много мање од мачкољубаца. Бар је тако на Острву.

Листајући странице историје, оне писане ситнијим словима, сазнајемо да је Јулије Цезар мрзео мачји род из дна душе, да је славног освајача Наполеона обливао хладан зној ако би макар и на тренутак срео поглед какве „мачкетине", за чувеног хирурга Амброаза Пара то је „одвратан накот", зао дух и зараза; у баснама мачка је симбол подмуклости, дволичности, бездушности. Стари циник Волтер није пропуштао прилику да оцрни ове животиње.

Али, зато је кардинал Ришеље оставио позамашно наследство својим мачкама, а имао их је равно 14, Виктор Иго је с љубављу неговао свог Гавроша, није се од њих раздвајао ни Пјер Лоти (чак га је с једном пругастом овековечио сликар Цариник Русо).

Зна се да су мачке подједнако обожавали амерички државник

ДОК СУ ИМ СЕ У ЕГИПТУ КЛАЊАЛИ И ПРИНОСИЛИ ЖРТВЕ, У СРЕДЊОВЕКОВНОЈ ЕВРОПИ СУ ИХ СПАЉИВАЛИ БЕЗ МИЛОСТИ, ПОГОТОВУ АКО СУ БИЛЕ ЦРНЕ. ВЕЛИКИ ХУМАНИСТА ДР АЛБЕРТ ШВАЈЦЕР ЗАБОРАВЉАО ЈЕ ЉУДСКУ БЕДУ ГЛЕДАЈУЋИ МАЧИЋЕ У ИГРИ

Абрахам Линколн који је имао три љубимице и Ернест Хемингвеј који, кажу, није сматрао да је ручао ако трпезу не би поделио са својим мачором. Лекар Алберт Швајцер тврдио је да људску беду може да заборави само док свира на оргуљама или посматра мачиће како се играју.

Мачка је од дивље постала питома у Египту, пре готово пет хиљада година (цртеж мачке с огрлицом пронађен је у гробници Ти) и то се није догодило нимало случајно: у то време Египат је доживео праву најезду мишева и змија, па је мачкама нагло порастао углед.

Пре нешто више од три хиљаде година, или, ако хоћете прецизније, за време 20. династије египатских фараона, мачке које су, као и до тада, вредно таманиле мишеве и змије, добијају ранг божанства – њима се клањају и приносе жртве. То није крај. За време 22. династије (950. година пре наше ере), мачке су већ и заштитнице храмова. Богиња љубави Пахта стекла је мачју главу, а њени свештеници предсказују будућност из мјаукања светих мачака!

У сеобама народа, ратовима, трговачким бродовима, караванима, мачке су се, временом, рашириле и по осталим континентима. У Јапану су, рецимо, врло брзо освојиле свеопште поштовање, а разлог је био једноставан: док мишеви обожавају свилене бубе, мачке су луде за мишевима... У та давна времена, баш као и данас мачке су биле заштитнице чувеног храма То-Ку-Ии у Токију и све које су нацртане по његовим зидовима имају подигнуту десну шапу. То значи да су Манеки-Неко, мачке заштитнице среће и успеха.

И муслимани су пригрлили мачке и мачоре. Остало је записано да би Мухамед радије одсекао рукав свог огртача него што би пробудио мачку која дрема.

То су били дани, што би рекао неки данашњи мачор

Ни у Европи им у почетку није било лоше, али од тренутка кад се учврстило католичанство за њих је куцнуо зао час. Свештеници су одлучно одбијали да признају мачку за домаћу животињу јер, забога, ње нема у – Нојевом ковчегу! Уз то, њу славе све источне религије, што је само по себи сумњиво. Египат их је обожавао, а стари Грци, такође сумњиви у сваком погледу, сматрали су их животињама богиње Дијане за коју се у ствари зна да је била грешница.

И тако су јадне европске мачке доведене у директну везу са самим ђаволом. Посебно су награбусиле оне црне боје: за њих се веровало да су најближе сараднице вештица. У 13. веку, у були папе Григорија IX за оне који упркос забрани држе црне мачке предвиђа се строга казна, а „дотичне се ђаволске животиње имају сместа спалити". Зна се и то да су их доиста спаљивали. Године 1344. у француском граду Мецу, да би се спречила епидемија „плесног лудила", пронађено је ефикасно средство – спаљено је 13 црних мачака које су пре тога закључане у гвоздени кавез. Овај обичај задржао се све до краја 18. века!

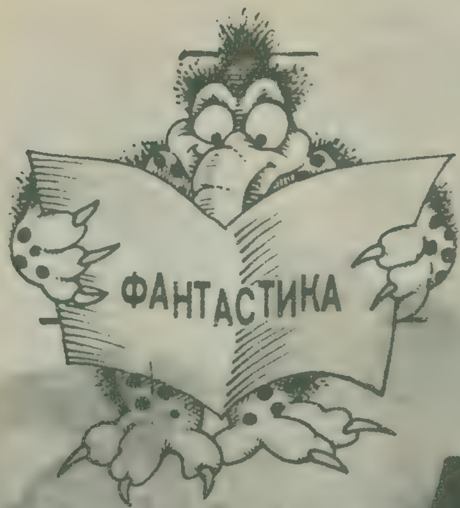
И у Паризу су гореле живе мачке и то пред крунисаним главама. Гледао је то Луј XI, па Анри IV, па Луј XIII. Обичај је прешао границу и завладао у Белгији. Тамо су дали свој допринос питању како уморити мачку: бацали су их са врха високих кула. Обичај се задржао све до данас само се сада, срећом по живе мачке, бацају играчке од плиша.

То што инквизиција није у Европи потпуно потаманила све мачке заслужни су мишеви! А и сами свештеници. Јер, чак и онда кад је папа Иноћентије VIII бацио анатему на мачке, калуђери сваког манастира задржавали су бар по једну „ђаволску животињу" због мишева. На мишеве не би деловала никаква анатема.

В. М. С.

ЗНАО САМ ДА САМ ЈЕДАН ОД ЊИХ, А И ОНИ СУ ТО МОРАЛИ ДА ЗНАЈУ. САД ГОТОВО ДА МИСЛИМ СУПРОТНО.

НЕНСИ КРЕС

ИЗГУБЉЕНА ИМПЕРИЈА

Илустровао ЖЕЉКО ПАХЕК

Ово је прича о Церију Кејсију, рођеном 1950. у Монтани. [illegible] је волео да чита да је због тога понављао пети разред. Родитељи, припрости фармери, међутим, нису га грдили. Кроз гимназију се једва провукао јер је и даље читао и непрестано осматрао широко небо Монтане, звезде и свемир изнад њега. Завршио је књижевност па се најзад запослио као последњи шраф у компликованој машинерији малог универзитета на североистоку.

– Која ти је струка? – упитао га је Ризо, млади колега с електронике.

– Књижевност – одговорио је Кејси знајући да у доба технике сви гледају с презиром на хуманистичке науке.

– Спремаш ли докторат? Шта ти је теза?

– Креативно писање... Радим на роману из научне фантастике.

– Свашта! – одмахнуо је Ризо, али су ипак наставили да се друже.

Кејси је писао и шетао ноћу сатима гледајући у небо. Да, писао је и ходао. Свакако, предавао је студентима и обављао све свакодневне дужности асистента на факултету, али прави живот за њега било је писање и шетња.

Једног дана позвао га је у своју канцеларију др Стајц, председник комисије за докторске дисертације, да би му саопштио како је његова теза одбијена.

– Али, ментори су ми одобрили тезу пре него што сам почео да је пишем! – побунио се Кејси. – Они су знали да је то научна фантастика!

Ништа није помогло. Тема је заувек одбијена. Дао је отказ, потпуно се повукао и наставио да пише. Запослио се у пицерији као конобар. Ходао [illegible]радио, писао и опет ходао. Шетње су, закључио је, најважнији део његовог живота. Могао је сатима да хода, углавном ноћу. После извесног времена није уопште гледао испред себе чак ни у најдубљој тами и ни у непоз-

натој шуми: стопала су му се просто лепила за земљу, никад се није саплитао. Могао је да хода гледајући у небо, у звезде које су га, ни сам није знао како, на неки начин издале. Разговарао је са њима ходајући по блатњавом јесењем тлу, по снегу, по зеленој пролетњој трави и мирисним летњим шумама, гледао их је опчињен.

Родитељи су му се јављали телефоном да му честитају рођендане и Божић. Звали су га да се врати кући. Отац му је помињао различите послове у родном граду, али Кејси је све одбијао, мада му је било жао што је разочарао оца. После тих разговора излазио би у природу и свађао се са звездама.

Онда се једног дана у пицерији појавио Ризо кога није видео откако је напустио универзитет. Ризо је одбранио докторат, оженио се и чекао унапређење. Све оно што су родитељи од Кејсија очекивали.

Мало после навратио је и др Стајн. Попричао је са Кејсијем ни речју не помињући његов одбијени рад, љубазан и одмерен као обично.

Ускоро после тога Кејси је отишао из пицерије и запослио се као чистач на гробљу. Грабуљао је опало лишће и уживао у тишини.

Упознао је Клару и почели су да се виђају. Али, ускоро су се посвађали јер се она није слагала са његовим мишљењем да УФО постоје и тврдила је да су све то чисте измишљотине. Разбеснео се, ударио је, а затим покушао да јој објасни!

– Кларо, молим те, саслушај ме... Толико ми је жао, извини! Ти то не схваташ. Још као дечак страсно сам желео да тамо горе нешто постоји. Очајнички, лудачки сам желео. Затварао сам очи покушавајући да их дозовем да дођу по мене јер сам један од њих. Знао сам да јесам, и они су то морали да знају. Измишљао сам приче како сам у ствари овде остављен грешком и како су ме родитељи усвојили, па ће једног дана ОНИ доћи да ме врате у родни крај. То је за мене била стварност, стварнија од живота. Могао сам да је окусим, да је осетим у костима, у сржи свог бића. Можда ћеш рећи да је то опседнутост, лудило. Можда. И данас бих желео да још верујем у то, све бих дао да могу. Али научни подаци су тако убедљиви да сам почео да сумњам, скоро сам себи признао супротно. Зато сам почео да измишљам приче и да их пишем. ваљда да бих убедио себе да је све онако како сам веровао у детињству. Кларо, схваташ ли?

Обрисала је сузе и отишла. Кејси је никад више није видео.

У јануару је добио отказ, па се запослио као ноћни чувар и чистач у школи. Наставио је да пише. У марту је у новинама прочитао да се Клара удаје за др Стајна.

У априлу је по трећи пут покушао да објави свој роман о галактичкој империји. Овога пута није га понудио некој мањој фирми већ водећој издавачкој кући.

Само после две недеље добио је одговор. Није имао храбрости да отвори писмо већ је, држећи га у руци, трчао по тамној априлској шуми као Пан. Најзад је задуван сео на један пањ и исцепао коверат. Читао је на месечини. Уредник му је писао да ће са задовољством објавити његов роман „који је освежавајући нов и изузетно даровит".

Скакао је по мирисним пролећним шумама и викао звездама: – Видите! Видите! Све сам то урадио за вас!

Звезде су светлуцале.

Враћао се кроз шуму замишљен. На малој пољани оивиченој жбуњем јоргована приметио је да се изгубио. Пошто је дуго лутао насумце, месец се полако појавио, па је лакше могао да одреди пут.

Тада, одједном, заслепила га је јака светлост. Затворио је очи, а када их је отворио, угледао је свемирски брод удаљен стотинак метара. Не, то није могуће! – грозничаво је размишљао. Међутим, брод је стајао окружен тамним грањем које се поломило при спуштању.

Кејси се бацио на земљу, али је пао на неки пањ или НЕШТО. Додирнуо је НЕШТО и осетио да је тврдо и глатко. То није са Земље.

Брод је био мали, вероватно извиђачки. Међу дрвећем које га је окруживало изгледао је леп, прави. НЕШТО под Кејсијем поче да зуји. Устао је. У том часу са једне тачке брода сноп плаве светлости поче да кружи по околини. Кејси затвори очи: он је пијан, луд, он је мртав! Прорадила је његова ненормална машта! Али не! Кад је отворио очи, брод је и даље стајао пред њим са истом светлошћу само сада упереном право у њега.

Оно глатко НЕШТО подиже се са тла до висине Кејсијевих груди, залебде за часак, а затим уз зујање лагано крену према броду. Пошто га Кејси није пратио, НЕШТО се вратило до његових груди и поновило целу кретњу. Кејси је кренуо корак напред.

„Хоћеш ли да одеш?" питао је себе. „Хоћеш ли? Хоћеш ли?", одзвањало је у шуми.

Звезде су трепериле.

„Могућност да интелигентни живот посети нашу планету – говорио је професор астрономије – је врло мала. Светлосне године..."

– Ти не знаш... НЕ ЗНАШ!... – одзвањао је Кларин глас.

Кејси направи још један корак. Писмо у његовим рукама је зашуштало:

– Веома смо задовољни вашим делом и желимо да га штампамо.

НЕШТО је долебдело до Кејсија још једном. Зујало је јаче него пре. Кејси осети благу нервозу у том зујању, а ускоро и мучнину, вртоглавицу.

– Кукавице! – процеди кроз зубе и крену три корака уназад, па онда још три, да би најзад почео да трчи. НЕШТО га је следило извесно време, а затим променило правац и кренуло према броду. Ушло је у брод. светло се угасило и путања нестала, а брод је полако почео да се диже.

За тренутак је тамни клобук стајао изнад дрвећа, изнад Кејсија, као да се поздравља, а онда се изгубио без шума, без светлог трага.

Веверица је пројурила уплашена од гласних јецаја човека који је лежао на земљи са писмом у руци.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	НАШ ФИЛМСКИ РЕДИТЕЉ СЛАВКО	ЦИЉ КОЈЕМ ТЕЖИМО	УПРЉАТИ ГАРОМ	ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ НОВАКОВИЋ	КОЈИ ИМА ИВИЦЕ	НАПРАВА ЗА ПРЕНОС БОЛЕСНИКА	АМЕРИЧКИ ХУМОРИСТ БАЧВОЛД
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ							
РЕШЕЊЕ ЗАДАТКА							
ТРЕЗВЕН, ПРАКТИЧАР							
НАЈВЕЋИ ГРАД ПАКИСТАНА							СВЕТЛУЦАТИ
ЗМАЈ, АЖДАЈА				ПЕВАЧКИ ГЛАС / КРАЉ (ФР.)			
ЗНАК ЗА ФОСФОР		ЛЕТОВАЛИШТЕ У ИСТРИ / ТАЛЕНАТ					
РОМАН ФЈОДОРА ДОСТОЈЕВСКОГ						САМОГЛАСНИК	
ПИСАР					ЈУНАЧКИ СПЕВ / ПОКАЗИВАТИ		
КОРИСНИК ТУЂЕ РАДНЕ СНАГЕ	АУТО-ОЗНАКА РИЈЕКЕ			„ПИКО" / СИТНО, БЕЗНАЧАЈНО		ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕ ФИЛМСКЕ ГЛУМИЦЕ	
ДВА САМОГЛАСНИКА			РОДНО МЕСТО МАРКСА / БОКСЕР МОХАМЕД				
ОШТЕЋИВАТИ							
СО СИЛИЦИСКЕ КИСЕЛИНЕ							
ВРСТА ЛОВАЧКОГ ПСА (МН.)							
АУТО-ОЗНАКА ЛОЗНИЦЕ			СКАДИН. БОГОВИ / ОКРЕСАНА ГРАНА				СОЛИ СИРЋЕТНЕ КИСЕЛИНЕ
ДЕО МАШИНЕ / „РУБЉА"							
МЕСТО КОД ЛАЈКОВЦА / „ТОНА"		МЕТАК		ЗНАК ЗА АМПЕР / ЗНАК ЗА ЊУТН		„ЕАСТ" / ГРАД У РУМУНИЈИ	
ПОКУШАЈ УБИСТВА							
ДЕО ТЕРАЗИЈА				РИМСКА БОГИЊА СРЕЋЕ / ЈУЈИН О'НИЛ			
ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА					КОЊ / „РАДИЈУС"		
НАЈБОЉИ РЕЗУЛТАТИ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

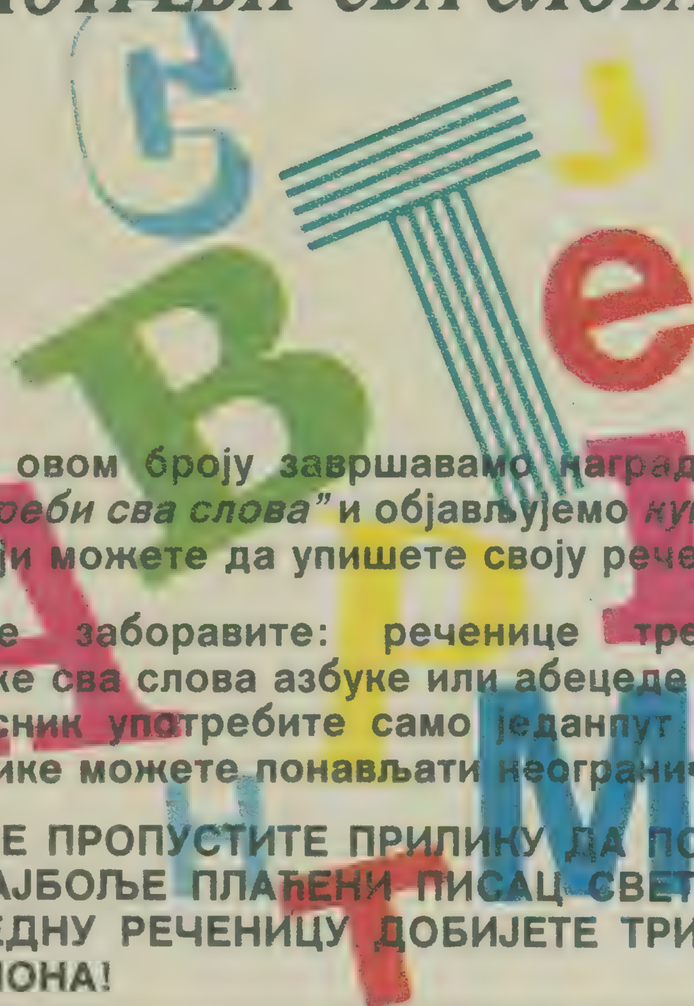
ВОДОРАВНО: спарина, караван, интрига, Јурица, елита, п, рате, ол, и, Итака, нос, мук, ГР, репа, апарат, станица, понеки, ара, аја, р, „Минас", удави, О, Шо, А, економи, Н, Обар, осовина, санитет, трајити.

НАГРАДНА ИГРА

„УПОТРЕБИ СВА СЛОВА”

На доњим линијама упишите своју реченицу.

____

____

____

____

____

Име и презиме

____

Улица и број

____

Поштански број и место

У овом броју завршавамо наградну игру *„Употреби сва слова”* и објављујемо *купон број 4* у који можете да упишете своју реченицу.

Не заборавите: реченице треба да садрже сва слова азбуке или абецеде – сваки сугласник употребите само једанпут а самогласнике можете понављати неограничено!

НЕ ПРОПУСТИТЕ ПРИЛИКУ ДА ПОСТАНЕТЕ НАЈБОЉЕ ПЛАЋЕНИ ПИСАЦ СВЕТА И ДА ЗА ЈЕДНУ РЕЧЕНИЦУ ДОБИЈЕТЕ ТРИ СТАРА МИЛИОНА!

БИМ
И
БУК

ДАЈ И НАМА ТУ КЊИГУ!
НЕ! ПРОНАЂИТЕ СЕБИ ДРУГУ!
ОСТАВИТЕ ЛЕНУ НА МИРУ!

ПАЗИ ОВО: ДЕВЕДЕСЕТ ОДСТО ЖЕНА СЕ ПЛАШИ МИШЕВА И ПАУКА!
К'О ПОРУЧЕНО ЗА НАС!

ОХ, МИС АЛГЕБРО, ЕВО ПАУКА!
НЕКА ГА, ЛЕНО!

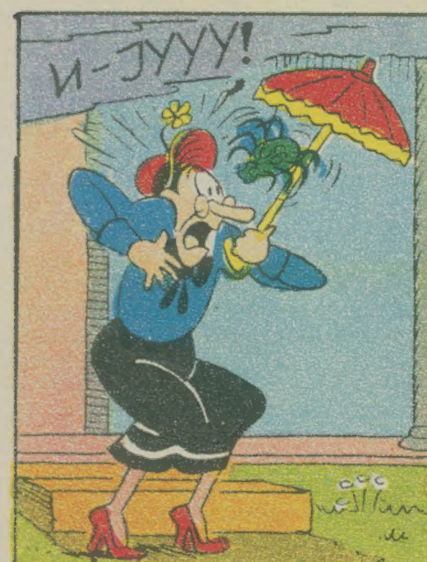

ПАЗИ СЕ, ЛЕНО! ПАУК МОЖЕ ДА ТЕ УВУЧЕ У МРЕЖУ И ПОЈЕДЕ!
КАКВА БУДАЛАШТИНА!

НЕМОЈ ВЕРОВАТИ ТИМ БАПСКИМ ПРИЧАМА... ПАУК ЈЕ САМО МАЛИ НЕДУЖНИ ИНСЕКТ!
...И ДА ВИШЕ НЕ ПЛАШИТЕ ДЕВОЈЧИЦЕ!

ЈЕСТЕ ДА ЈЕ МИС АЛГЕБРА ПУНА САВЕТА...
АЛИ ВИДЕЋЕМО ШТА ЋЕ РЕЋИ ЗА НАШЕГ ГУМЕНОГ ПАУКА!
ЛЕПАК

А САД БРЗО НАПОЉЕ!
САМО ДА УЗМЕМ СУНЦОБРАН, ПА КРЕЋЕМО!

И ЗАПАМТИ, ЛЕНО, СВИ ТИ МАЈУШНИ СТВОРОВИ СУ ЧОВЕКОВИ ПРИЈАТЕЉИ!
РАЗУМЕМ, МИС АЛГЕБРО!
© 1983 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

И-ЈУУУ!

УПОМОЋ!
РАСПАЛИ ТУ НЕМАН, ЛЕНО!
АЛИ, МИС АЛГЕБРО...
ПУН ПОГОДАК!
БАХ!
6-5
A. De Cesare

ГДЕ СУ МАМИНИ АНЂЕЛЧИЋИ?
ДОШЛИ СМО ДА ЧИТАМО ИСТИНЕ О ИНСЕКТИМА!

БЕОГРАД

11001

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

МАКЕДОНСКА 29

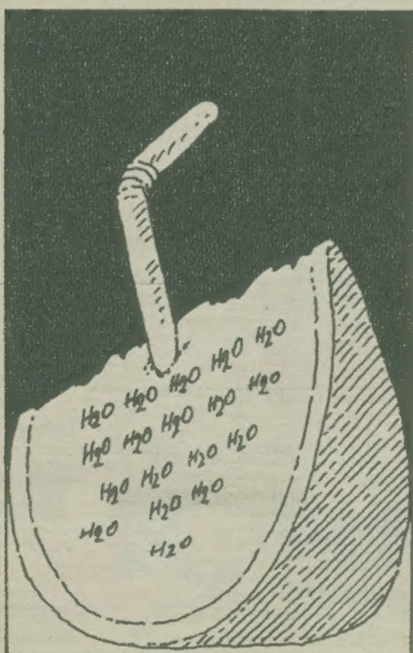
ВИТАМИНИ У ВОДИ

Ове јесени сам се најела лубеница као никад досад. Толико их волим да остало воће готово да нисам ни окусила. То мојим родитељима није баш било право. Мама ми је често говорила „Поједи још нешто. У лубеници нема ништа сем воде." Да ли је то тачно?

НАТАША ПЕТРОВИЋ
18000 Ниш

Лубеница баш и није сама вода, али није ни много калорична – има свега 300 до 400 калорија. Највише садржи шећера – од шест до тринаест одсто, а лубенице одгајене у топлим сунчаним областима имају га и више. Јестиви део плода има још око 0,5% целулозе, 0,8% пектина, 0,7% беланчевина органских киселина и других материја. Витаминска вредност лубеница није висока (витамин Ц – 8 mg%, витамин А – 1 mg%), али зато има доста соли гвожђа.

Кад већ толико волиш лубеницу сигурно ће те онда занимати да чујеш и то како је група страсних обожавалаца овог плода из суседне Италије организовала такмичење – ко ће појести више лубеница. Победио је двадесетпетогодишњи Иранац Сеид Аштари, студент медицине у Парми. Он је за само један минут успео да поједе килограм лубенице. Други је био Италијан Ермано Ферари који се за минут осладио са 815 грама лубенице. Највећа изјелица лубеница међу женама је извесна Пасквалина Пуђони која је за исто време појела 575 грама.

ДЕВОЈЧИЦА ИЗ БЕ-ГИ-ША

Овог лета била сам скоро два месеца код баке у Брчком. Већ од ранијих година тамо имам пуно другарица и другова.

Али, са нечим никако не могу да се помирим. Лепо се играмо, идемо на купање, заједно понекад и ручамо, одлазимо у биоскоп, али... Ето једно „али". Мало, мало па они почну да ме зачикују. „Како сте госпођице без–ве–зе? Је л' ви оно живите у Бе–о–гра–ду?" И све тако. Карикирају мој говор, њачу и рече се. Ја се, наравно, смејем и правим се да ме све то не погађа, а, да будем искрена, тешко ми је. Зашто они мене зафркавају? Па нисам ја крива што говорим као већина младих из „Бе–ги–ша" (како они кажу). Нормално је да сваки крај, сваки град има нешто различито и специфично у говору, зар не? Најважније је да се разумемо!

МИРЈАНА ПЕТРОВИЋ
Здравка Челара,
11000Београд

ПОДСТАНАР

Седнем у дневну собу, дигнем ноге на сточић и читам књигу. Мама се наљути. Каже, оштетићу лак. Одем у своју собу и почнем да се играм са сестром. Тата улети и наређује да сместа покупимо играчке и не развлачимо их по поду. Узмем бицикл и кренем напоље, а родитељи углас: Пази да не паднеш, немој далеко да идеш, шта ће ти сад бицикл? Пожелим да идем у биоскоп са другарима. Они ми не дозвољавају. Треба да учим. Ја покушавам да их убедим да сам све задатке урадио. Не верују, кажу – за школу увек има нешто да се ради. Позовем друга телефоном, почнемо да причамо о свему и свачему а тата ће: Треба да знаш да је телефон само за обављање кратких разговора, знаш ли колико то кошта... Ако желиш да причаш, нађите се негде. Ја га питам да ме пусти да скокнем до тог друга, а он ми не да. Касно је... И да вам не причам даље, томе нема краја. Јесам ли ја подстанар у кући? Хоћу нешто да кажем у име свих мојих вршњака (дванаест ми је година). Зар ти наши родитељи нису исто тако били „мали" као ми? Зар је могуће да су све тако брзо заборавили? Зашто нам раде све оне ствари које су, претпостављам, и сами некад мрзели?

Због тога ја сам се зарекао – нећу никада бити такав отац. Мислите – заборавићу на то кад и сам одрастем. Е нећу и – тачка. Уосталом, за петнаест-двадесет година писаћу вам о томе.

ЗВОНКО КОТЛИЋ,
Гундулићева,
54000 Осијек

ДРЖАВА У ГРАДУ

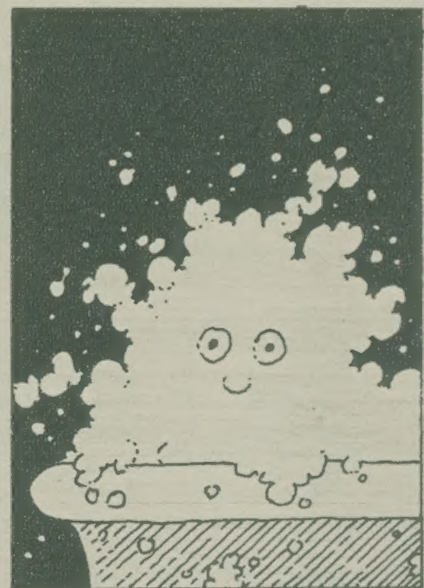
Занима ме колико становника има држава Ватикан и колика му је површина.

ЛИДИЈА ЈОВАНОВИЋ
13. пролетерска бр. 17
14220 Лазаревац

На површини од 0,44 km² колико Ватикан захвата, живи око хиљаду становника. Ова независна држава на територији града Рима има своју заставу и новац (ватиканска лира је исте вредности као и италијанска), поштанску службу, банку, новине, радио-станицу, а и такозвану швајцарску стражу. Основао ју је још 1506. године папа Јулије II. Стражари су се дуго регрутовали искључиво из Швајцарске. Ватиканска стража има стотину војника који носе шарену, плаву, црвену и жуту униформу: Шивена је по нацртима Микеланђела или Рафаела, не зна се тачно.

НЕ ПРЕПОЗНАЈУ МЕ

Ове јесени пошао сам у пети разред. Душан, мој друг с којим сам делио клупу четири године, распоређен је у друго одељење. Сада седим са Бранкицом, која је дошла из IV-3, јер је разредни старешина одредио да седимо измешано, девојчице и дечаци. Бранкица је добра другарица, али ми је у почетку сметало што је чистуница. У

ствари, њој се није допадала моја аљкавост. Иако још нисмо одабрали хигијеничара, она се сама прогласила хигијеничаром за нашу клупу. Прво ми је замерила што су ми руке црне. Стварно, дланови и прсти били су ми као офарбани од ораха које сам гулио код деде у селу. Читаво поподне драо сам руке циглом јер су ми рекли да се тако најбоље скида црнило од ораха.

Онда јој је засметало што су ми дугачки нокти. Ниси фрајла, а још су ти пуни блата као да њима ореш, говорила ми је на сваком одмору. Једног јутра завирила ми је у уши и изјавила да је угледала фарму печурака...

Сада смо ја и Бранкица постали још бољи другари. Био сам код ње кад је славила рођендан. Њена мама прави сјајну торту и већ ме је унапред позвала да дођем кад следећи пут буде правила „добош торту". Похвалила ме како сам уредан дечак. Не знам да ли ме Бранкица оговарала пред њом како сам раније био штрокав, па сам мало поцрвенео али се надам да она није приметила.

Знам само да се моја мајка страшно изненадила и обрадовала кад сам јој тражио паре да купим нову четкицу за зубе. Некад сам

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Маја Бицуловић, насеље „Милка Протић", Ул. III бр. 6/1, 18000 Ниш – има 11 година, сакупља папирнате лутке и салвете, воли балет и забавну музику.

Hanna Grzeskowiak, Swierczewskiego 2, 64–600 Oborniki wlkp, Poland – има 16 година, бави се нумизматиком, воли музику; језик дописивања енглески, руски и немачки.

Сања Омеровић, Лењинова 28/X, 71000 Сарајево – има 11 година, сакупља маркице, значке и салвете.

Татјана Нарад, Братства и јединства 12, 75000 Тузла – има 14 година и жели да се дописује са својим вршњацима.

Gabriel Bernald Enniufal, P.O. Box 47 New city Mankessim. CR, Ghana – има 18 година и жели да се дописује са младима из Југославије.

прао зубе само кад ме мама подсети, да не кажем натера. Сад свако јутро сам чистим своје ципеле...

ДЕЈАН МАРКОВИЋ
Боре Станковића 16
18500 Врање

ВАТРА ЉУБАВИ

За рођендан сам добила један мали, али прелепи брилијантски прстен. Сада ме занима каква је разлика између дијаманата и брилијаната и јесу ли они искључиво прозирни и безбојни. Да ли се можда праве и синтетички дијаманти као што постоје и синтетички сафири, рубини и друго драго камење?

МИЛЕНА МАРИЋ
81350 Бар

Брилијант је заправо дијамант резан и глачан у облику две зарубљене пирамиде. Оне имају заједничку основу и много страна да би се добио што већи сјај.

Дијамант је најтврђи и најскупљи минерал (он је чак 90 пута тврђи од другог минерала по тврдоћи – корунда). Обично је безбојан и бистар као вода. Али, примесе са стране могу различито да га обоје. Најређи су плави и ружичасти дијаманти а на Борнеу има чак и црних. Али, пошто се светлост прелама и расипа и у овим прозирним глачаним дијамантима, они нам приказују живахну игру светлости и других боја, а сијају као да у њима гори ватра. За старе Грке је, рецимо, та вечита „ватра" представљала ватру љубави.

Као рубини и сафири и дијаманти могу да се произведу у лабораторији. Али, ти вештачки дијаманти нису тако чисти и сјајни као природни и углавном се користе за индустрију. Пошто је дијамант заправо чисти кристализовани угљеник као и графит, он се вештачким путем може добити загревањем графита на температури од 1000 до 3000 степени и под притиском од 130.000 до 300.000 атмосфера.

У КРЕВЕТ, ПА ПУТ ПОД НОГЕ

Молила бих те да ми одговориш зашто неки људи ходају у сну као месечари.

ДАНИЈЕЛА
21000 Нови Сад

Месечарство или сомнабулизам је болест од које данас у свету болује неколико милиона људи.

Доказано је да до овог стања долази кад се везе између центра за спавање смештеног испод можданe коре не прекину сасвим, као у нормалном сну. Док месечар спава, поново се успоставља веза између мозга и нерава који управљају мишићима. Човек у мислима издаје заповести, нерви их проводе, мишићи извршавају, али веза са памћењем и даље је у прекиду. Месечар се креће, говори, ради, све док се не пробуди, и не сећа се ничег шта се с њим дешавало.

Одбачено је веровање да месечару у акцији не може ништа да се догоди, погрешно је и мишљење да није добро будити га из овог необичног сна. Напротив! Један

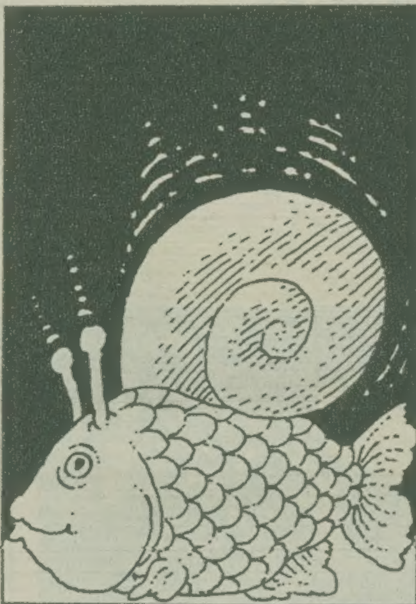

Енглез, „узоран грађанин", извршио је убиство у стању месечарства. У једном америчком градићу полиција је трагала за десетогодишњаком који је у току ноћи нестао из своје собе. Нашли су га док је спавао у стану непознатих људи код којих никад раније није био. Малог Индијца Пандита Рамрака пронашли су десетак километара од његове куће – отишао је у сну. Један петнаестогодишњак из Париза, месечар, пао је у сну са шестог спрата и погинуо. Појава месечарства честа је код деце и најчешће престаје у пубертету.

ОХ, ТАЈ ПАПИР

Једном си писао о најбржој мачки-леопарду. Пошто ја живим на мору, реци ти мени која је риба најбржа на свету. Успут да те питам и ово: Зашто „Забавник" својим читаоцима повремено не поклања постере (животиња или познатих певача и група и слично).

РЕНАТА БАРИОЛИ
51000 Ријека

Сматра се да је најбржа риба сабљан који иначе насељава сва тропска и умерена мора света. За један примерак коме је мерена брзина надалеко од Флориде (САД) установљено је да је пливао брзином од 109,73 километра на час. Али, на основу мерења, већина стручњака је закључила да ова риба ипак не прелази брзину већу од 56–65 километара на час. Брзине веће од 65 километара приписује се још једној кљунастој риби – марлину (живи у Тихом и Атлантском океану) и плавој ајкули из тропских и умерених вода. Установљено је такође да туна може да плива брзином од 69,8 километара на час.

Што се постера тиче, ми бисмо их радо поклањали нашим читаоцима али засад нисмо у могућности јер имамо лош папир на коме ти постери не би лепо изгледали. У сваком случају, кад будемо дошли до бољег папира имамо намеру да их објављујемо.

ТРЕПАВИЦЕ

Желела бих да знам зашто имамо трепавице и зашто стално трепћемо.

МАЈА БРЗАКОВИЋ
11000 Београд

Природа нам је подарила трепавице да би оне штитиле око како у њега не би упале честице прашине или неки други предмети. Сталним трептањем одржава се влажност ока и оно се превлачи једним танким слојем суза које луче жлезде. То је оно због чега нам је природа наменила трепавице. Али, оне служе и да се кокетно трепће. То најбоље знају девојчици.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб (в.д.)

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филипозић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

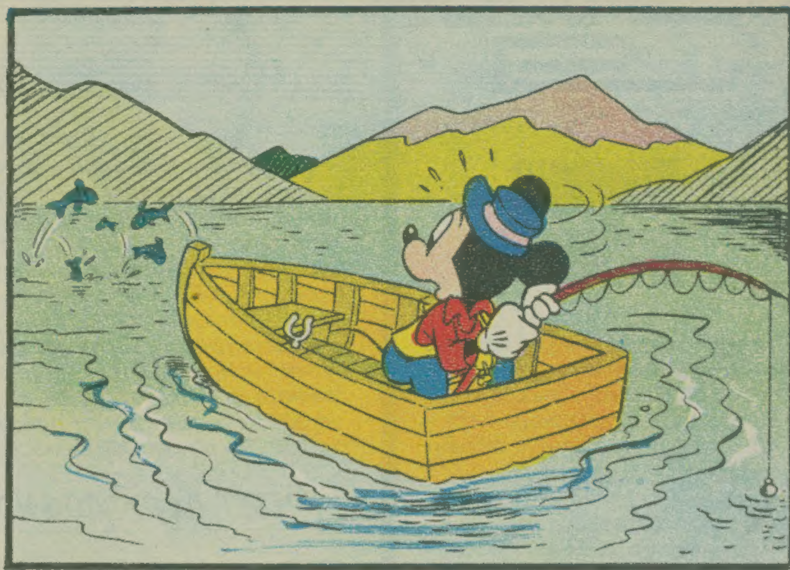
САД	$	29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	76.–
ШВЕДСКА	Шкр.	225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	61.–

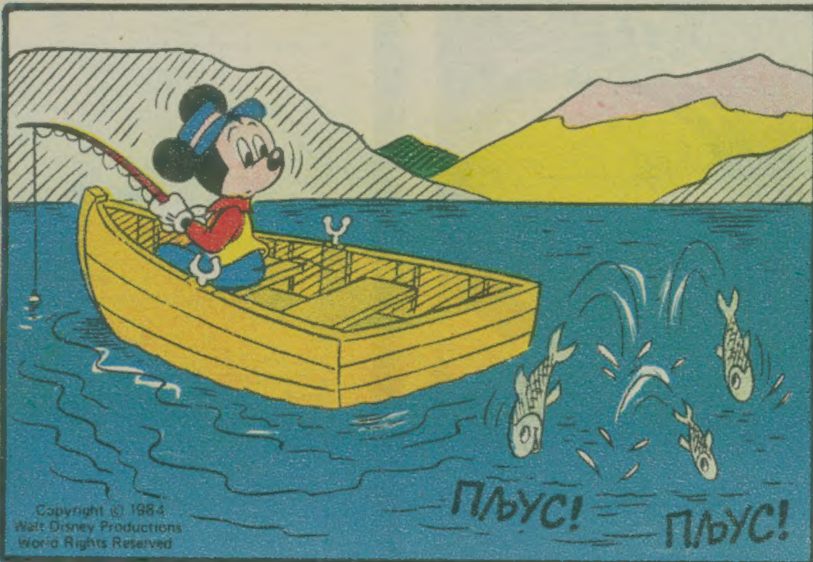
Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

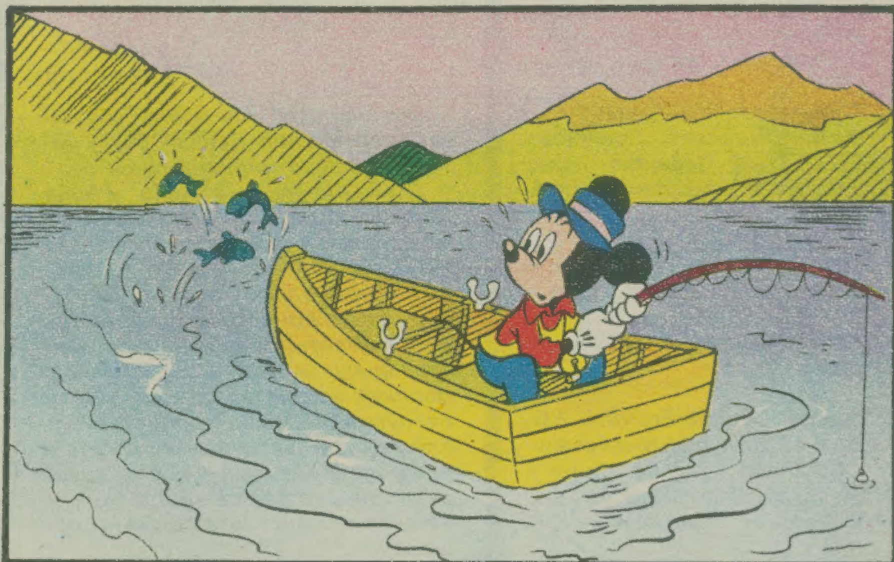
Насловна страна
ИВО КУШАНИЋ

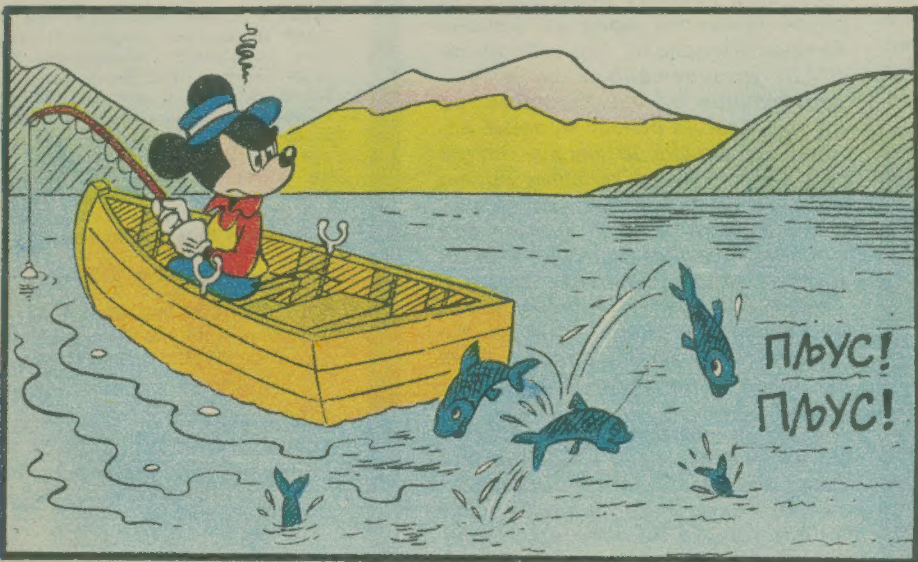

WALT DISNEY
МИКИ

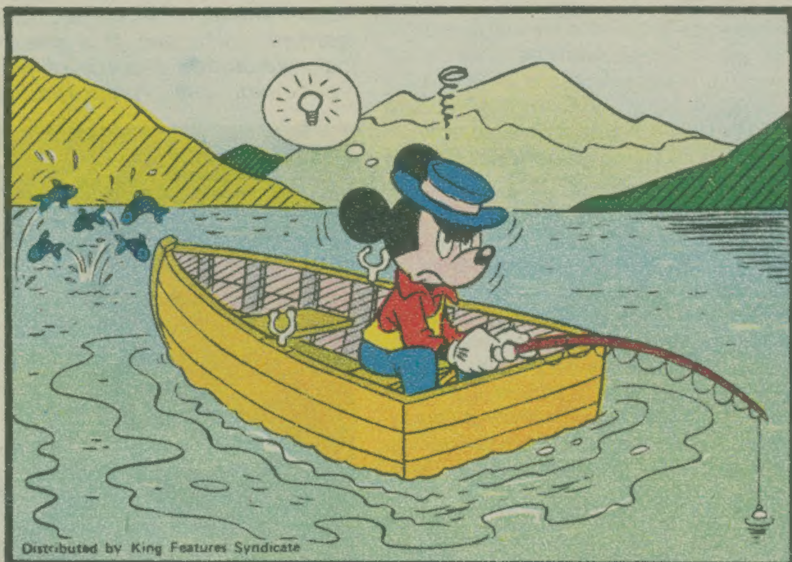

ПЉУС!
ПЉУС!

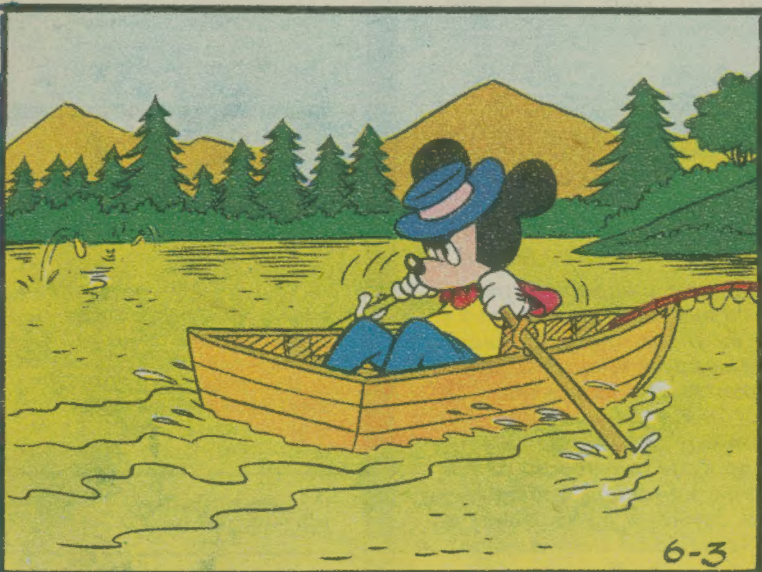

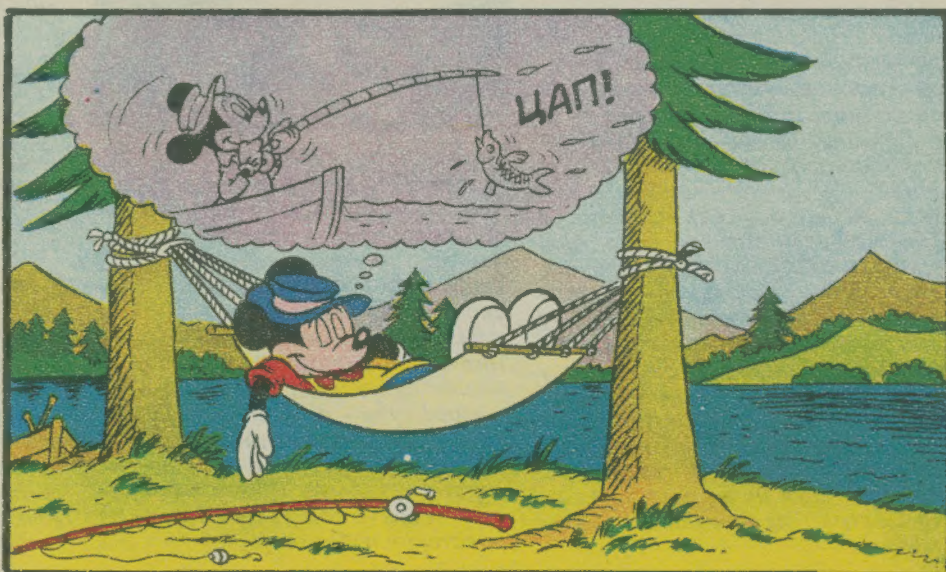

ПЉУС!
ПЉУС!
Copyright © 1984
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ПЉУС!
ПЉУС!

Distributed by King Features Syndicate

6-3

ЦАП!